

จิตรกรรมมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ่า” ของชนเผ่าลาหู่

LU YANG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ Lu Yang ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุ สรวยสุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์กัญจนา คำโสภี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุ สรวยสุวรรณ)

..... กรรมการ
(ดร.ชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์)

คณะศิลปกรรมศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายได้ด้วยดีเพราะความช่วยเหลือและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุ ทรายสุวรรณ และดร.ชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาทั้งในด้านการเขียนวิทยานิพนธ์และการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์เงินเฉียง (Chen Qiang) ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และชนกลุ่มน้อยเผ่าลาหู่ทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการเล่าเรื่องราว ประวัติความเป็นมาและวิธีการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” ให้ผู้วิจัยฟัง จนทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” เพิ่มขึ้นและเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า”

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่

ขอขอบพระคุณบิดามารดาเป็นอย่างสูงที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณงามความดีอันพึงมีทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา ครู-อาจารย์ ชนกลุ่มน้อยเผ่าลาหู่และผู้มีพระคุณทุกท่าน

LU YANG

58920290: สาขาวิชา: ทักษะศิลป์และการออกแบบ; ศป.ม. (ทักษะศิลป์และการออกแบบ)

คำสำคัญ: มูฟามีฟ้า/ รูปแบบการสืบทอด/ การรักษา/ จิตรกรรม/ มหาเทพ

LU YANG: จิตรกรรมมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ของชนเผ่าลาหู่ (THE LAHU’S ETHNIC WORLD-ORIGINATE EPIC “MUPAMIPA” PAINTING) คณะกรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์: ภาณุ สรวายสุวรรณ, ศป.ด., 89 หน้า, ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยเรื่อง “จิตรกรรมมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ของชนเผ่าลาหู่” มี
วัตถุประสงค์เพื่อศึกษามหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ของชนเผ่าลาหู่ รูปแบบการสืบทอด
มรดกทางวัฒนธรรม ตลอดจนต้องการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชนเผ่าลาหู่ออกมาใน
รูปแบบของงานจิตรกรรม อันจะทำให้บุคคลภายนอกชนเผ่าลาหู่ได้รู้จัก เข้าใจและตระหนักถึง
ความสำคัญของการสืบทอดและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยและมหากาพย์การ
สร้างโลก “มูฟามีฟ้า” โดยแบ่งขั้นตอนการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอนหลักคือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยชนเผ่าลาหู่ มหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามี
ฟ้า” และการสืบทอด พบว่า “มูฟามีฟ้า” เป็นมหากาพย์การสร้างโลกประเภทร้อยกรองฉบับยาวที่
แพร่หลายมากที่สุดของชนเผ่าลาหู่ ประกอบไปด้วยเนื้อหาหลัก 4 ส่วน ได้แก่ การสร้างฟ้าดิน การ
สร้างสรรพสิ่ง การสร้างมนุษย์และวิถีชีวิตของชาวลาหู่ ปัจจุบัน มีวิธีการสืบทอดหลัก คือ การบอก
เล่าแบบปากต่อปากและกำลังเผชิญหน้ากับวิกฤตอาจจะไร้ซึ่งผู้สืบทอด

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างสรรค์จิตรกรรมเพื่อสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมมหากาพย์การ
สร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ของชาวลาหู่ โดยแบ่งภาพวาดตามเนื้อเรื่องได้เป็น 4 ภาพ คือ 1) ว้างเปล่า 2)
อิสระ 3) สร้าง และ 4) สืบทอด ซึ่งผลงานจิตรกรรมในครั้งนี้สามารถทำให้ผู้คนทั่วไปได้เรียนรู้ รู้จัก
และเข้าใจประวัติศาสตร์ชนชาติของชนเผ่าลาหู่ได้ง่ายยิ่งขึ้นและทำให้เกิดกระบวนการผลิตชิ้นงาน
จิตรกรรมมหากาพย์การสร้างโลกของชนเผ่าลาหู่

58920290: MAJOR: VISUAL ART AND DESIGN; M.F.A.

(VISUAL ART AND DESIGN)

KEYWORDS: MUPAMIPA/ INHERITANCE PATTERN/ PROTECTION/ PAINTING/ EPIC

LU YANG: THE LAHU'S ETHNIC WORLD-ORIGINATE EPIC "MUPAMIPA"

PAINTING. THESIS ADVISOR: PANU SUAYSUWAN, PH.D, 89 P. A.D. 2018.

This article is part of the research called "The Lahu's ethnic world-originate epic "Mupamipa" painting", which aims to study the lahu's ethnic world-originate epic "mupamipa", inheritance of cultural heritage and to inherit the cultural heritage of the Lahu in the form of painting. It will make people outside the lahu's ethnic known, understand and recognize the importance of heritage inheritance and heritage conservation and the lahu's ethnic world-originate epic "mupamipa". This investigates have two steps as below:

Step 1: Learning about the lahu's ethnic, the lahu's ethnic : world-originate epic "mupamipa" and Inheritance found that "mupamipa" Is the epitome of the world's longest-serving poem of lahu. There are 4 main parts: creating a heavenly earth, creating the thing on earth, creating human and lahu's ethnic lifestyle. Nowadays, there is a way to inherit the principle which is viral and facing the inheritance without successor

Step 2: Creativity Painting to inherit the lahu's ethnic world-originate epic "mupamipa": the story is divided into 4 pictures which are 1) Space 2) Independent 3) Create and 4) Inherit. This painting can make people learn, knowing, and understanding the history of the lahu's ethnic. Moreover, people are easier people is easier to understand lahu's ethnic and to reproduce the lahu's ethnic world-originate epic painting process.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ขั้นตอนการวิจัย.....	5
คำศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง.....	6
สภาพโดยสังเขปของชนเผ่าลาหู่.....	6
การสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า”.....	10
การสืบทอด “มู่ฝ่ามีฝ่า” ในอดีต	13
- 1. การสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์.....	13
- 2. การสืบทอดแบบครอบครัว.....	16
- 3. การสืบทอดโดยพิธีกรรม.....	18
การสืบทอด “มู่ฝ่ามีฝ่า” ในสมัยใหม่	20
- 1. การสืบทอดเป็นลายลักษณ์อักษร	21
- 2. การสืบทอดโดยการจัดแสดง	24
- 3. การสืบทอดแบบการจัดอบรมเรียนรู้	27
- 4. การสืบทอดโดยการใช้สื่อมัลติมีเดีย	39
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับจิตรกรรม	31
ความหมายของจิตรกรรม.....	31
ภาษาของจิตรกรรมร่วมสมัย	32

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3	33
วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
วิธีการและขั้นตอนการศึกษาวิจัย	33
- วิธีการศึกษาวิจัย.....	33
- ขั้นตอนการศึกษาวิจัย	33
การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา.....	33
- วิธีการสืบทอดตามรูปแบบดั้งเดิมสู่การสืบทอดด้วยรูปแบบสมัยใหม่	34
- เหตุผลที่ต้องสืบทอดตามรูปแบบดั้งเดิมควบคู่ไปกับการสืบทอดด้วยรูปแบบสมัยใหม่.....	35
- จุดเด่นและจุดด้อยของวิธีการสืบทอดตามรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบสมัยใหม่	38
- ปัญหาของการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ในปัจจุบัน	40
ออกแบบภาพร่าง	41
- เนื้อหาของภาพวาด	41
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำผลงาน	43
- การออกแบบภาพร่างองค์ประกอบภาพ.....	43
- แรงบันดาลใจในการออกแบบภาพร่าง	45
- ภาพร่างผลงานจิตรกรรม “มู่ฝามีฝ้า”	49
การวิเคราะห์ภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	51
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม.....	52
- ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ว่างเปล่า”.....	52
- ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “อิสระ”	54
- ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 3 ชื่อภาพ “สร้าง”	55
- ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 4 ชื่อภาพ “สืบทอด”	57
- ผลงานจิตรกรรมที่ทำเสร็จแล้ว	58
4	64
การวิเคราะห์ผลงาน	64
เทคนิควิธีการ	64
การประดับตกแต่งภาพ	64
ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ว่างเปล่า”	65
- แรงบันดาลใจ	65
- แนวคิดและเรื่องราวของภาพ	66

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
- การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพ	66
- การวิเคราะห์ด้านสีสัน	67
- การวิเคราะห์ด้านโครงสร้างภาพ	68
ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “อิสระ”	69
- แรงบันดาลใจ	69
- แนวคิดและเรื่องราวของภาพ	70
- การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพ	70
- การวิเคราะห์ด้านสีสัน	70
- การวิเคราะห์ด้านโครงสร้างภาพ	71
ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 3 ชื่อภาพ “สร้าง”	72
- แรงบันดาลใจ	72
- แนวคิดและเรื่องราวของภาพ	73
- การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพ	73
- การวิเคราะห์ด้านสีสัน	73
- การวิเคราะห์ด้านโครงสร้างภาพ	74
ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 4 ชื่อภาพ “สืบทอด”	75
- แรงบันดาลใจ	75
- แนวคิดและเรื่องราวของภาพ	75
- การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพ	76
- การวิเคราะห์ด้านสีสัน	76
- การวิเคราะห์ด้านโครงสร้างภาพ	77
สรุปผลการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม	78
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการวิจัย	81
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	86
บรรณานุกรม	87
ประวัติย่อของผู้วิจัย	89

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3-1	ชื่อของทารกทั้ง 12 คู่.....	34
4-1	การวิเคราะห์ด้านสีสันภาพ “ว่างเปล่า”.....	67
4-2	การวิเคราะห์ด้านสีสันภาพ “อิสระ”.....	70
4-3	การวิเคราะห์ด้านสีสันภาพ “สร้าง”.....	73
4-4	การวิเคราะห์ด้านสีสันภาพ “สืบทอด”.....	76
4-5	สรุปผลการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม.....	80

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1-1	กรอบแนวคิดในการวิจัย 1	3
2-1	ชนเผ่าลาหู่	6
2-2	แผนที่ที่อยู่อาศัยของชนเผ่าลาหู่ในมณฑลยูนนาน	7
2-3	แผนที่การกระจายกลุ่มของพื้นที่สี่บ่อด “มู่ฝ่ามีฝ่า” ในอำเภอหลานซาง	8
2-4	หลักฐานสี่บ่อดวิธีร้องและเนื้อหาเพลงให้เด็กในหมู่บ้านของชนเผ่าลาหู่	15
2-5	หลักฐานสี่บ่อด ชนเผ่าลาหู่และชาวบ้านนั่งร้องเพลงข้างกองไฟ	16
2-6	หลักฐานสี่บ่อด ผู้สี่บ่อดมหามหากาพย์การสร้างโลก	18
2-7	เทศกาลปีใหม่ของชาวลาหู่	20
2-8	ปกหนังสือ “รวมบทกวีร้อยกรองพื้นบ้านลาหู่”	24
2-9	การแสดงของชาวลาหู่	26
2-10	การอบรมของหมู่บ้านเหล่าต้าเป่าปี ค.ศ2013	27
2-11	การออกแบบการ์ตูนเทพเจ้าเอ้อซาในมหากาพย์สร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า”	30
3-1	อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน	43
3-2	การออกแบบภาพร่างองค์ประกอบภาพ	44
3-3	ทิวทัศน์ที่บ้านเกิดของผู้วิจัย	45
3-4	การออกแบบภาพลักษณะของก้อนเมฆ	45
3-5	การออกแบบภาพลักษณะของเทพเอ้อซา	46
3-6	การออกแบบภาพลักษณะพระอาทิตย์และพระจันทร์	46
3-7	การออกแบบภาพลักษณะนางฟ้า	47
3-8	การออกแบบภาพลักษณะการไถนาและคันไถ	47
3-9	ภาพภูเขาและแม่น้ำที่ได้แรงบันดาลใจมาจากภาพทิวทัศน์ของแม่น้ำหลานซาง	48
3-10	การออกแบบภาพลักษณะปลากำลังกัดน้ำเต้า	48
3-11	การออกแบบภาพลักษณะน้ำเต้า	48
3-12	การออกแบบภาพลักษณะของกองไฟ	49
3-13	การออกแบบภาพวิถีชีวิตของชาวลาหู่	49
3-14	ภาพร่างผลงานชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” 4 ตอน	50
3-15	การลงสีเบื้องต้น	50

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
3-16	การลงสีด้วยการจัดแสงเงา-	50
3-17	อาจารย์เงินเจียง)Chen Qiang(.....	51
3-18	การลงสีพื้น.....	52
3-19	การระบายพื้นหลัง วาดโครงสร้างภาพและระบายสี	53
3-20	การตกแต่งภาพด้วยลูกบิด	53
3-21	การตกแต่งภาพด้วยผ้า	54
3-22	การลงสีพื้น.....	54
3-23	การระบายพื้นหลัง วาดโครงสร้างภาพและระบายสี	55
3-24	การตกแต่งภาพด้วยลูกบิด	55
3-25	การระบายพื้นหลัง วาดโครงสร้างภาพและระบายสี	56
3-26	การตกแต่งภาพด้วยลูกบิด	56
3-27	การระบายพื้นหลัง.....	57
3-28	วาดโครงสร้างภาพและระบายสี	57
3-29	การตกแต่งภาพด้วยลูกบิด	58
3-30	ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ว่างเปล่า”.....	59
3-31	ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “อิสระ”	60
3-32	ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 3 ชื่อภาพ “สร้าง”.....	61
3-33	ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 4 ชื่อภาพ “สี่บทอด”	62
3-34	ผลงานชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฟามีฟ้า” 4ตอน	63
4-1	ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ว่างเปล่า”.....	65
4-2	โครงสร้างภาพของผลงาน “ว่างเปล่า”.....	68
4-3	ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “อิสระ”	69
4-4	โครงสร้างภาพของผลงาน “อิสระ”	71
4-5	ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 3 ชื่อภาพ “สร้าง”.....	72
4-6	โครงสร้างภาพของผลงาน “สร้าง”.....	74
4-7	ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 4 ชื่อภาพ “สี่บทอด”	75
4-8	โครงสร้างภาพของผลงาน “สี่บทอด”	77

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชนเผ่าลาหู่ (Lahu People) เป็นชาวเขาชนเผ่าหนึ่งที่อาศัยกระจายตัวอยู่ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ประเทศพม่าและประเทศไทย (ประเทศไทยเรียกว่า ชนเผ่ามูเซอ) คำว่า “ลาหู่” เป็นภาษาลาหู่ “ลา” หมายถึง เสือ ส่วนคำว่า “หู่” หมายถึง เนื้อย่าง ดังนั้น ชื่อเรียกในประวัติศาสตร์ของชนเผ่าลาหู่คือ “ชนเผ่าแห่งการล่าเสือ” ชนเผ่าลาหู่มีต้นกำเนิดมาจากชาวเซียงโบราณที่อาศัยอยู่ในแถบมณฑลกานซูและมณฑลชิงไห่ ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบเลี้ยงสัตว์และเร่ร่อน จนต่อมาได้ค่อย ๆ อพยพลงมาทางตอนใต้ของประเทศจีน จนในที่สุดก็ได้ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำหลานชาง (หรือแม่น้ำโขง) ทำให้อำเภอปกครองตนเองชาวลาหู่อำเภอหลานชางและอำเภอปกครองตนเองชาวไตชาวว่าชาวลาหู่ อำเภอเมิ่งเหลียน เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยหลักของชนเผ่าลาหู่ (Pian Gangshu, 2552, p 1-5)

มหากาพย์การสร้างโลกหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตำนานเทพนิยาย” เป็นนิทานบนกลอนทางประวัติศาสตร์ที่มีระบบแบบแผนที่เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างโลก การเกิดพระอาทิตย์ พระจันทร์ การสร้างสรรพสิ่ง การสร้างมนุษย์ การกำเนิดกลุ่มชน การอพยพ การตั้งถิ่นฐาน สังคม ความเป็นอยู่ การทำงานและเกษตรกรรม ตลอดจนวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ก่อเกิดเป็นกระบวนการการสร้างโลกที่สมบูรณ์ เนื้อหาของมหากาพย์ส่วนใหญ่จะสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองและทัศนคติที่มีต่อโลกและประวัติศาสตร์ในช่วงระยะเวลาหนึ่งของบรรพบุรุษของชนกลุ่มน้อยในอดีต ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและการพัฒนาอารยธรรมของชนชาติ โดยมหากาพย์เรื่องเล่าของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวาง มีรูปแบบหลากหลายและแฝงไปด้วยเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย โดยมหากาพย์ทางภาคเหนือมักจะกล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับวีรบุรุษเป็นหลัก เช่น มหากาพย์แห่งสามมหาวีรบุรุษ ได้แก่ เกอซ่าเออร์ (Ge Sha'er) ของชนเผ่าทิเบต เจียงเกอซ่าเออร์ (Jiang Ge Sha'er) ของชนเผ่ามองโกลและมานาซ (Manas) ของชนเผ่าคีร์กีซ เป็นต้น ส่วนชนกลุ่มน้อยทางภาคใต้จะเป็นมหากาพย์เกี่ยวกับการสร้างโลกและการอพยพ เช่น ตำนานเหมยเก้อและจามู (Meige and Chamu) ของชนเผ่าอี้อ้าวเซอมีเซอ (Aose Mise) ของชนเผ่าอาข่า ตำนานบันทึกการสร้างโลกของชนเผ่าไป๋ ตำนานน้ำเต้าของชนเผ่าหว่า และ โดยเฉพาะตำนานมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” ของชนเผ่าลาหู่ ถือเป็นผลงานชิ้น

เอกที่เกี่ยวข้องกับตำนานมหากาพย์การสร้างโลกและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศจีน เปรียบเคียงสารานุกรมของชาวลาหู่ที่ใช้วิธีการการบอกเล่าแบบปากต่อปาก ตลอดจนเป็นผลงานมหากาพย์การประพันธ์ตำนานนิทานปรัมปราที่แพร่หลายมากที่สุดของชนเผ่าลาหู่และได้รับการสืบทอดต่อ ๆ กันมาในบริเวณอำเภอปกครองตนเองชาวลาหู่อำเภอหลานซาง (Zhang Haizhen, 2556, p 64-92)

ในบรรดามรดกทางวัฒนธรรมประเภทการเล่าเรื่องของชนกลุ่มน้อยและวรรณกรรมพื้นบ้านแบบมุขปาฐะมีความสำคัญและอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวรรณกรรมพื้นบ้านจะมีวิธีการการบอกเล่าแบบปากต่อปากอย่างมีชีวิตชีวาเพื่อใช้สืบทอดไปยังรุ่นต่อไป แต่จากการสำรวจสถานการณ์การสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” ของอำเภอปกครองตนเองชาวลาหู่ อำเภอหลานซาง เมืองผู้เอ้อ มณฑลยูนนาน ประเทศจีน พบว่ากำลังเผชิญหน้ากับวิกฤติใกล้สาบสูญ (Tan Lili, 2559)

ปัจจุบัน แม้ว่ารูปแบบการสืบทอด “มู่ฝ่ามีฝ่า” ของชนเผ่าลาหู่จะมีรูปแบบที่หลากหลาย แต่รูปแบบที่เข้าใจได้ง่ายและชัดเจนกลับมีน้อยมาก โดยวิธีการสืบทอดส่วนใหญ่มักจะอาศัยความจำของมนุษย์ ในการบอกเล่าเป็นหลักและต่อมาภายหลังจึงเริ่มมีการใช้รูปแบบการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม เนื่องจากชนเผ่าลาหู่มีภาษาเป็นของตนเองและมีข้อจำกัดทางการเรียนภาษาจีนทำให้การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษาจีนและการสืบทอดรูปแบบอื่น ๆ ล้วนแล้วแต่มีข้อจำกัดทั้งสิ้น

ดังนั้น การสืบทอดวัฒนธรรมของชาติพันธุ์จำเป็นต้องอาศัยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายเพื่อสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” มรดกทางวัฒนธรรมของชนเผ่าลาหู่ให้ยังคงมีคุณค่าสืบทอดต่อไป อีกทั้ง ในฐานะที่ผู้วิจัยอาศัยอยู่ในอำเภอหลานซาง เมืองผู้เอ้อ มณฑลยูนนานมาตั้งแต่เด็ก จึงทำให้ตนเองนั้นได้สัมผัสกับวัฒนธรรมของชาวลาหู่อย่างใกล้ชิดและครั้งหนึ่งเคยมีโอกาสได้ทำงานอยู่ในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งประสบการณ์การทำงานในครั้งนั้นยังทำให้ผู้วิจัยเข้าใจวัฒนธรรมของชาวลาหู่ได้ลึกซึ้งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง “จิตรกรรมมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” ของชนเผ่าลาหู่” เพื่อศึกษารูปแบบการสืบทอดในอดีตและประยุกต์ใช้วิธีการสืบทอดรูปแบบใหม่ด้วยจิตรกรรม อันจะทำให้คนทั่วไปได้เรียนรู้ รู้จักและเข้าใจประวัติศาสตร์ชนชาติของชนเผ่าลาหู่ได้ง่ายยิ่งขึ้นและทำให้เกิดความหลากหลายในการสืบทอดและเผยแพร่จากรุ่นสู่รุ่นสืบไป

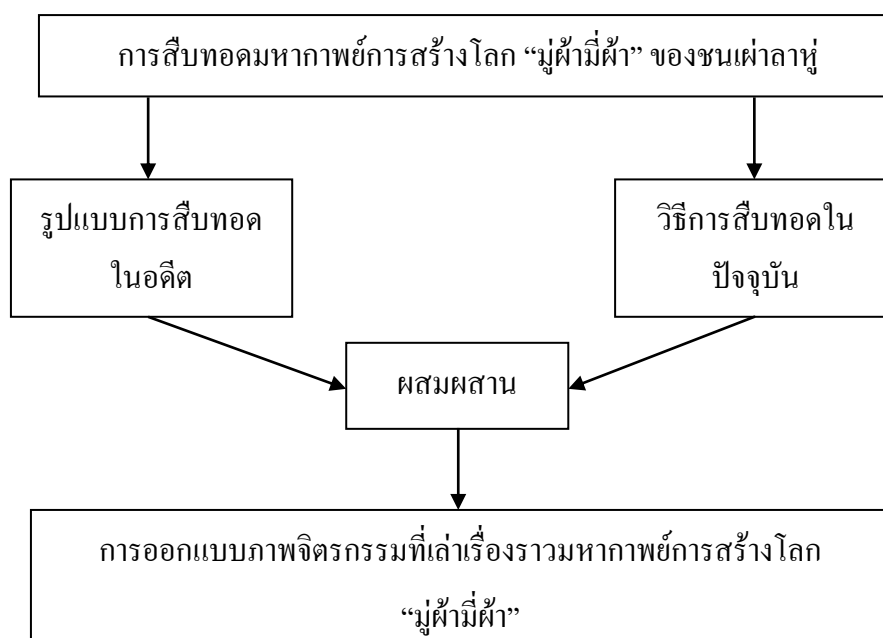
คำถามในการวิจัย

1. มหาเทพการสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า” มีรูปแบบการสืบทอดกี่แบบ
2. อะไรคือแนวคิดสำคัญที่มีอยู่ในมหาเทพการสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า”
3. จะใช้เนื้อหาและแนวคิดดังกล่าวไปพัฒนาสื่อเพื่อใช้สำหรับการเผยแพร่ความรู้นั้นได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมหาเทพการสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า”
2. วิเคราะห์และพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์รูปแบบความรู้ดังกล่าวในรูปแบบของจิตรกรรม
3. เผยแพร่แนวคิดที่มีอยู่ในมหาเทพการสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า” ให้ผู้สนใจได้เข้าใจและรู้จักในวงกว้าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้เกิดการกระบวนกรเรียบเรียงและรวบรวมข้อมูลรูปแบบการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ขึ้นมาใหม่เพื่อพัฒนาบรรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชนเผ่าลาหู่
2. ค้นพบวิธีการสืบทอดวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับประยุกต์ใช้เพื่อสืบทอดและอนุรักษ์บรรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อันจะทำให้เกิดการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักและเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วยการใช้ภาพวาดมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร
3. สามารถดึงดูดความสนใจของบุคคลทั่วไปและทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการสืบทอดวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมทำห้มหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ได้รับความนิยอย่างกว้างขวาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 ศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชนเผ่าลาหู่
 - 1.2 สถานการณ์ทั่วไปและการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า”
 - 1.3 รูปแบบสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า”
 - 1.4 วิธีการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ในปัจจุบัน
2. ขอบเขตด้านสถานที่ อำเภอปกครองตนเองชาวลาหู่ อำเภอหลานซาง เมืองผู้เอ่อมณฑลยูนนาน ประเทศจีน
3. ขอบเขตด้านการออกแบบ เป็นการออกแบบจิตรกรรมที่มีเนื้อหาดังนี้
 - 3.1 บทกลอนตอนพระเจ้าเออซ่าสร้างโลก
 - 3.2 เรื่องเล่าตอนความซื่อสัตย์และการทำงานอย่างหนักของจ่ามู่จาเป็ยจนพระเจ้าเออซ่าต้องการให้เขามาเป็นบุตร แต่จ่ามู่จาเป็ยไม่ยอมจนถูกพระเจ้าเออซ่าลงโทษ
 - 3.3 พระเจ้าเออซ่าสร้างมนุษย์คู่แรกชื่อจาดี้และนาจี้ จนต่อมากลายเป็นชนเผ่าลาหู่
 - 3.4 จาดี้และนาจี้ให้กำเนิดบุตร 12 คู่และพระเจ้าเออซ่าให้สัตว์ 12 ชนิด มาช่วยเหลือลูกจนเกิดเป็น 12 นกัษัตริ์
 - 3.5 วิธีโอการขับร้องบทกลอนในมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า”

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทระดับปริญญาเอกและอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาข้อมูลสนับสนุนและข้อสรุปต่าง ๆ อันจะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบันของชนเผ่าลาหู่ ตลอดจนการสืบทอดและสืบสานมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟ่ามีฟ่า”

ขั้นตอนที่ 2 การลงพื้นที่ภาคสนามที่อำเภอปกครองตนเองชาวลาหู่ ตำบลจู้ถั่ง อำเภอหลานซาง โดยใช้แนวทางเชิงมานุษยวิทยาและใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อให้ได้ข้อมูลแบบปฏิฐานนิยมที่เป็นความจริง

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาและวางแผนการทำงานเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 4 แบ่งเนื้อหาของมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟ่ามีฟ่า” ออกเป็น 4 ตอน เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและจัดทำกิจกรรมที่มีเนื้อหาต่อเนื่องกัน 4 ภาพ

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลงานและสรุปผลการดำเนินการวิจัย

คำศัพท์เฉพาะ

มูฟ่ามีฟ่า (Mupa Mipa) หมายถึง นิทานบทกลอนขนาดยาวที่เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างโลกของชาวลาหู่ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดซึ่งมีวิธีการในการสืบทอดหลัก ๆ คือการเล่าแบบปากต่อปาก ต่อ ๆ กันมาของคนแต่ละคนแก่ในชนเผ่าลาหู่ มักถูกนำมาใช้ร้องและประกอบละคร โดยความยาวของเนื้อหามีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการเล่าเรื่องประมาณสามวันสามคืน และหากมีการเล่าพรรณนาถึงความงดงามของบรรยากาศด้วยแล้วต้องใช้เวลาในการเล่าเรื่องมากกว่าสามวันสามคืน

รูปแบบการสืบทอด (Inheritance pattern) หมายถึง ท่วงท่าและกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่มีวิธีการหลักคือการเล่าเรื่องผ่านปากต่อปากและการจัดกิจกรรมเพื่ออธิบายอิริยาบถต่าง ๆ

การอนุรักษ์ (Protection) หมายถึง การใช้รูปแบบหรือวิธีการใด ๆ เพื่อการรักษาและสืบทอดมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

บทที่ 2

เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าเนื้อหาและรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาไว้เป็นแนวทาง ดังนี้

สภาพโดยสังเขปของชนเผ่าลาหู่

ชนเผ่าลาหู่ (Lahu People) เป็นหนึ่งใน 15 ชนกลุ่มน้อยที่พบเฉพาะในมณฑลยูนนาน เป็นชนเผ่าที่มีความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มาเป็นระยะเวลายาวนาน และได้ร่วมสร้างคุณูปการอันยิ่งใหญ่ด้วยการบุกเบิกและป้องกันรักษาดินแดนทางด้านชายแดนตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน ชนเผ่าลาหู่แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ลาหู่ดำ (ลาหู่ดำ) ลาหู่ซี (ลาหู่เหลือง) และลาหู่ผู้ (ลาหู่ขาว) คำว่า “ลาหู่” เป็นคำที่ชาวลาหู่ใช้เรียกตนเองและมีการอธิบายความหมายของคำนี้ไว้ใน “การประชุมนำเสนออภิปรายปัญหาในอำเภอปกครองตนเองชนชาติลาหู่” ซึ่งเป็นการประชุมครั้งแรกของผู้แทนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในทุกภาคส่วนของอำเภอหลานซางเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ.1953 โดยในการประชุมนี้ได้อธิบายคำว่า “ลาหู่” ไว้ว่า คำว่า “ลา” หมายถึง ความร่วมมือและสามัคคีกัน ส่วนคำว่า “หู่” หมายถึง ความสุข และความหมายที่ 2 หมายถึง การนำเนื้อเสื่อไปอย่างด้วยกรรมวิธีพิเศษ โดยความหมายนี้มีที่มาจากชาวลาหู่มีความชำนาญในการล่าสัตว์มากจนได้รับขนานนามว่า “ชนเผ่าแห่งการล่าเสื่อ” และมักเรียกเสื่อว่า “ลา” และเรียกวิธีการย่างเนื้อด้วยไฟจนส่งกลิ่นหอมออกมาว่า “หู่” ดังนั้น ชื่อของชนเผ่าลาหู่จึงมีความเกี่ยวข้องกับเสื่อ โดยในมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” ของชนเผ่าลาหู่บทหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า ชนเผ่าลาหู่เป็น 1 ใน 9 ชนเผ่าที่ล่าเสื่อเก่ง ชอบสวมใส่เสื่อผ้าเครื่องนุ่งห่มน้อยและอาศัยอยู่บนภูเขา (Li Dongye and Wang Hongyi, 2552, p 64-68)

ภาพที่ 2-1 ชนเผ่าลาหู่ (Dou Zi, 2557, p 2)

ชนเผ่าลาหู่มีต้นกำเนิดมาจากชาวเซียงโบราณที่อาศัยอยู่ในเขตมณฑลกานซูและชิงไห่ ในอดีต ชาวลาหู่มีวิถีชีวิตแบบเร่ร่อน ต่อมาพวกเขาได้ค่อย ๆ อพยพลงไปทางตอนใต้ของประเทศจีนจนในที่สุด ได้ตั้งรกรากอาศัยอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำหลานชาง เมืองผู่เอ๋อร์และเมืองหลินชางในมณฑลยูนนานเป็นหลัก นอกจากนี้ ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง เช่น เขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา เขตปกครองตนเองชนชาติอาข่าเมืองหงเหอและบริเวณเมืองยู่ซี เป็นต้น ก็ยังมีชาวลาหู่บางส่วนอาศัยอยู่ด้วย โดยเขตปกครองตนเองระดับอำเภอของชนชาติลาหู่อำเภอหลานชางและอำเภอปกครองตนเองชาวไตชาวว่าชาวลาหู่ อำเภอเมิ่งเหลียน เป็นพื้นที่ที่มีชาวลาหู่อาศัยอยู่อย่างหนาแน่นที่สุด

อำเภอปกครองตนเองชนชาติลาหู่ เมืองหลานชาง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนาน มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตภูเขา มีแม่น้ำสายสำคัญคือแม่น้ำหลานชางและแม่น้ำเสี่ยวเฮยเจียง มีสภาพภูมิอากาศแบบกึ่งเขตร้อนมรสุมและมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ชาวลาหู่ในอำเภอหลานชางแบ่งออกเป็นชาวลาหู่ซีและชาวลาหู่หน้า โดยชาวลาหู่ซีมากกว่าครึ่งหนึ่งได้อาศัยอยู่ในเขตเซียนหลิว (Qian Liu) ตงเหอ (Donghe) หานานหลิง (Nanling) หย่าโข้ว (Yakou) หยิงผาน (Yingpan) จิวจิ่ง (Jiujing) นัวฝู่ (Nuofu) และเหวินตง (Wendong) ส่วนชาวลาหู่หน้าส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตชางหยุน (Shangyun) ฟู่ปัง (Fubang) จูถั่ง (Zhutang) ลาปา (Laba) ตงหุย (Donghui) และหานานหลิง (Nanling) โดยชาวลาหู่ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและแยกกันอยู่กับชนเผ่าอาข่า ชนเผ่าว่า ชนเผ่าไทลื้อและชาวฮั่น ซึ่งมีส่วนน้อยเท่านั้นที่จะอาศัยอยู่ร่วมกันแบบกลุ่มหลากหลายชาติพันธุ์ (Li Changyu, 2548, p 112-156)

ภาพที่ 2-2 แผนที่การกระจายกลุ่มของพื้นที่สืบทอด”มู่ฝ่ามีฝ่า” ในอำเภอหลานชาง (Zhang Jinfu and Wang Xingyi, 2550, p 136)

จากผลการสำรวจจำนวนประชากรแห่งชาติจีนครั้งที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ประเทศจีนมีจำนวนประชากรชาวลาหู่อยู่ทั้งสิ้นประมาณ 486,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่กระจายตัวอาศัยอยู่ในเขตอำเภอหลานซาง (Lanchang) อำเภอเมิ่งเหลียน (Menglian) และอำเภอซีเหมิง (Ximeng) ของเมืองผู้เอ๋อร์ (Pu'er) มณฑลยูนนาน (Yunnan) และอำเภอชวงเจียง (Shuangjiang) อำเภอเก็งหม่า (Gengma) ในเมืองหลินซาง (Linchang) รวมทั้งอำเภอเมิ่งไห่ (Menghai) ในเขตปกครองตนเองสิบสองปันนา นอกจากนี้ ยังมีชาวลาหู่จำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ทางด้านตะวันออกของแม่น้ำหลานซาง ในบริเวณอำเภอซือหมาวหนิง (Simaoning) อำเภอเอ๋อร์จิงกู่ (Er Jingga) อำเภอเจียงเจิง (Jiangcheng) และอำเภอเจิ้นหยวน (Zhenyuan) โดยอำเภอหลานซางเป็นอำเภอที่มีชาติพันธุ์ที่หลากหลายอาศัยอยู่ และเป็นเขตปกครองตนเองระดับอำเภอของชนชาติลาหู่เพียงแห่งเดียวของจีนที่มีภาษาและวัฒนธรรมอันโดดเด่นเป็นของตนเอง (Dou Zi, 2557, p 2)

ภาพที่ 2-3 แผนที่ที่อยู่อาศัยของชนเผ่าลาหู่ในมณฑลยูนนาน (<https://www.google.co.th/maps/search>)

ชนเผ่าลาหู่มีภาษาเป็นของตนเอง แบ่งออกเป็น 2 สำเนียงใหญ่ ๆ คือ ลาหู่เก่าและลาหู่ซี ภาษาลาหู่จัดอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต และเป็นภาษาในตระกูลภาษาย่อยทิเบต-พม่า กลุ่มภาษาโลโล (ภาษาอี) ในอดีต ภาษาลาหู่ไม่มีตัวอักษรใช้ ต่อมาในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีชนนารีชาวตะวันตกได้ประดิษฐ์ตัวอักษรโดยใช้อักษรลาตินเขียนสะกดให้ภาษาลาหู่ แต่เนื่องจากยุคนั้น

ขาดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ทำให้ไม่สามารถเผยแพร่ภาษาต่อไปได้ จนกระทั่งหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว จึงเริ่มมีการสร้างระบบสัทอักษรชุดใหม่ขึ้น

จากการศึกษาบันทึกทางประวัติศาสตร์ พบว่า ชาวลาหู่คือชนกลุ่มน้อยอพยพที่สร้างรกรากอาศัยอยู่ในแถบตอนใต้ของประเทศจีน เมื่อครั้งที่โลกได้แบ่งแยกดินแดนออกเป็นประเทศ ชาวลาหู่ส่วนหนึ่งถูกแบ่งไปอยู่ในประเทศพม่า ลาว เวียดนามและบริเวณเขตชายแดนของประเทศจีน ทั้งนี้ สืบเนื่องจากเส้นทางอพยพและสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ทำให้ชนเผ่าลาหู่ค่อย ๆ กลายเป็นชนเผ่าที่มีหลากหลายและเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ข้ามชาติที่มีประชากรกระจายตัวอยู่ทั้งในและนอกประเทศจีน (Dou Zi, 2557, p 3)

ในสมัยสงครามจีน-ญี่ปุ่น ประเทศจีนเริ่มศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชนเผ่าลาหู่อย่างจริงจัง โดยสถาบันการศึกษาระดับสูงและหน่วยงานวิชาการจำนวนมากได้เดินทางมายังมณฑลยูนนานเพื่อศึกษาวิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อยทางตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการศึกษาวิจัยเรื่องอื่น ๆ ต่อไป ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศจีนได้ให้ความสำคัญกับชนกลุ่มน้อยมากขึ้น โดยมีนักวิชาการและสถาบันการศึกษาระดับสูงชุดหนึ่งได้เข้าร่วมการสำรวจค้นคว้าวิจัยรวมทั้งจัดระเบียบและตีพิมพ์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย และต่อมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 การศึกษาวิจัยชนกลุ่มน้อยเผ่าลาหู่ของประเทศจีนเริ่มมีการศึกษาที่เป็นระบบแบบแผนมากยิ่งขึ้น

Anthony R. Walker นักวิชาการชาวอังกฤษ ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชนเผ่าลาหู่ในประเทศไทย โดยเขาได้ใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านชนเผ่าลาหู่ซึ่งตั้งอยู่ในแถบภาคเหนือของประเทศไทยเป็นระยะเวลา 4 ปี ทำให้เขาได้ค้นพบอัตลักษณ์ที่สำคัญของชนเผ่าลาหู่ทั้งในด้านศาสนา ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ และอักษรศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษาวิถีชีวิตของชนเผ่าลาหู่เป็นอย่างมาก

Dr. Shanshan Du ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนเผ่าลาหู่เป็นหลักและได้สร้างความเท่าเทียมทางเพศและเพศทางสังคมให้กับชนเผ่าลาหู่ โดยผลงานของเขากล่าวว่า “ตะเกียบต้องอยู่เป็นคู่” ซึ่งมีความหมายแสดงความเท่าเทียมทางเพศในสังคมของชาวลาหู่ นอกจากนี้ เขายังได้ศึกษาวิจัยมุมมองเฉพาะในเรื่องเพศของชนเผ่าลาหู่ โดยทำการสำรวจเพศทางสังคมของชนเผ่าลาหู่และโครงสร้างระบบการแต่งงาน รวมทั้งความนึกคิดเกี่ยวกับเพศที่พวกเขาได้แสดงออกมา

สืบเนื่องจากความเจริญและการพัฒนาของเขตพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าลาหู่ทำให้นักวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ที่ตนเองเป็นชนกลุ่มน้อยเกิดขึ้นจำนวนมากและหากกล่าวถึงในประเด็นนี้จะต้องกล่าวถึงรองศาสตราจารย์หวังเจิ้งหัว (Wang Zhenghua) นักวิชาการสถาบันวิจัยชาติพันธุ์มณฑลยูนนานและศาสตราจารย์หลิวจินหลง (Liu Jinloong) นักวิชาการมหาวิทยาลัยชน

ชาติยูนิาน ทั้งสองท่าน ได้เขียนและตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีมุมมองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเองหลายฉบับ โดยผลงานที่ตีพิมพ์เรื่อง “ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่” และ “ความงดงามของวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่” เป็นผลงานที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ การวิจัยเกี่ยวกับชนเผ่าลาหู่ยังมีอีกหลากหลายด้าน เช่น สังคม ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา ประเพณี เทศกาลเฉลิมฉลอง เป็นต้น แต่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านศิลปะกลับยังมีปรากฏค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยของนักวิชาการต่างชาติจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่มองเห็นและการศึกษาวิจัยแบบองค์รวม แต่นักวิชาการชาวจีนจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหัวข้อที่เฉพาะเจาะจงมากกว่าจึงทำให้ค้นพบข้อมูลที่ค่อนข้างลึกเกี่ยวกับแนวความคิดทางสังคมของชนเผ่าลาหู่

การสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า”

วัฒนธรรม คือการวางตนและการปฏิบัติตนของคนในชนชาติ ดังนั้น การสืบทอดวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือหลักในการสืบทอด คือ มนุษย์ เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประวัติศาสตร์ ตลอดจนถือเป็นประสบการณ์และเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ด้วย

การศึกษาช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษของชนกลุ่มน้อย ถือเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อักษรศาสตร์และการพัฒนาทางอารยธรรมของชนชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการรวมกันระหว่างความเพ้อฝันและความเป็นจริงจนเป็นผลพวงที่เกี่ยวข้องกันและแทรกซึมอยู่ในความคิดของชนกลุ่มน้อย โดยสิ่งที่จินตนาการขึ้นเป็นมหากาพย์นี้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตในอดีตและความรู้สึกนึกคิดที่เป็นลักษณะเฉพาะ ทั้งยังถือเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและศิลปะล้ำค่าที่เกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ของคนในชาติพันธุ์ และมีประโยชน์ต่อการศึกษารากเหง้าของตนเองเป็นอย่างมาก

ตำนานมหากาพย์ของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนมีรูปแบบที่หลากหลาย แฝงไปด้วยข้อคิดต่าง ๆ มากมายและเป็นเรื่องเล่าที่แพร่หลายอยู่ทั่วประเทศจีน เช่น ตำนานมหากาพย์ทางภาคเหนือมักจะกล่าวถึงเรื่องราวของวีรบุรุษเป็นหลัก ได้แก่ มหากาพย์แห่งสามมหาวีรบุรุษ ประกอบด้วย เก้อซ่าเออร์ (Ge Sha'er) ของชนเผ่าทิเบต เจียงเก้อซ่าเออร์ (Jiang Ge Sha'er) ของชนเผ่ามองโกลและมานาซ (Manas) ของชนเผ่าคีร์กีซ เป็นต้น ส่วนชนกลุ่มน้อยทางภาคใต้จะเป็นมหากาพย์เกี่ยวกับการสร้างโลกและการอพยพ เช่น ตำนานเหมยเก้อและฉาหู่ (Meige and Chamu) ของชนเผ่าอี่ อ้าวเซอมีเซ่อ (Aose Mise) ของชนเผ่าฮานี (หรือคนไทยเรียกว่า เผ่าอาข่า) ตำนาน

บันทึกการสร้างโลกของชนเผ่าไป๋ ดำเนินน้ำเต้าของชนเผ่าว้า ดำเนิน “สาหร่ายอแปะซงพอพอ” ของชนเผ่าฮานี เรื่อง “รากอดีต” ของชนเผ่าลาหู่และ “บทเพลงสี่บรรทัดแห่งฟ้า” ของชนเผ่าเย้า เป็นต้น

มหากาพย์การสร้างโลกหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าตำนานเทพนิยาย เป็นเรื่องเล่ารูปแบบหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานจนเกิดเป็นระบบแบบแผนความเชื่ออันสมบูรณ์ โดยมหากาพย์การสร้างโลกเป็นตำนานที่เล่าเรื่องราวเริ่มต้นมาจากการสร้างโลก การเกิดพระอาทิตย์และพระจันทร์ รวมถึงการสร้างสรรพสิ่งบนโลก เช่น การสร้างมนุษย์ การกำเนิดกลุ่มชาติพันธุ์ การอพยพตั้งถิ่นฐาน การทำงาน การทำเกษตรกรรม สังคมความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ไปจนถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม จนกลายเป็นกระบวนการสร้างโลกที่สมบูรณ์และสะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง ทศนคติ และประวัติศาสตร์โลก

“มูฝ่ามีฝ่า” เป็นมหากาพย์การสร้างโลกประเภทร้อยกรองฉบับยาวที่แพร่หลายมากที่สุดของเผ่าลาหู่ในมณฑลยูนนาน บริเวณพื้นที่เมืองหลานซาง เมืองเมิ่งเหลียน เมืองชวงเจียงและเมืองเมิ่งไห่หู่ มีความหมายว่า ก่อฟ้าสร้างดิน และเป็นมหากาพย์สำคัญที่ยังคงได้รับการสืบทอดต่อกันมาด้วยวิธีการบอกเล่าแบบปากต่อปากเป็นหลัก โดยหากต้องการขับร้องให้จับสมบูรณ์สักรอบหนึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาถึง 3 วัน 3 คืนในการขับร้องหรือหากต้องการเพิ่มรายละเอียดในมหากาพย์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาช้านั้น อีกทั้งในขณะที่ทำการขับร้อง “มูฝ่ามีฝ่า” ยังจำเป็นต้องใช้ภาษาลาหู่ในการขับร้องและเนื้อหาที่ขับร้องก็อาศัยเพียงแค่ความจำของผู้ขับร้องเป็นหลักเท่านั้น ดังนั้น การศึกษามหากาพย์ “มูฝ่ามีฝ่า” จึงถือเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากและในหมู่บ้านชนเผ่าลาหู่จะมีผู้ที่สามารถเล่ามหากาพย์นี้ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนเพียงไม่กี่คนเท่านั้น

“มูฝ่ามีฝ่า” เป็นมหากาพย์ที่ได้รวบรวมวิถีการดำรงชีวิตในสังคม ประสบการณ์ความรู้ ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติ ดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปะ ศาสนา ปรัชญา คุณธรรม จริยธรรมและประเพณีท้องถิ่นของชาวลาหู่เอาไว้ด้วยกันเป็นหนึ่งเดียวซึ่งถือเป็นรากเหง้าของบทประพันธ์ร้อยกรองแบบดั้งเดิมของชนเผ่าลาหู่ ทั้งยังเป็นสิ่งล้ำค่าทางวัฒนธรรมพื้นบ้านที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงทางจิตวิญญาณของชาวลาหู่ โดยมหากาพย์การสร้างโลก “มูฝ่ามีฝ่า” ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วนหลัก ได้แก่ การสร้างฟ้าดิน การสร้างสรรพสิ่งและมนุษย์ และวิถีชีวิตของชาวลาหู่ (Zhang Xiaosong and Li Gen, 2012, p 92-105) ปัจจุบัน จาหลั่ว (Zha Luo) และหลี่จางเกอ (Li Zhage) คือบุคคลที่ได้รับการเสนอรายชื่อให้เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของอำเภอหลานซาง

ในอดีตชนเผ่าลาหู่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่มีตัวอักษรเป็นของตนเอง ดังนั้น การจดบันทึกเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคม ประวัติศาสตร์ชนเผ่า การอพยพย้ายถิ่นฐาน เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและประสบการณ์ชีวิตจึงสามารถทำได้เพียงใช้วิธีการสืบทอดแบบปากต่อ

ปากและใช้รูปแบบการขับร้องมหากาพย์เป็นวิธีการเล่าเรื่อง กล่าวคือ บรรพบุรุษต้องจดจำและนำเอาประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์และอารยธรรมของชนชาติไปเล่าต่อให้คนรุ่นหลังฟังซึ่งวิธีการสืบทอดนี้จำเป็นต้องอาศัยความจำที่ดีมาก (Li Kunsheng, 2532, p 115-120) ดังที่ปรากฏในมหากาพย์ตอนหนึ่งว่า

“คนเฒ่าคนแก่เล่าเรื่องโบราณมากมี
เปิดปากขับร้องออกมาดังสายน้ำ
อยากดื่มน้ำใสให้มองหาดั้นน้ำ
อยากรู้จักอดีตให้ฟังเพลงโบราณ
เรื่องอดีตเปรียบดั่งต้นไม้อับหญ้าที่เกิดและเหี่ยวเอง
บทเพลงโบราณสืบทอดรุ่นสู่รุ่น
คืนนี้มาเรียนขับร้องเพลงคนแก่ ”

หลังจากสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นใหม่ในปี ค.ศ.1956 และภายใต้ความเอาใจใส่ของรัฐบาลและการช่วยเหลือของนักอักษรศาสตร์และภาษาศาสตร์ รัฐบาลจึงได้อนุมัติแผนงาน “สืบทอดอักษรลาหู่แห่งมณฑลยูนนาน” ขึ้น และในปี ค.ศ.1958 ได้ทำการทดลองใช้แผนงานนี้ในอำเภอหลานซางและอำเภอชวงเจียง โดยการพัฒนาตัวอักษรลาหู่ในช่วงนี้ได้ทำให้การสืบทอดมหากาพย์ร้อยกรองด้วยวิธีการใหม่คือ “การจดบันทึกข้อมูล”

ในมหากาพย์การย้ายถิ่นฐานเรื่อง “รากอดีต” ของชนเผ่าลาหู่บันทึกไว้ว่า บรรพบุรุษของชาวลาหู่ได้สร้างหมู่บ้านของตนเองไว้ที่เขตหนานตีเปยตี โดยผู้นำของชาวลาหู่ได้พาชาวลาหู่ไปใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองและมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับชาวอื่น แต่เนื่องจากการแย่งชิงพื้นที่ทำมาหากินในสมัยนั้นทำให้เกิดสงครามระหว่างผู้นำชาวลาหู่และขุนนางชาวอื่นขึ้นบ่อยครั้ง แต่ชนเผ่าลาหู่ไม่ยอมเสียเลือดเสียเนื้อไปมากกว่านี้ทำให้นับแต่นั้นมาชาวลาหู่จึงเริ่มใช้ชีวิตแบบอพยพและเร่ร่อน โดยชาวลาหู่ได้ออกเดินทางเป็นระยะเวลา 7 ปีจากเขตมู่หลัวฮาลัวเก้อ (สถานที่ในตำนานที่เทพเอ้อซาสร้างพระอาทิตย์และพระจันทร์) มายังเขตมีหนิดัว (ดินแดนสีแดง) และได้เดินทางต่อไปอีก 3 ปีเพื่อไปอยู่ที่เขตอ่าวอากอดง (หมายถึง ที่ลุ่มอันอุดมสมบูรณ์) ต่อมาเมื่อทางการทราบเรื่องถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของชาวลาหู่ ชาวลาหู่ก็เริ่มแสวงหาสถานที่อยู่อาศัยใหม่อีกครั้ง โดยได้เดินทางต่อไปอีก 3 ปี 3 เดือนจนมาถึงที่ทะเลสาบเอ้อร์ไห่ ทะเลสาบเตียนฉือและจนมาถึงที่ราบลุ่มชวงเจียง แต่เนื่องจากจำนวนประชากรชาวลาหู่ที่เพิ่มขึ้นมากทำให้ชาวลาหู่ต้องอพยพลงทางใต้ไปเรื่อย ๆ โดยมีส่วนหนึ่งเดินทางมายังอำเภอหลานซาง และอีกส่วนหนึ่งเดินทางไปประเทศพม่าและประเทศไทย โดยในตำนานกล่าวไว้ว่า ชนเผ่าลาหู่มีลูกศรล้าค่า 3 ดอก ได้แก่ ลูกศรทอง ลูกศรเงินและลูกศรทองแดง โดยก่อนที่ผู้นำชาวลาหู่จะเสียชีวิตลง เขาได้ยิงลูกศร 3 ดอกนี้ไปทางทิศใต้และหวังจะให้

ชาวลาหู่เดินทางไปตามสถานที่ที่ถูกศรัทธาสามคอกนี้ไปตก และในที่สุดชาวลาหู่รุ่นต่อมาก็ได้ค้นพบสถานที่ที่ถูกศรัทธาไปตกก็คือสถานที่ที่ชาวลาหู่อาศัยอยู่มากที่สุดทั้ง 3 แห่งในปัจจุบัน คืออำเภอหลานซางในประเทศจีน ประเทศพม่าและประเทศไทย (Zhang Song, 2532, p 115-146)

การสืบทอด “มูฝ่ามีฝ่า” ในอดีต

ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็นชนชาติ คือการมีภาษาเดียวกัน ภาษาเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเป็นสิ่งที่ใช้บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนถือเป็นรูปแบบพื้นฐานที่ใช้ในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกันกับงานประพันธ์ร้อยกรองที่ถือเป็นรูปแบบพิเศษอีกรูปแบบหนึ่งของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ภาษาลาหู่เป็นภาษาเอกลักษณ์ของชาวลาหู่ที่แฝงไปด้วยวัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของคนในชนกลุ่มน้อยลาหู่ ตลอดจนเป็นภาษาหลักที่ใช้เป็นสื่อกลางสำคัญในการสืบทอดและสืบสานมหากาพย์ “มูฝ่ามีฝ่า” มาจนถึงทุกวันนี้ การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมหากาพย์ “มูฝ่ามีฝ่า” ด้วยการขับร้องถือเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่ใช้รูปแบบการบอกเล่าแบบปากต่อปากที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการสืบสานวัฒนธรรมด้วยการถ่ายทอดวัฒนธรรมออกมาในรูปแบบของการใช้กิจกรรมทางภาษาในการนำจิตวิญญาณของชาติส่งต่อไปยังจิตใจของผู้ฟังและใช้การบอกเล่าในการนำเอาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ในอดีตส่งต่อไปให้กับผู้อื่น ๆ เพื่อให้เขาสามารถจดจำข้อมูลด้านวัฒนธรรม ข้อมูลเทคนิคและความสามารถต่าง ๆ ให้กับผู้อื่น (Zhang Jinfu and Wang Xingyi, 2550, p 90)

ในการสืบทอดมหากาพย์ “มูฝ่ามีฝ่า” แบบดั้งเดิมจะมีผู้เฒ่าผู้แก่ที่ได้รับความเคารพนับถือมีความรู้และมีประสบการณ์หรือเรียกว่า “หมอปา” เป็นผู้ทำการขับร้องมหากาพย์ โดยช่วงเวลาในการขับร้องนั้น หมอปาจะต้องเลือกช่วงที่ว่างเว้นจากการทำการเกษตรกรรมหรือช่วงเทศกาล/เวลาที่ทุกคนว่างตรงกันและต้องใช้เวลาแรมวันแรมคืนในการขับร้องเพราะชาวลาหู่เชื่อว่า วิธีการดังกล่าวนี้คือการส่งสอนบุตรหลานขึ้นพื้นฐานและจะสามารถเผยแพร่จิตวิญญาณของบรรพบุรุษ ตลอดจนถ่ายทอดความทรงจำทางประวัติศาสตร์ให้ชาวลาหู่รุ่นต่อไปได้รับรู้ได้

ทั้งนี้ สามารถสรุปวิธีการสืบทอดแบบดั้งเดิม ได้ดังนี้

1. การสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์

การสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์ เป็นรูปแบบสำคัญในการเรียนรู้เทคนิคการขับร้องมหากาพย์ “มูฝ่ามีฝ่า” โดยการสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์นี้ เป็นวิธีการสืบทอดด้วยความสมัครใจ กล่าวคือ ผู้เรียนมีความต้องการเรียนรู้และไปขอความรู้จากอาจารย์ด้วยตนเองซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ที่

ขึ้นอยู่กับความชอบส่วนบุคคล ทั้งนี้ การสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์นี้จะมีอาจารย์เป็นผู้ถ่ายทอดหลักการต่าง ๆ ให้แก่ลูกศิษย์และลูกศิษย์ คือผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ของชาวลานูไม่ได้มีพิธีรีตองมากมายในการไหว้ครูแต่อย่างใด แต่เป็นเพียงแต่ความสัมพันธ์ของการถ่ายทอดและเรียนรู้วิชากันเท่านั้น หากลูกศิษย์คนไหนมีความสนใจในการขับร้องมหากาพย์ ลูกศิษย์คนนั้นจะเอาขนมปาปา 1 คู่ เหล้า 1 ไห และ บุหรี่ 1 ซอง ไปไหว้อาจารย์ในช่วงปีใหม่และเชิญอาจารย์มารับประทานอาหารที่บ้านของตนเพื่อใช้โอกาสนี้ขอให้อาจารย์ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ หลังจากนั้นลูกศิษย์จะตามอาจารย์ไปทำงานและใช้เวลาว่างจากการทำงานมาขับร้องมหากาพย์เพื่อบรรเทาความเหนื่อยล้าจากการทำงาน

วิธีการเรียนการสอนมหากาพย์ “มูฝามีฝ่า” แบบศิษย์อาจารย์นั้น อาจารย์จะเล่ามหากาพย์ให้ฟังอย่างสมบูรณ์หนึ่งรอบและร้องอีกหนึ่งรอบ จากนั้นอาจารย์จะร้องมหากาพย์นำ 1 ท่อนและให้ลูกศิษย์ร้องตามเพื่อให้ลูกศิษย์ฟังไปด้วยและจดจำไปด้วย หากเกิดปัญหาติดขัดตรงไหน อาจารย์ก็จะแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาและเทคนิคการร้องของลูกศิษย์ทันทีซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของผู้เป็นอาจารย์คือ ผู้อบรมจริยธรรมให้แก่ลูกศิษย์ สั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และไขข้อข้องใจให้กับลูกศิษย์ได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าอาจารย์เดินทางไปที่ไหน ลูกศิษย์ก็จะตามไปที่นั่นด้วยเสมอ เช่น หากอาจารย์ขึ้นเขาไปทำงาน ลูกศิษย์ก็จะติดตามขึ้นเขาไปเรียนด้วยทุกครั้ง หรือหากอาจารย์อยู่บ้าน ลูกศิษย์ก็จะตามไปเรียนที่บ้านด้วย โดยลูกศิษย์จะค่อย ๆ จดจำเนื้อร้องไปที่ละท่อนแบบนี้และใช้เวลาช่วงที่ขึ้นเขาไปหาของป่าหรือไปล่าสัตว์ในการเรียนรู้จดจำเนื้อเรื่องของมหากาพย์ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัวและใช้ชีวิตอยู่กับอาจารย์เป็นระยะเวลานาน ดังนั้น ในขณะที่เรียนลูกศิษย์จึงมักจะสืบทอดจุดเด่นในด้านการขับร้องของอาจารย์ท่านนั้นมาด้วย คน เช่น การร้องแบบผสมภาษาจีนบ้าง ผสมกับภาษาไทลื้อบ้าง วรรณยุกต์ น้ำเสียงและวิธีการร้อง โดยเนื้อหาที่เรียนถือเป็นเพียงแค่อำนาจที่อยู่ในความทรงจำของอาจารย์เท่านั้น (Yin Hubin, 2552, p 56-57)

สถานที่ที่ใช้ในการสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและที่ทำงานของอาจารย์ เช่น ในป่า ในเขา ขนเขาของป่าและล่าสัตว์ เป็นต้น ซึ่งเป็นรูปแบบการดำรงชีวิตที่เก่าแก่ที่สุดของชาวลานู กล่าวคือ ในการหาของป่าตลอดทั้ง 4 ฤดูของชาวลานูนั้น พวกเขามักจะพาเด็กไปด้วยและใช้เวลานี้ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้สะสมไว้เป็นจำนวนมากให้กับเด็ก ๆ ฟัง เพื่อให้เด็กรู้จักและมีความสามารถในการเอาชีวิตรอดเบื้องต้น

อินฮูปิน (Yin Hubin) ได้เดินทางไปหมู่บ้านต้าถัง (Datang) ตำบลจู้ถัง (Zhutang) เพื่อไปสัมภาษณ์อาจารย์หลี่เจิงเป่า (Li Zhengbao) อายุ 85 ปี ผู้สืบทอดการแสดงระบำแคนน้ำเต้าระดับประเทศ อาจารย์หลี่เจิงเป่า เล่าให้ฟังว่า อาจารย์ที่ถ่ายทอดวิชาการแสดงระบำแคนน้ำเต้า

ให้กับตนเองนั้นมีทั้งสิ้น 7 ท่าน และมีท่านหนึ่งอายุมากที่สุดถึง 120 ปี แต่ปัจจุบันนี้อาจารย์ทั้งหมดของเขาได้เสียชีวิตลงแล้ว ในขณะที่เขาได้เรียนรู้วิชาต่าง ๆ กับอาจารย์นั้น อาจารย์มักจะบอกให้เขาตั้งใจเรียนและให้จดจำสิ่งที่บรรพชนส่งสมมาให้มากที่สุดและหากวันไหนเขาไม่ตั้งใจเรียนหรือไม่ฟังอาจารย์ อาจารย์ก็จะลงโทษด้วยการดิงหู นอกจากนี้ เขายังเล่าว่า การเรียนวิชาเหล่านี้ มันยากลำบากมาก เช่น เมื่อตอนปีใหม่ตนก็ได้ไปเที่ยวแคว้นแรกวันเดียวเท่านั้น พอวันที่ 2 ตนก็ต้องติดตามอาจารย์ไปทำการแสดงขับร้องมหากาพย์ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า การเรียนแบบศิษย์อาจารย์นั้นมีความเข้มงวดค่อนข้างมากและอาจารย์จะคาดหวังให้ลูกศิษย์สืบทอดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชนชาติตนเอง ปัจจุบันผู้สืบทอดการแสดงระบำแคนน้ำเต้าคนต่อไปคือ หลี่จาชือ (Li Zhashi) อายุ 60 ปี เป็นผู้สืบทอดการแสดงระบำแคนน้ำเต้าระดับเมืองของหมู่บ้านเหล่าต้าเป่า เมื่ออินฮูปินเดินทางไปพบกับหลี่จาชือแล้ว เขารีบไปใส่ชุดที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวลาหู่และยังนำเหรียญผู้สืบทอดระดับประเทศให้อินฮูปินดูด้วย แต่เนื่องจากเขาพูดภาษาจีนไม่ค่อยได้ อาจารย์ หลี่เจิงเป่าจึงต้องทำหน้าที่เป็นล่ามแปลให้ หลี่จาชือเล่าว่า เขาได้เรียนขับร้องมหากาพย์ “มู่ฝามีฝ้า” มาตั้งแต่อายุ 13 ปี เมื่ออายุ 40 ปีก็ได้ร่ำเรียนสำเร็จเป็นผู้สืบทอดระดับประเทศซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมา เขาต้องใช้เวลากว่า 40 ปี ถึงจะสามารถเรียนรู้การขับร้องมหากาพย์ร้อยกรอง “มู่ฝามีฝ้า” ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และปัจจุบันนี้เขายังมีลูกศิษย์จำนวนมากที่สามารถขับร้องมหากาพย์ด้วยตนเองได้ (Yin Hubin, 2552, P 57-58)

ภาพที่ 2-4 หลี่จาชือสืบทอดวิธีร้องและเนื้อหาเพลงให้เด็กในหมู่บ้านชนเผ่าลาหู่ (Yin Hubin, 2552, p 57)

จุดเด่นของการสืบทอดด้วยรูปแบบศิษย์อาจารย์ คือการจดจำเนื้อเรื่องและเรียนรู้เทคนิคจากการปฏิบัติจริงโดยตรง โดยมีป่าเขาเป็นสถานที่ถ่ายทอดวิชาความรู้และอธิบายจากการลงมือทำด้วยตนเอง ทำให้ลูกศิษย์ได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติได้ดีขึ้น มีความรู้มีความเข้าใจอย่างแท้จริงจากการศึกษาในสถานที่จริงและในขณะเดียวกัน ยังสามารถใช้โอกาสนี้ในการทำให้ลูกศิษย์ได้รู้จักสัตว์และพืชพันธุ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติ ทำให้ลูกศิษย์เกิดความประทับใจและสามารถจดจำภาพต่าง ๆ ได้แม่นยำมากขึ้นซึ่งสภาพแวดล้อมของการสืบทอดแบบนี้ค่อนข้างเป็นธรรมชาติและมีความสนุกสนาน

2. การสืบทอดแบบครอบครัว

ในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าชาวลาหู่ส่วนใหญ่จะยังคงใช้รูปแบบการสืบทอดวัฒนธรรมตำนานของบรรพบุรุษด้วยการบอกเล่าแบบปากต่อปาก แต่รูปแบบการขับร้องแบบเปิดเผยในพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านกลับถูกสั่งห้ามทำให้ตำนานนี้ค่อย ๆ ถดถอยออกไปจากการดำเนินชีวิตของชาวลาหู่หรืออาจจะถึงขั้นสูญหายไปจากชีวิตของผู้คนเพราะการขับร้องหรือเล่าเรื่องส่วนใหญ่มักจะนำไปร้องเล่ากันในสถานที่ส่วนบุคคลหรือกลุ่มส่วนตัว เช่น ครอบครัว เครือญาติ กลุ่มเพื่อน เป็นต้น ต่อมาภายหลังจากสงครามปฏิวัติวัฒนธรรมเบาบางลง ประชาชนมีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์เพิ่มขึ้นทำให้ชาวลาหู่ไม่ต้องหลบ ๆ ซ่อน ๆ หรือกลัวในการขับร้องมหากาพย์อีกต่อไป ทำให้ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว ในเครือญาติ ในพื้นที่ส่วนบุคคลหรือพื้นที่สาธารณะของชุมชน รวมทั้งสถานที่ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ชาวลาหู่ต่างสามารถใช้เป็นพื้นที่บอกเล่าเรื่องราวของบรรพบุรุษได้หรือสามารถให้สัมภาษณ์และเล่าอธิบายตามคำขอร้องของผู้สัมภาษณ์ได้

ภาพที่ 2-5 หลี่จ่าหลั่ว ชนเผ่าลาหู่และชาวบ้านนั่งร้องเพลงข้างกองไฟ (Puli Chun, 2553, p 30)

โครงสร้างทางสังคมของชนกลุ่มน้อยคือมีครอบครัวเป็นศูนย์กลาง โดยครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นกลุ่มพื้นฐานของการสืบทอดวัฒนธรรม ทั้งนี้ การสืบทอดวัฒนธรรมแบบครอบครัวมีสิ่งที่สำคัญที่ต้องตระหนักถึงคือ “ต้องเป็นญาติที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดเท่านั้น” เช่น หลี่จาม่อ (Li Zhamo) เพศชาย อายุ 62 ปี อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านเหล่าต้าเป่า (Lao Daba) เมืองหลานซาง จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีบุตร 5 คนและมีรายได้หลักมาจากการทำเกษตรกรรม (ได้แก่ การปลูกอ้อยและชา เป็นต้น) เขามีความชำนาญด้านการแสดงระบำแคนน้ำเต้า เป็นผู้สืบทอดการแสดงระบำแคนน้ำเต้าระดับเมืองและมีฐานะเป็นอาจารย์ซึ่งได้สอนลูกศิษย์ไปแล้วกว่า 52 คน โดยมีลูกศิษย์เพียง 5 คนเท่านั้นที่เรียนมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ส่วนลูกศิษย์อีก 47 คน เรียนการแสดงระบำแคนน้ำเต้า หลี่จาม่อเริ่มเรียนขับร้องมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ตั้งแต่ตอนอายุ 15 ปีและใช้เวลาในการเรียนทั้งสิ้น 15 ปี หลี่จาม่อได้เรียนรู้การขับร้องมาจากหลี่จาลั่วซึ่งมีศักดิ์เป็นพี่ชายแท้ ๆ ของตนเอง โดยเขากล่าวว่า ตระกูลของเขาได้สืบทอดมหากาพย์ “มู่ฝามีฝ้า” มาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษซึ่งในสายตระกูลรุ่นแรก คือ จาปาและน่าเยอ (คู่สมรส) รุ่นที่สอง คือ หลี่จามู่และหลี่น่าผิง (คู่สมรส) รุ่นที่สามคือ หลี่จ่าฟิ่งและหลี่น่าเสี่ยว (คู่สมรส) รุ่นที่สี่คือ หลี่จาลาและหลี่น่าหมี่ (คู่สมรส) รุ่นที่ห้าคือ หลี่จ่าหวาและหลี่เม่ย (คู่สมรส) รุ่นที่หกคือ หลี่จาลั่วและหลี่จาม่อ (พี่น้อง) โดยลูกสาวคนโตของหลี่จ่าเกอได้เรียนรู้ผ่านทางครอบครัวและได้สืบทอดศาสตร์และศิลป์ของพ่อจนเรียนสำเร็จเป็นผู้สืบทอดมหากาพย์ระดับประเทศ ปัจจุบัน เธอได้รับยกย่องจากบรรดาอาจารย์ในหมู่บ้านว่าเป็นคนมีความสามารถคนหนึ่งในหมู่บ้านและเป็นนักกวีที่สามารถขับร้องมหากาพย์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ส่วนหลี่จาลั่วและหลี่จาม่อถือเป็นตัวแทนด้านวัฒนธรรมของหมู่บ้าน โดยหลี่จาลั่วเป็นผู้สืบทอดระดับประเทศ ส่วนหลี่จาม่อเป็นผู้สืบทอดการแสดงระบำแคนน้ำเต้าระดับเมือง (Puli Chun, 2553, p 12-45)

สถานที่ที่ใช้ในการสืบทอดแบบครอบครัวโดยหลักจะเป็นบริเวณที่ครอบครัวอาศัยอยู่ เช่น รอบกองไฟ เป็นต้น เมื่อลูกเริ่มถามพ่อแม่ว่าพวกเขามาจากไหน พ่อแม่จะเล่าเรื่อง “มู่ฝามีฝ้า” ให้ลูก ๆ ฟังพร้อมบอกลูกว่า ชาวลาหู่เกิดมาจากน้ำเต้าและในช่วงงานเลี้ยงของครอบครัว เด็ก ๆ ก็มักจะได้นินผู้ใหญ่ในบ้านร้องมหากาพย์และพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน โดยสิ่งที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมานี้จะมีลักษณะเหมือนกันการอบรมสั่งสอนบุตรและภาษาลาหู่เป็นภาษาพื้นฐานทางด้านการศึกษาวรรณกรรมลาหู่

จุดเด่นของการสืบทอดรูปแบบครอบครัวจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นต่อรุ่นค่อนข้างชัดเจน มีการสืบทอดที่เข้มแข็งและมีกลิ่น โอบของครอบครัวที่อบอุ่น แต่การสืบทอดแบบนี้ค่อนข้างปิดและการสืบทอดจะยั่งยืนหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนคนในครอบครัวด้วย ซึ่งหากสมาชิกในครอบครัวมีน้อยหรือไร้ทายาท การสืบทอดแบบนี้ก็จะลดลงแล้วหายสาบสูญไปในที่สุด

ภาพที่ 2-6 หลี่จ่าหลั่ว ผู้สืบทอดมรดกหาคาพย์การสร้างโลก (<https://baike.baidu.com/item/%E6%9D%8E%E6%89%8E%E5%80%AE/7546654?fr=aladdin>)

3. การสืบทอดโดยพิธีกรรม

ในอดีต ความสัมพันธ์ระหว่างตำนานมหาคาพย์กับศาสนา คือความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและการปฏิบัติตนที่มีความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์และความจริง เอมีล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) ได้กล่าวในหนังสือ *The Elementary Forms Of The Religious Life* ว่า ศาสนาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 อย่าง คือ ความเชื่อและพิธีกรรม โดยพิธีกรรมถือเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุที่มนุษย์เชื่อถือหรือหมายถึงแบบแผนการปฏิบัติทางความเชื่อ ส่วนความเชื่อ คือความคิดและความเข้าใจหรือการดำรงชีวิต โดยปฏิบัติตามสิ่งที่เคารพนับถือ (Ye Shuxian and Peng Zhaorong, 2549, P 112)

ในช่วงเวลาพิเศษของชาวลาหู่ ชาวลาหู่จะใช้พฤติกรรมหรือการกระทำมาแสดงออกถึงความเชื่อและความเคารพที่มีต่อเทพเอ้อซาซึ่งเป็นเทพตามความเชื่อของชาวลาหู่ โดยชาวลาหู่เชื่อว่าเทพเอ้อซาคือผู้สร้างโลกและผู้รักษาทุกสรรพสิ่งบนจักรวาล เป็นผู้กำหนดและจัดการ โชคชะตาของทุกชีวิต ตลอดจนเป็นผู้สร้างบรรพบุรุษของชาวลาหู่ ดังนั้น เทพเอ้อซาจึงเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวลาหู่รักมาก โดยพวกเขาเชื่อว่า เมื่อเกิดปัญหาหรือความยากลำบากใด ๆ ขึ้นก็ตาม เพียงแค่พวกเขาเอ่ยหรือกล่าวในใจว่า “เอ้อซา” เทพเอ้อซาก็จะออกมาช่วยปกป้องให้พวกเขาพ้นจากภัยทั้งปวง เมื่อถึงช่วงปีใหม่หรือเทศกาลสำคัญ ชาวลาหู่จะทำการบูชาเทพเอ้อซา โดยเฉพาะในวันที่สองของเทศกาลปีใหม่ คนในชุมชนจะร่วมกันจัดสถานที่บนสวรรค์เทพเอ้อซาขึ้นที่ลานของหมู่บ้านและจะมีคนขึ้นไปอัญเชิญเทพเอ้อซาลงมาและปักต้นไม้หนึ่งต้นไว้ที่กลางลานหมู่บ้าน ประดับประดาด้วยดอกไม้ ธูป เทียนและของเซ่นไหว้ต่าง ๆ เช่น ธัญพืช เครื่องเซ่นปลา เป็นต้น จากนั้นทุก ๆ คนจะล้อมรอบของเซ่นไหว้และเริ่มเป่าแคนน้ำเต้าและเต้นระบำเพื่อแสดงถึงความเคารพนับถือที่มีต่อเทพ

เอ้อซา เมื่อเสร็จสิ้นพิธีเช่นไหว้ ทุก ๆ คนจะเอาธูปที่บูชาเทพเอ้อซากลับไปคนละหนึ่งกำมือ เพราะพวกเขาคิดว่า การทำแบบนี้จะทำให้ได้รับความโชคดีจากเทพเอ้อซาและเทพเอ้อซาจะคุ้มครองให้ตลอดปีนี้มีฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาลและมีผลผลิตอุดมสมบูรณ์ (Zhao Jiawen, 2544, p 214-345) นอกจากนี้ ชาวบ้านยังมีการขับร้องมหากาพย์ “มูฝามีฝ้า” ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อทางศาสนาและขอพรให้เทพเอ้อซาปกป้องคุ้มครองตนเอง โดยหมอป่าจะเป็นผู้รับบทถ่ายทอดเรื่องราวระหว่างมนุษย์และโลกเหนือธรรมชาติผ่านบทร้อยกรองในมหากาพย์ให้ชาวบ้านฟัง ทั้งนี้ตลอดพิธีกรรมดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงความขลังและมีการใช้สัญลักษณ์มาแทนถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Zhou Xiaohong, 2545, p 90-112)

ในมหากาพย์ “มูฝามีฝ้า” ได้อธิบายเกี่ยวกับพิธีแต่งงานซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงเรื่องราวความรักของชายหญิง การเป็นพ่อสื่อแม่สื่อ การหมั้นและการแต่งงานของชาวลานูไว้ว่า “นำไผ่สีทองมาทำแคนน้ำเต้าให้ฝ่ายชายเป่าและใช้ไผ่สีทองมาทำเขียงเมียให้ฝ่ายหญิงบรรเลง ในคืนวันเพ็ญให้เดินไปที่ท้ายหมู่บ้านและร่วมกันร้องเพลงรักได้ต้นไม้อายุ เลือกว่าวันที่ตรงกับปีจอหรือปีกุนแล้วส่งแม่สื่อนำเหล่าชาว 2 ถ้วย ชา 2 ห่อ รูปเทียน 1 คู่และตะเกียงจี๋ผิง 1 คู่ บนโต๊ะบูชาเทพเอ้อซาจะจุดตะเกียงไว้ 1 คู่ บนโต๊ะไผ่เหลืองจะวางถ้วยเงิน 4 ใบและทั้งสี่ด้านของโต๊ะไม้ไผ่เหลืองจะมีผู้อาวุโส นั่งอยู่ ส่วนโต๊ะไผ่สีเขียวทั้งสี่ด้านจะมีแม่สื่อ 4 คนนั่งอยู่ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงนั่งคุกเข่าอยู่ที่พื้นและยกมือทั้งสองข้างประสานกัน ชูขึ้นเหนือศีรษะและกราบไหว้ฟ้าดินเพื่อขอครองคู่กัน จากนั้นบรรดาผู้ใหญ่จะดื่มเหล้าสองจอกและชาสองจอกแล้วร้องเพลงอวยพร...” ในชีวิตจริง ชาวลานูยังคงเคยชินกับขั้นตอนการขอแต่งงานและขอหมั้นในแบบนี้อยู่ การแต่งงานจะจัดขึ้นในช่วงที่ว่างเว้นจากการทำเกษตรกรรม เด็กหนุ่มจะรวมตัวกัน 3-5 คน เป่าแคนน้ำเต้าและนักหญิงสาวออกมาเจอ จากนั้นทั้งสองฝ่ายจะบรรเลงดนตรีร่วมกันเพื่อแสดงออกถึงความรัก หลังจากที่ทั้งคู่ตกลงปลงใจและคบหาดูใจกันได้ระยะหนึ่งจะมีแม่สื่อนำเหล่า 1 ขวด บุหรี่ 1 ซองและชา 1 ห่อไปขอหมั้นฝ่ายหญิง ซึ่งโดยปกติแล้ว พิธีแต่งงานจะเริ่มขึ้นในตอนเย็น โดยตรงกลางของสถานที่จัดงานจะวางโต๊ะไม้ไผ่สาน 1 ตัว ผู้ใหญ่ของฝ่ายเจ้าสาว แม่สื่อของทั้งสองฝ่ายและคนที่ร่วมร้องเพลงแต่งงานทุกคนจะนั่งอยู่รอบ ๆ โดยแบ่งให้ผู้ชายนั่งฝั่งซ้ายและผู้หญิงนั่งฝั่งขวา ผู้อาวุโสซึ่งเป็นประธานงานแต่งงานจะจุดรูป 1 คู่ บนโต๊ะบูชาเทพเจ้า ส่วนผู้อาวุโสคนอื่นจะร่วมร้องเพลงอวยพรและคู่บ่าวสาวจะคุกเข่าคารวะในวันพิธีแต่งงานของชาวลานู ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ในหรือนอกหมู่บ้าน ทุก ๆ ที่จะมีเสียงประสานของแคนน้ำเต้าและเสียงเพลงรัก ผู้ใหญ่จะนั่งอยู่ข้างกองไฟภายในบ้าน ดื่มเหล้าไปด้วยร้อง “มูฝามีฝ้า” ไปด้วย รวมถึงร้องเพลงอวยพรต่าง ๆ ส่วนบรรดาหนุ่มสาวจะรวมตัวกันกลางลานหมู่บ้านและเต้นระบำแคนน้ำเต้า โดยบรรยากาศตั้งแต่เช้ายันค่ำจะคุกรุ่นแรงเป็นอย่างมาก (Luo Zhengfu, 2532, p 106-109)

ภาพที่ 2-7 เทศกาลปีใหม่ของชาวลานู๋ (http://blog.sina.com.cn/s/blog_51d0d2c50102vo6f.html)

ในเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลคริสต์มาส เทศกาลปีใหม่ เทศกาลน้ำเต้า หรือในพิธีแต่งงานของชาวลานู๋จะมีการขับร้อง “มู่ฝ่ามีฝ่า” ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในพิธีกรรมของเทศกาลเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นได้ว่า ชาวลานู๋ได้นำจิตวิญญาณทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่แฝงอยู่ใน “มู่ฝ่ามีฝ่า” เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตและเข้ามาอยู่ในพิธีกรรมเช่น ใ้ว่าการสืบทอดในรูปแบบพิธีกรรมมีสิ่งสำคัญซ่อนอยู่อย่างหนึ่งคือ ความเคารพที่เกิดขึ้นในจิตใจและมารยาทของชาวลานู๋ โดยพิธีกรรมคือรูปแบบของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของกลุ่มคน ซึ่งสิ่งนั้นจำเป็นต้องกระตุ้น รักษาและสร้างสภาวะทางจิตใจบางอย่างให้กับกลุ่มชน โดยพิธีกรรมหรือพิธีการเหล่านี้มีประโยชน์สำคัญคือช่วยรักษาระบบแบบแผนของสังคมและตอบสนองความต้องการผ่านการเข้าร่วมในพิธีกรรมเพื่อสร้างความรู้สึถึงคุณค่าและถูกสืบสานสืบไป (Huang Shuping and Gong Peihua, 2547, p 86-111)

การสืบทอด “มู่ฝ่ามีฝ่า” ในสมัยใหม่

สืบเนื่องจากการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยี การสัง่สมช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ ประวัติการดำรงอยู่ของชนชาติ การแลกเปลี่ยนข้อมูล การติดต่อสื่อสารของผู้คนและความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ทำให้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งอันที่จริงแล้ว การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสืบทอดให้มีความทันสมัยถือเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรม

แบบดั้งเดิมสามารถดำรงอยู่ได้เป็นอย่างดีในสังคมยุคปัจจุบัน โดยรูปแบบการสืบทอดในสมัยใหม่ก็คือการหยิบยืมกำลังจากภายนอกเข้ามารักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมให้ดีขึ้นนั่นเอง

เมื่อมหากาพย์ “มูฟามีฟา” ได้รับขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทำให้การสืบทอดมหากาพย์นี้ได้รับความสนใจจากผู้คนมากขึ้น แต่เดิม ชาวลาหู่ได้ใช้วิธีการสืบทอดมหากาพย์ “มูฟามีฟา” แบบบอกเล่าซึ่งเป็นรูปแบบดั้งเดิมเรื่อยมาในการรักษาและถ่ายทอดข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชนชาติ แต่การใช้แค่กำลังของคนเพียงอย่างเดียวในการสืบทอดวัฒนธรรมถือว่าไม่เพียงพอสำหรับการเผยแพร่อย่างยั่งยืนเพราะความจำของมนุษย์มีขีดจำกัดและชีวิตของมนุษย์ก็มีขีดจำกัดเช่นกัน ปัจจุบัน การบันทึกความทรงจำของมนุษย์มีรูปแบบที่ทันสมัยและมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบันทึกความทรงจำ และในขณะเดียวกัน พวกเราก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ที่กำลังเผชิญหน้ากับเทคโนโลยีและความท้าทายของโลกาภิวัตน์ โดยในยุคแห่งการติดต่อสื่อสารนี้ การเผชิญหน้ากับการพัฒนาเพื่อความทันสมัยเป็นทั้งผลกระทบและโอกาสที่ทำให้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมสามารถปรากฏตัวขึ้นมาใหม่ มีความแพร่หลาย ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการฟื้นฟูและเผยแพร่วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการรักษาและการนำเสนอวัฒนธรรมของชนชาติ

1. การสืบทอดเป็นลายลักษณ์อักษร

เอกสารลายลักษณ์อักษร หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลฝ่ายเดียวผ่านตัวอักษรและมีกลุ่มเป้าหมายคือผู้อ่าน แต่การพูดคุยบอกเล่า หมายถึง การที่ทั้งสองฝ่ายมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีกลุ่มเป้าหมายในการบอกเล่าคือผู้ฟัง ความแตกต่างของข้อมูลทั้ง 2 รูปแบบนี้คือ การพูดคุยบอกเล่าสามารถทำให้ผู้ฟังและผู้ถ่ายทอดเรื่องราวพูดคุยกันได้แบบตัวต่อตัวในเวลาและสถานที่เดียวกัน แต่เอกสารทำไม่ได้ ดังนั้น ผู้ฟังหรือผู้อ่านข้อมูลทั้ง 2 ประเภทนี้จะได้รับข้อมูลที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ หากนักปรัชญาคนหนึ่งต้องการนำความคิดต่างของตนมาถ่ายทอดให้กับผู้อื่น ได้อย่างเป็นที่น่าสนใจ พวกเขาต้องแน่ใจก่อนว่าคนอื่นจะสามารถใช้สื่อนี้ได้และอย่างน้อยที่สุด คนอื่นจะสามารถเข้าใจถึงนัยยะที่เขาต้องการสื่อผ่านสื่อนี้ได้ เช่นเดียวกับภาษาลาหู่ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อสารแลกเปลี่ยนพูดคุยกันระหว่างชาวลาหู่ แต่อักษรจีนคือเครื่องมือในการใช้บันทึกประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชนชาติจีนที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย

ภาษาและอักษรเป็นระบบสัญลักษณ์ที่ไม่เหมือนกันและตัวอักษรก็คือเครื่องมือในการแสดงภาษานั้นออกมา ในสมองของคนส่วนใหญ่ ความทรงจำที่เกิดจากการมองเห็นจะชัดเจนและอยู่ได้นานกว่าความทรงจำที่เกิดจากการฟัง ดังนั้น การสืบทอดโดยใช้ลายลักษณ์อักษรจึงมีคุณค่ามากกว่า จากทฤษฎีภาษาศาสตร์ของแฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) โดยปกติแล้วตัวอักษร มี 2 ระบบ คือ ระบบบอกหน่วยความหมายและระบบบอกหน่วยเสียง โดยระบบบอก

หน่วยเสียงคือการเขียนเสียงของคำออกมา สำหรับพวกเราแล้ว อักษรบอกหน่วยความหมายและคำที่พูดล้วนเป็นสัญลักษณ์ของความคิด แต่เพราะสัญลักษณ์ของอักษรจึงทำให้สิ่งที่ภาษาต้องการสื่อสารออกมาต้องบันทึกเป็นรูปแบบลายลักษณ์อักษรซึ่งจะเป็นเอกสารในการอ้างอิงให้กับผู้ทำวิจัยและทำให้คุณค่าทางวัฒนธรรมของอักษรมีความชัดเจนแน่นอนกว่าตัวภาษา ในการเข้าใจศิลปวัฒนธรรมอื่น ๆ วิธีการที่สำคัญที่สุดคือ การที่ต้องเห็นสิ่งนั้นเป็นรูปธรรม กล่าวคือ สิ่งที่ภาษาสื่อออกมาสามารถโน้มน้าวให้เราจินตนาการได้ถึงอีกสิ่งหนึ่ง เช่น แม้เราจะไม่ได้เรียนภาษาของกลุ่มน้อยและไม่เข้าใจภาษานั้น แต่เราก็สามารถชื่นชมศิลปะของคนที่ใช้ภาษานั้นได้ เป็นต้น อักษรคือการแสดงรูปแบบตายตัวและมีจุดเด่นคือ การทำให้ภาษาเป็นรูปธรรมและสามารถรับรู้ด้วยมองเห็นได้ เช่น การซ้ำสัญลักษณ์และจังหวะ เป็นต้น

ในขณะที่นักกวีปากเปล่าเล่าเรื่อง “มูฟ้ามี่ฝ้า” จะมีหลักการที่ยึดถือปฏิบัติตาม ๆ กันมาคือการเล่าด้วยความเรียบง่ายแต่มีพลังทำให้การถ่ายทอดข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรจะปรากฏเป็นรูปแบบและหลักการเหล่านี้ออกมาโดยตรง อย่างไรก็ตาม การอธิบายบอกเล่าผ่านตัวอักษรจะดีหรือไม่ต้องขึ้นอยู่กับคำที่พวกเขาเลือกใช้และลำดับทางภาษาของคำเหล่านั้นเพราะการเรียงประโยคของชาวลาหู่จะมีลำดับการเรียงแบบประธาน+กรรม+ภาคแสดง (กริยา)

จากเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร เราสามารถเข้าใจเนื้อหาด้านรูปแบบ ลักษณะโครงสร้างจังหวะและลีลาของมหากาพย์ร้อยกรองที่จะใช้ขับร้องได้มากขึ้น และเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรยังสามารถมองเห็นถึงโครงสร้างของประโยคซึ่งอย่างน้อยมี 6 ชนิด โดยผู้วิจัยจะขอหยิบยกออกมากล่าวถึง 1 ชนิด คือ AB-CD เป็นประโยคแรกคู่กับประโยคที่ 2 และประโยคที่ 3 คู่กับประโยคที่ 4 นอกจากนี้ บทร้อยกรองยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกันหรือรับกัน เช่นเดียวกับหยินหยางที่คู่กันในไทเก๊ก โดยในมหากาพย์ “มูฟ้ามี่ฝ้า” เองก็มีคู่หยินหยางหลายคู่ เช่น ฟ้า-ดิน, เงิน-ทอง, มือ-เท้า, ไหญ่-เล็ก, ชาย-หญิง, เด็กหนุ่ม-เด็กสาว, ข้าวขาว-ข้าวแดง, ดวงอาทิตย์-ดวงจันทร์ เป็นต้น และยังสามารถยกตัวอย่างของรูปประโยคได้เช่น เอ้อหย่าเริ่มคิดเรื่องซาหย่า คิดไปคิดมา 7 ปี คิดทบทวนจากต้นจนจบอีก 9 ปี และมีความคิดต้องการสร้างฟ้าต้องการสร้างดิน... (Luo Zhengfu, 2532, p 20-73)

(แปลไทย)

เอ้อหย่ามีหัวใจเป็นเงิน
ซาหย่ามีหัวใจเป็นทอง
เอ้อหย่าเช็ดเหงื่อที่มือ
ซาหย่าเช็ดเหงื่อที่เท้า

(ภาษาลาหู่)

Xeulyadni ma phuni ma,
Shayadni ma shini ma.
Xeulyadlarkallar mid shot,
Shayadkheukalkheu mid shot.

สำหรับการบันทึกเนื้อหาหมากภาพร้อยกรองจำเป็นต้องใช้คำให้เหมาะสมและต้องเป็น
 รูปธรรมมากขึ้น ปัจจุบัน หนังสือที่เกี่ยวข้องกับ “มูฝามีฝ้า” ได้มีการเรียบเรียงและตีพิมพ์ออกมา 3
 แบบ ได้แก่ หนังสือ “มูฝามีฝ้า” ฉบับภาษาจีนจบในเล่ม หนังสือเรื่อง “มูฝามีฝ้าคู่เกอามูเคอ” ฉบับ
 ภาษาลาหู่จบในเล่ม และหนังสือเรื่อง “รวมบทกวีร้อยกรองพื้นบ้านลาหู่” เป็นหนังสือที่มีภาษาลาหู่
 คู่กับภาษาจีนซึ่งหนังสือเล่มนี้เรียบเรียงโดยศูนย์วัฒนธรรมหลานชางและตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ชน
 ชาติยูนิานาน ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1989 มีจำนวนหน้าทั้งหมด 685 หน้า โดย 390
 หน้าแรกเป็นฉบับภาษาลาหู่และ 295 หน้าหลังเป็นฉบับภาษาจีน ในหนังสือเล่มนี้แบ่งเนื้อหา
 ออกเป็น 10 ส่วน ได้แก่ มูฝามีฝ้า, รากอดีต, จาหนูจาเปี่ย, เคอเกินฮาเกิน, เคอเปี่ยฮาเปี่ยจ้ง, ไป๋ซ่านัว
 ซ่าซัว, เหอถั่วหัวจิ้น, หน่ายฮาหย่าฮาเซอ, ปอเตี้ยซี่เตี้ยและฮาง ซึ่งในส่วน “มูฝามีฝ้า” จะ
 ประกอบด้วยเนื้อหา 17 ด้านคือ การสร้างฟ้าดิน, การสร้างพระอาทิตย์พระจันทร์, การแบ่งฤดูกาล,
 การสร้างทะเลและแม่น้ำ, การสร้างสรรพชีวิต, ปลุกน้ำเต้า, จาคีกับน้ำเต้า, มนุษย์รุ่นแรก, การใช้ไฟ,
 การล่าสัตว์แบ่งกลุ่ม, การสร้างเครื่องมือการเกษตร, การสร้างบ้านเรือน, การทำเกษตรกรรม, การ
 เกลิมฉลองปีใหม่หรือเทศกาล, การปลูกฝ้าย, การแต่งงานและยา (Lei Qinglan, 2542, p 164-230)

Lei Qinglan คือผู้ประพันธ์หนังสือบทกวีร้อยกรองฉบับสมบูรณ์ที่ใหม่ที่สุดที่กำลังอยู่ใน
 ขั้วรวบรวม เรียบเรียงเนื้อหาและจะตีพิมพ์ในไม่นานนี้ การสืบทอดแบบลายลักษณ์อักษรเป็นวิธีที่ดี
 ที่สุดที่ทำให้ภาษาปรากฏขึ้นมาอีกครั้ง เป็นรูปแบบการแสดงและถ่ายทอดออกมาอย่างหนึ่งของ
 หมากภาพร้อยกรองปากเปล่า ตลอดจนเป็นการทำซ้ำและการบันทึกข้อมูลรูปแบบหนึ่ง ใน
 ขณะเดียวกัน ยังถือเป็นรูปแบบสำคัญของการสืบทอดวัฒนธรรมแบบบอกเล่าที่เปลี่ยนเป็นผลงาน
 วรรณกรรมฉบับหนังสือ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์เพราะมีผลดีต่อการเก็บรักษาผลงานวรรณกรรม
 ปากเปล่าและสามารถถ่ายทอดเนื้อหาทางวัฒนธรรมได้ค่อนข้างครบถ้วนสมบูรณ์ แต่เนื่องด้วยภูมิ
 หลังทางวัฒนธรรมของตัวผู้เขียนหนังสือมีความแตกต่างกันและมีปัจจัยการรวบรวม การพิมพ์หรือ
 บันทึกข้อมูลในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (Lei Qinglan, 2542, p 164-230)

ภาพที่ 2-8 ปกหนังสือ “รวมบทกวีร้อยกรองพื้นบ้านลาหู่” (Lei Qinglan, 2542, p 194)

2. การสืบทอดโดยการจัดแสดง

ในทางมนุษยศาสตร์ นิยามของวรรณกรรมไม่ควรกำหนดอยู่แค่งานที่ใช้อักษรเขียนขึ้น แต่ควรขยายขอบเขตให้ครอบคลุมไปถึงผลงานที่ใช้ภาษา พฤติกรรม การแสดงหรือการสื่อสารด้วย

จากการพัฒนาของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งจากระดับกำลังการผลิตของสังคมที่พัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้งทำให้การดำเนินชีวิตของทุกชนชาติดีขึ้น ตามลำดับจนส่งผลให้ความต้องการของมนุษย์ทางด้านวัตถุ ทางด้านจิตใจและทางด้านวัฒนธรรม เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความต้องการทางด้านจิตใจและวัฒนธรรมที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในสังคมดั้งเดิมของชาวลาหู่ ความต้องการพื้นฐานมีเพียงแค่การมีชีวิตรอดในช่วงที่กำลังอพยพย้ายถิ่นฐาน แต่ในตอนนี้กลับหมายรวมไปถึงการสร้างสรรคศิลปะและวัฒนธรรมขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมที่พึ่งพาตนเองด้วย เช่นเดียวกันความต้องการในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ต้องการแสดงออกมาให้คนรู้จักโดยผ่านสื่อหลายรูปแบบ เช่น การเต้น เครื่องดนตรี บทเพลง เป็นต้น

หลังจากที่มีการเลือกใช้สื่อเฉพาะเพื่อการถ่ายทอดข้อมูลแล้วจะทำให้รูปแบบของงานศิลปะมีลักษณะเด่นร่วมกันกับรูปแบบการแสดงออกที่มีอยู่ในสื่อตัวนั้น โดยแฟร์ดีน็อง เดอ โซซูร์ (Ferdinand de saussure) มีความเห็นว่า ในการสื่อสารหรือการแสดงออกของสื่ออย่างเป็นทางการเป็นรูปเป็นร่างนั้น สำคัญพอ ๆ กับแนวความคิดที่สื่อั้นต้องการถ่ายทอดออกมา

การสืบทอดด้วยการจัดแสดง ประกอบไปด้วย การทำการแสดงและการจัดแสดง การถ่ายทอดโดยการแสดงบนเวที คือรูปแบบการถ่ายทอดที่มีวัตถุประสงค์และลักษณะการบริการที่มีสถานที่ในการถ่ายทอดคือเวที ในการถ่ายทอดด้วยรูปแบบการจัดแสดงจะดึงพลังการแสดงออกของผู้ถ่ายทอดออกมาและทำให้ผู้ชมที่กำลังรับชมวัฒนธรรมได้รับแรงกระแทกจากการมองและการฟังเพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นการสร้างสุนทรียะในด้านศิลปะการแสดงและนักกีฬาร้อยกรองแบบปากเปล่าจะกลายเป็นผู้ถ่ายทอดที่มีความเป็นต้นฉบับดั้งเดิมและเป็นทั้งศิลปินที่มีความสร้างสรรค์ ในงานแสดงเพลงพื้นบ้าน ระบุว่าพื้นบ้านและดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ครั้งที่ 7 ในมณฑลยูนนาน หลี่จ้าวได้รื้อฟื้น “มู่ฝามีฝ่า” บนเวทีมีกองไฟ มีคนกำลังตีกลอง มีजाฟาที่กำลังเป่าแคนน้ำเต้า และมีหญิงสาวเต้นระบำอยู่ ภายใต้เสียงบรรเลงดนตรี นักแสดงได้รื้อฟื้นกันตามลำดับการเปลี่ยนแปลงของการขับร้อง โดยรูปแบบการถ่ายทอดแบบนี้มีความแตกต่างจากรูปแบบการถ่ายทอดแบบดั้งเดิมเพราะรูปแบบดั้งเดิมจะเป็นเพียงแค่การขับร้องด้วยปากเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การถ่ายทอดแบบจัดแสดงในปัจจุบันมีการเพิ่มดนตรี การเต้นและการแสดงเข้ามาใช้ด้วย ทั้งนี้ การแสดงผลทางศิลปะออกมาก็คือใช้ดนตรีและการเต้นประกอบการถ่ายทอดซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากขึ้น นักแสดงในงานนี้ไม่ได้เป็นนักแสดงมืออาชีพและพวกเขาเป็นเพียงแค่ชนกลุ่มน้อยที่มาจากบางหมู่บ้านแต่ก็สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจการแสดงโดยผ่านภูมิหลังทางวัฒนธรรมและประสบการณ์ส่วนบุคคลของคนมาถ่ายทอดให้กับผู้คนที่ไม่มีชีวิตชีวาและเป็นรูปธรรมมากขึ้น และพวกเขาคาดหวังเพียงว่าจะใช้เครื่องมือการแสดงออกทางศิลปะต่าง ๆ มาถ่ายทอดคุณค่าของวัฒนธรรมในการถ่ายทอดการแสดงตามความต้องการของรัฐบาล นักวิชาการหรือมหาชนเท่านั้น

การสืบทอดด้วยการจัดแสดงมีเครื่องมือในการแสดงออกที่หลากหลาย โดยการถ่ายทอดในรูปแบบนี้จะทำให้เรื่องราวในมหากาพย์มีชีวิตชีวามากขึ้นซึ่งเป็นการถ่ายทอดโดยพฤติกรรมการแสดงออก ในด้านผลลัพธ์ของการแสดงออกของการถ่ายทอดวัฒนธรรมคือ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้คนได้ง่ายขึ้นซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสืบทอดที่ไม่เพียงแต่ถ่ายทอดมหากาพย์ผ่านทางเวทีเท่านั้น ยังได้แสดงออกถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าผ่านเครื่องแต่งกาย เครื่องดนตรี สภาพชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น สถานที่ในการถ่ายทอดหรือทำการแสดงบางครั้งไม่ได้เป็นสถานที่ที่อยู่ในพื้นที่ทางธรรมชาติหรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชนเผ่า แต่เป็นเวทีทางวัฒนธรรมของที่อื่น การสืบทอดรูปแบบนี้ได้นำภาพของการสืบทอดแบบดั้งเดิมมาเติมแต่งและนำเสนอขึ้นบนเวที การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทางวัฒนธรรมนี้จะส่งผลต่อแนวโน้มทางด้านคุณค่าของผู้คน ในส่วนเนื้อหาที่ถ่ายทอด เนื่องด้วยเวลาจัดการแสดงที่จำกัดทำให้เลือกมาเพียงตอนที่มีความโดดเด่นมาทำการแสดงซึ่งจะให้ผลดีที่สุด (Bai Gengsheng, 2549, p 22-79)

การสืบทอดที่ใช้การจัดแสดงเป็นหลัก เช่น รูปภาพบนกำแพงในสวนสาธารณะได้นำเอาเรื่องเอื้ออาชผู้สร้างมนุษย์และปลุกน้ำเต้ามาจัดแสดงอย่างมีชีวิตทำให้เราได้เห็นและรับรู้ด้วยการมองเห็น ทำให้ได้รับรูปแบบด้านการจินตนาการ ดังสำนวนที่พูดว่า “สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น” ดังนั้นบางครั้งการจัดแสดงจึงให้ผู้ชมได้คิดเชื่อมโยงข้อมูลมากขึ้น อีกทั้ง ประติมากรรมของสวนสาธารณะยังมีการเขียนชื่อเรื่อง “มู่ฟ้ามีฟ้า” “มู่เหมียนมีเหมียน” และ “มู่ตี้มีตี้” เพื่อให้ทราบถึงที่มาของวัฒนธรรมลาหู่หรืออีกตัวอย่างหนึ่งคือพิพิธภัณฑ์ซึ่งเป็นสถานที่จัดแสดงอีกที่หนึ่งที่น่าเอาข้อมูลทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นต้น มาถ่ายทอดให้กับผู้ชมได้รับชม อันที่จริงแล้ว ห้องจัดแสดงของหมู่บ้านถือเป็นพิพิธภัณฑ์ขนาดย่อมที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่สาธารณะ ใจกลางของชุมชน ซึ่งได้จัดแสดงลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชนชาติ หากมีรูปภาพหนึ่งรูปแขวนอยู่ที่นั่น คนที่ไปเยี่ยมชมจะมีคำถามว่านั่นคืออะไรหรือคนนั้นเป็นใคร หากว่ารูปภาพของผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แขวนอยู่ที่นั่นคงสามารถนำมาหาภาพการสร้างโลก “มู่ฟ้ามีฟ้า” ของชาวลาหู่ออกมาได้ ดังนั้น คุณค่าของการสร้างห้องจัดแสดงในชุมชน คือการเพิ่มความเข้มแข็งทางอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมในจิตใจของคนชนเผ่าและแสดงประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าตนเองให้กับภายนอก ซึ่งที่นี้คือสถานที่ที่ดีที่สุดที่ทำให้ผู้มาเยือนหรือมาเยี่ยมชมได้เข้าใจวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชนได้โดยตรง

ภาพที่ 2-9 การแสดงของชาวลาหู่ (<http://www.chinanews.com/shipin/2011/11-23/news47417.html>)

3. การสืบทอดแบบการจัดอบรมเรียนรู้

การสืบทอดแบบนี้ โดยหลักแล้วจะมีภาครัฐเป็นผู้จัดและเป็นผู้ลงทุนลงแรงให้มีการจัดตั้งสถานที่เรียนรู้สืบทอดวัฒนธรรมชนเผ่าในชุมชนและสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรม รูปแบบการสืบทอดแบบนี้จะเปิดโอกาสให้กับชาวลาหู่ที่ชื่นชอบและมีความสนใจที่จะเรียนการขับร้อง “มูฝ่ามีฝ่า” ผู้สืบทอดที่มีชื่อเสียงและผู้ที่มีความสนใจในศิลปะการขับร้องจากทุกชุมชน มารวมตัวอยู่ที่นี้และแลกเปลี่ยนความรู้กัน โดยผู้สืบทอดในที่นี้จะเปลี่ยนสถานะมาเป็นครู เนื่องจากเนื้อเรื่องที่ขับร้องมีเนื้อหาค่อนข้างเยาะแยะและมีความยาก ดังนั้น การจัดเรียนสอนของผู้สืบทอดจึงมีความสำคัญอย่างเห็นได้ชัด ประการแรกคือการอบรม ฝึกฝน และจัดเรียงเนื้อหาให้สมบูรณ์อย่างเป็นระบบให้แก่ผู้ที่พื้นฐานความรู้ความสามารถด้านการสืบสวามหากาพย์ร้อยกรองและดำเนินการแลกเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความถูกต้องของเนื้อหาที่ขับร้อง เนื่องจากการเรียนแบบเรื่อย ๆ จึงทำให้การสืบทอดได้ค่อย ๆ ขยายออกไปจากจุดเป็นเส้น จากเส้นเป็นด้าน ส่วนประการที่สองคือ การสอนการฝึกรบม ถือเป็นการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่ดำเนินการสอนให้กับผู้ที่มีความสนใจและชื่นชอบในมหากาพย์ร้อยกรองและถ่ายทอดเนื้อหาและเทคนิคในการขับร้องให้กับพวกเขา นอกจากนี้ ในงานเปิดการอบรมปี ค.ศ.2011 ของหมู่บ้านเหล่าต้าเป่า ตำบลหลานซาง เขาบังเอิญได้พบกับรายการ “รักภาพยนตร์” ของสถานีโทรทัศน์ CCTV-6 ที่กำลังถ่ายทำวิดีโอแนะนำชนเผ่าลาหู่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานวัฒนธรรมท้องถิ่นได้เล่าว่า มีดารามาที่นี่หลายคนแล้วและอาจารย์รวมทั้งนิสิตของมหาวิทยาลัยชนชาติแห่งยูนนานได้อยู่ที่นี่มา 15 วันแล้ว บริเวณทางเข้าของหมู่บ้านยังมีป้ายบอกทางมาสถานที่สืบทอดและที่ลานหมู่บ้านยังมีป้ายที่เขียนว่า “เส้นทางท่องเที่ยว” จะเห็นได้ว่าที่นี่ได้กลายเป็นสถานที่ที่ผู้คนในแวดวงธุรกิจและในแวดวงการศึกษาให้ความสนใจและหมู่บ้านเม็งกิน เหล่าต้าเป่า อำเภอหลานกลางยังเป็นสถานที่สืบทอดและเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมของชาติพันธุ์อันโดดเด่น นอกจากนี้ ในพื้นที่ที่ใช้สืบทอด “มูฝ่ามีฝ่า” ของชาวลาหู่ยังเป็นสถานที่สืบทอดระบำแคนน้ำเต้าด้วย

ภาพที่ 2-10 การอบรมของหมู่บ้านเหล่าต้าเป่าปี ค.ศ.2011 (Xie, 2548, p 40)

หมู่บ้านเหล่าคำเป่ามี 114 ครัวเรือน มีชาวบ้าน 473 คน ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอราว 50 กว่ากิโลเมตร จนถึงปัจจุบัน โครงการการอบรมได้จัดมาเป็นครั้งที่ 13 แล้ว มีผู้คนเข้าร่วมมากกว่า 40 คน โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย การอบรมนี้ได้มอบเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับอาจารย์และนักเรียน ชาวลาหู่ที่มาจากแต่ละหมู่บ้าน คนเหล่านี้ถูกจัดกลุ่มและนำโดยเจ้าหน้าที่ด้านวัฒนธรรมของ สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอหลานซาง โดยมีระยะเวลาในการเรียนครั้งละ 15 วัน โดยพวกเขาต้องย้ายไปเรียนในชุมชนต่าง ๆ ระยะเวลาที่อบรมมักจะจัดในช่วงต้นปีเนื่องจากเป็นช่วงที่ว่างเว้นจากการทำเกษตรซึ่งมีผลดีคือชาวบ้านสามารถไปเรียนได้อย่างสบายใจ ทั้งยังมีการเปลี่ยนสถานที่อบรม หมุนเวียนไปเรียนในสถานที่สลับทอดทั้ง 6 ที่ ซึ่งเหล่าคำเป่าเป็นสถานีสุดท้าย ระยะเวลาในการเรียนที่เหล่าคำเป่ามีระยะเวลา 3 วัน โดยผู้สืบทอดจะทำการสอนรวมกันในเวลากลางวันจะเรียนระบำ แคนน้ำเต้า กลางคืนเรียนขับร้องมหากาพย์ อาหารการกินที่นี่ทุกมื้อจะกินที่ร้านอาหารของนำหลัว นำหลัวซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ขับร้องและแต่งเพลง “ลาหู่ผู้มีสุข” และหลี่สี่ไคซึ่งเป็นบิดาของเขาและเป็นผู้สืบทอดระบำแคนน้ำเต้าระดับเมือง ในการอบรมครั้งนี้เขาทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนระบำแคนน้ำเต้า ในเวลากลางคืนผู้ที่มาเข้าร่วมการอบรมครั้งนี้จะแยกย้ายและถูกจัดสรรให้เขาพักในบ้านของชาวบ้านและจะได้ยินคำพูดที่ว่า บ้านเขอพักก็คน บ้านฉันพักก็คน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าทุกคนดูดีใจเป็นอย่างมาก บนบ้านเกือบทุกหลังจะมีกองไฟ คิณี่บ้านของหลี่สี่ไคดูครึกครื้นเป็นพิเศษ ทุกคนนั่งล้อมรอบกองไฟ ใช้ภาษาลาหู่พูดคุยกันบ้าง สูดบุหรีไปด้วยจุดไฟจากกองไฟไปด้วย บางคนเล่นแคนน้ำเต้าของตน บางคนโบหน้าเต๋มไปด้วยความสุขและแลกเปลี่ยนพูดคุยกันไม่อย่างไม่มีหยุด ซึ่งรู้สึกได้ถึงความสนิทสนม เหนือกองไฟจะมีน้ำดื่มอยู่และต่อมาเจ้าของบ้านจะเอาปายามาอย่างให้ทุก ๆ คนกิน กองไฟได้กลายเป็นสถานที่สำคัญในการแลกเปลี่ยนพูดคุยกันของพวกเขา ตอนกลางคืนทุกคนจะมาอยู่รวมกันที่ศูนย์การเรียนรู้และเริ่มดำเนินการอบรมจะมีผู้สืบทอด 4-5 คน รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มอาจารย์ซึ่งอาจารย์เหล่านี้จะเป็นผู้สืบทอดที่สามารถขับร้องมหากาพย์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ที่มาจากแต่ละหมู่บ้านซึ่งหลี่จ่าเกอและ หลี่จ่าหลัวผู้สืบทอดระดับประเทศทั้งสองจะรวมอยู่ในนั้นด้วย พวกเขาได้ถ่ายทอดมหากาพย์ให้กับนักเรียน การขับร้องและการอธิบายของผู้สืบทอด รวมทั้งรูปแบบเฉพาะตนในการขับร้องที่ต่างกันของผู้ขับร้องทำให้นักเรียนสามารถเรียนในส่วนที่ไม่เหมือนกันของผู้สืบทอดแต่ละคนได้ ในศูนย์ถ่ายทอดเรียนรู้สถานที่ซึ่งเป็นที่สืบทอดนี้ พวกเขาได้ใช้ภาษาลาหู่ในการอธิบายทำให้ในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนมีความเป็นกันเองมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ได้รับยอมรับได้ง่ายขึ้นและพวกเขาสามารถฟังภาษาลาหู่สำเนียงอื่น ๆ ของแต่ละคนได้รู้เรื่อง ในการเรียนการสอนผู้สืบทอดจะทำการร้องก่อนหนึ่งท่อน จากนั้นจึงเล่าและอธิบายเนื้อเรื่อง ในขณะเดียวกันนั้น บรรดาครูอาจารย์จะผลัดเปลี่ยนกันร้อง ผลัดเปลี่ยนกันพูดหรือครูอาจารย์จะเป็นผู้กำหนดเนื้อเรื่องของมหากาพย์บางส่วนให้ร้อง ถ้าในห้องมีนักเรียนคนไหนที่สามารถร้องได้ก็สามารถที่จะร้องต่อจากอาจารย์ได้เลย การขับร้องของเหล่าอาจารย์มีมนต์เสน่ห์เป็นอย่างมาก เหล่านักเรียนดูตั้งใจเป็นอย่างมาก ภายใต้การจัดการดูแลของ

เจ้าหน้าที่ด้านวัฒนธรรม การอบรมจะมีกฎระเบียบที่เคร่งครัดเป็นอย่างมาก การเรียนการสอนในแต่ละวันจะมีข้อกำหนดด้านเวลาคือตอนเช้าเวลา 7 โมงเช้า ตื่นมากินอาหารเช้า เวลา 8 โมงเริ่มเรียน ระบายแคน้ำเต้า ตอนเที่ยงรับประทานอาหารกลางวันและพักผ่อน บ่ายสองเรียนระบายแคน้ำเต้า ต่อตอนเย็นเมื่อรับประทานอาหารเสร็จในเวลา 1 ทุ่มจะเริ่มเรียนขับร้องมหากาพย์ ในการถ่ายทอดมหากาพย์ร้อยกรองเวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุด โดยเฉพาะในช่วงกลางดึกหมู่บ้านจะเงียบสงัดลงอย่างเห็นได้ชัด ท้องฟ้าปลอดโปร่งมากยิ่งขึ้น ความยุ่งและความเหน็ดเหนื่อยตลอดทั้งวันจะได้พักลงทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันฟังผู้อาวุโสเล่าเรื่องมหากาพย์ได้อย่างสบายใจและได้หาสถานที่สงบทางใจให้กับตนเอง (Xie Guoxian, 2548, p 23-66)

4. การสืบทอดโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย

เทคโนโลยีมัลติมีเดียและอินเทอร์เน็ตสมัยใหม่ได้เพิ่มความเร็วให้กับการทำงานและการเผยแพร่ ทำให้ภาพลักษณ์ของวัฒนธรรม วัตถุ พฤติกรรมและการดำรงชีวิตของชนชาติใดชนชาติหนึ่งใช้รูปแบบสารสนเทศและสินค้าในการเผยแพร่ในกระบวนการหมุนเวียนซึ่งก็สามารถเก็บบันทึกข้อมูลได้เหมือนกับมหากาพย์ ทำให้วัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ได้ในอีกรูปแบบหนึ่งโดยใช้เทคโนโลยีสื่อภาพถ่ายสมัยใหม่ ความหมายโดยกว้างของสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง เครื่องมือวิธีการหรือสื่อที่มีการผสมหลายชนิดเข้าด้วยกันสามารถนำเสนอเป็น ตัวอักษร เสียง รูปภาพ ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวและวิดีโอ รวมไปถึงภาพยนตร์โทรทัศน์ CD-ROM, VCD, DVD, คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น สื่อสารสนเทศสมัยใหม่ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ กระจายเสียง คอมพิวเตอร์ การอัดวิดีโอ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ได้นำผู้คนที่ไม่ได้มีสถานะทางสังคมเหมือนกันและไม่ได้อยู่ในสังคมเดียวกันมาอยู่ในบรรยากาศวัฒนธรรมธุรกิจเดียวกัน ทำให้ชีวิตประจำวันของผู้คนจำนวนมากในสังคมได้พบเจอและสามารถยอมรับวัฒนธรรมบางอย่างของชนกลุ่มน้อย อำเภอลานช้างได้ลงทุน 3 แสนหยวนในการสร้างห้องอัดทางชาติพันธุ์ โดยปัจจุบันมีห้องอัดเสียงและช่างเทคนิคเป็นของตัวเองทำให้มีเทคโนโลยีส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพแก่การรวบรวมและเรียบเรียงมหากาพย์ร้อยกรอง และได้ถ่ายทำวิดีโอประกอบเพลง “ลาหู่ผู้มีสุข” ซึ่งประเด็นหลักของเพลงมาจากเรื่อง “มู่ฝ้ามี่ฝ้า” ขณะเดียวกัน ยังได้รวบรวมผู้สืบทอดทุกระดับมาทำการแสดงและขับร้องที่ละคนใช้อุปกรณ์สมัยใหม่ในการดำเนินการอัดเสียงอัดวิดีโอถ่ายทำและจัดเรียงเรียบร้อยแล้วทำเป็นแบบเรียน DVD “มู่ฝ้ามี่ฝ้า” จัดส่งไปยัง 20 ตำบล 160 หมู่บ้านทั่วทั้งอำเภอเพื่อใช้ดำเนินการอบรมถ่ายทอดและเผยแพร่ การสืบทอดโดยใช้สื่อมัลติมีเดียเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมและสารสนเทศประเภทหนึ่งโดยใช้สื่อดิจิทัลบางชนิดที่มีอยู่ในนั้น ในการนำเอาวัฒนธรรมไปถ่ายทอดและเก็บรักษาโดยใช้รูปแบบเฉพาะ เช่น การถ่ายทอดโดยใช้อินเทอร์เน็ตมีขอบเขตของการถ่ายทอดค่อนข้างกว้างและครอบคลุมค่อนข้างมาก รองรับปริมาณข้อมูลได้มากและเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นจุดเด่นของอินเทอร์เน็ต โดยอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่หนึ่งที่ใช้รับส่งข้อมูลและแบ่งปันข้อมูล ปัจจุบัน ผู้คนใช้อินเทอร์เน็ตในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพราะอินเทอร์เน็ตคือเครื่องมืออย่าง

หนึ่งหรือสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่อย่างหนึ่ง อินเทอร์เน็ตสามารถทำให้คนทั้งโลกสามารถมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ได้มากขึ้น อินเทอร์เน็ตจะใช้เครื่องมือ เช่น ตัวอักษร รูปภาพ เสียง และวิดีโอ เพื่อเป็นแหล่งทรัพยากรข้อมูลร่วมกันให้กับผู้รับสารจำนวนมาก หากภาพยนตร์และโทรทัศน์ได้นำขั้นตอนของการสืบทอดและถ่ายทอดของมหากาพย์มารวบรวม เรียบเรียง ถ่ายทำและเก็บบันทึกเอาไว้จะเป็นประโยชน์อย่างมากแก่การรักษาและการดำรงอยู่ต่อไปของวัฒนธรรมดั้งเดิม

เจ้าหน้าที่ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นได้กล่าวไว้ว่า ขณะนี้ได้กำลังทำอนิเมชันเกี่ยวกับ “มูฟ้ามี่ฟ้า” อยู่ซึ่งมีทั้งหมด 30 ตอน คาดว่าไม่นานคงจะได้เห็นกันผู้ที่สนใจใน “มูฟ้ามี่ฟ้า” และสามารถหาข้อมูลที่พวกเขาต้องการได้บนอินเทอร์เน็ต หากใช้อินเทอร์เน็ตสืบค้นเนื้อหาเกี่ยวกับมหากาพย์ของชาวลาหู่จะสามารถค้นพบแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ของสำนักข่าวจงซินยูนานาน มีวิดีโอข่าวที่เกี่ยวข้องกับ “มูฟ้ามี่ฟ้า” มีทั้งคำอธิบายที่เป็นตัวอักษรและยังมีข้อมูลที่เป็นวิดีโอ ถึงแม้ความยาวของวิดีโอค่อนข้างสั้นแต่สามารถนำเสนอถึงการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวลาหู่ได้ อินเทอร์เน็ตมีผู้รับชมจำนวนมากโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ดังนั้น พวกเราสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เช่น กล้องถ่ายวิดีโอมาเก็บบันทึก “มูฟ้ามี่ฟ้า” เอาไว้สร้างเป็นคลังข้อมูลเกี่ยวกับการถ่ายทอดด้วยวิธีการบอกเล่าของชนกลุ่มน้อยและนำการสืบทอดภาษาโบราณของชาวลาหู่ซึ่งมีโอกาสหายสาบสูญมาบันทึกเอาไว้เพื่อเป็นพื้นที่ที่ใช้แบ่งปันทรัพยากรข้อมูลในการศึกษาวิจัยให้แก่ชนรุ่นหลังและนักวิชาการ

ภาพที่ 2-11 การออกแบบการ์ตูนเทพเจ้าเอ้อซาในมหากาพย์สร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า”

(<http://2t.5068.com/nr/2556/0219/81679.html>)

จุดเด่นของการสืบทอดรูปแบบนี้ คือการใช้รูปทรงที่เกิดจากการรวมตัวกันของเสียงสี และภาพกับการถ่ายทอดแบบดิจิทัลมาเก็บรักษาการถ่ายทอดแบบดั้งเดิม เช่น เสียง ฉาก เวลา สถานที่ และตัวละครของการสืบทอดแบบดั้งเดิมขอบเขตของวัฒนธรรมที่เผยแพร่จะไม่อยู่เพียงแค่ว่าภายในชนเผ่าแต่จะเป็นการเผยแพร่ในวงกว้างที่มีหลากหลายแนวทางหลากหลาย รูปแบบ วัฒนธรรมของชาวลานูจะถูกลืมทอดและเผยแพร่ได้อย่างแพร่หลายมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นเขตที่มีกลุ่มชาติพันธุ์นี้อาศัยอยู่หรือจะเป็นพื้นที่ที่ใหญ่ขึ้น หากใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่จะทำให้วัฒนธรรมทางชาติพันธุ์อันโดดเด่นได้ออกไปสู่สายตาภายนอกและมีความยิ่งใหญ่มากขึ้น การดำเนินของชาวลานูไม่ได้ปิดกั้นโลกภายนอกหลังจากที่ “มูฝามีฝ่า” ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ นับแต่นั้นก็ได้รับความสนใจจากโลกภายนอกมากขึ้น ผู้สืบทอดได้ถูกเชิญไปแสดงในที่ต่าง เช่น สถานีโทรทัศน์และในเมืองต่าง ๆ สำหรับผู้สืบทอดแล้ว ประสบการณ์แบบนี้ทำให้พวกเขาสามารถพบเจอและสัมผัสกับสิ่งใหม่ ๆ เข้าใจโลกภายนอกมากขึ้น ส่วนอีกมุมหนึ่งคือ กลุ่มเป้าหมายของการถ่ายทอดที่พวกเขาพบเจอจะมีขอบเขตขยายมากขึ้นการได้รับความสนใจจากโลกภายนอกนี้มีผลดีคือ สร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้สืบทอด สร้างความเข้มแข็งให้กับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์และยกระดับความคิดสร้างสรรค์ของผู้สืบทอด (Xu Wendong, 2555, p 77-112)

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับจิตรกรรม

ความหมายของจิตรกรรม

จิตรกรรม คือ ศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิดจากการคัดลอกทัศนียภาพของธรรมชาติด้วยการใช้มือวาดเป็นภาพที่มีลักษณะพื้นผิวแบบสองมิติ โดยในยุคกลางของยุโรปมักจะเรียกว่า “ศิลปะของลิง” เพราะมีลักษณะเหมือนกับลิงที่ชอบเลียนแบบกิจกรรมของมนุษย์ เช่นเดียวกับที่จิตรกรรมคือการเลียนแบบฉากของธรรมชาตินั่นเอง ก่อนศตวรรษที่ 20 จิตรกรรมที่เลียนแบบฉากต่าง ๆ ได้ยิ่งเหมือนจริงจะยิ่งต้องใช้เทคนิคขั้นสูงในการสร้างสรรค์ แต่เมื่อก้าวสู่ศตวรรษที่ 20 แล้ว สืบเนื่องจากการปรากฏและการพัฒนาของเทคนิคการถ่ายภาพทำให้จิตรกรรมเริ่มมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปเป็นการวาดภาพที่แสดงถึงตัวตนของจิตรกรมากขึ้น (Li Qinyue, 2554, p 4-5)

จิตรกรรมไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะที่บริสุทธิ์เท่านั้น แต่ยังเป็นกิจกรรมเชิงศิลปะอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่ใช้วิธีการสร้างรูปลักษณะภายนอก ใช้สี สันลายเส้นและโครงสร้างภาพ เป็นต้น มาแสดงลักษณะทางกายภาพของวัตถุลงบนพื้นผิวสองมิติ ในขณะเดียวกัน ยังสามารถถ่ายทอดความรู้สึกทางจิตวิญญาณของโลกได้ (He Nina, 2558, p 1)

งานจิตรกรรม คือ ผลงานศิลปะที่มีภาษาเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และใช้ภาษาของตนเองมาถ่ายทอดความรู้สึกและประสบการณ์ ปัจจุบัน การสร้างสรรค์และการค้นหาภาษาในจิตรกรรมจะทำให้ศิลปะการวาดภาพร่วมสมัยมีสีสันที่หลากหลาย โดยในขั้นตอนการวาดภาพจะประกอบไปด้วยลายเส้น สี สัน แสงเงา และปัจจัยอื่น ๆ ที่แตกต่างกันประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นภาษาภาพที่มีสไตล์ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ ภาษาภาพ คือ รูปแบบการแสดงออกของอินทรีย์วัตถุจนประกอบกันเป็นศิลปะภาพวาดที่หลากหลายและสามารถมองเห็น โครงสร้างภาพรวมของปัจจัยเหล่านั้นได้ โดยใช้วิธีการนำวัสดุ จุด เส้น พื้นผิวและสีเส้นมาวาดลงบนพื้นผิวสองมิติจนสามารถสะท้อนถึงปัจจุบันและการแสวงหาโลกทางวิญญาณส่วนบุคคลของมนุษย์ (Morillo, 2529, p 2)

ภาษาของจิตรกรรมร่วมสมัย

อันที่จริงแล้ว สัญลักษณ์ทางภาษาของจิตรกรรมร่วมสมัยคือ การแสดงออกของโลกทางจิตวิญญาณหรือกระแงเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของจิตรกรให้กับคนภายนอกได้รับรู้ผ่านศิลปะการวาดภาพบนพื้นที่สองมิติ สีและรูปร่างที่เราสามารถมองเห็นได้จากภายนอก นอกจากนี้ ภายในใจของเรายังจะกระโดดไปตามความคิดในขณะนั้นไปอย่างเป็นจังหวะ (Huang Xue, 2556, p 121-124)

หัวใจของจิตรกรรม คือ ชีวิตในอคิดที่แสดงถึงการค้นหาตัวตนของตนเองและไม่ใช่แค่การหยุดอยู่ที่การแสดงเทคนิคบนจิตรกรรมเท่านั้น ผลงานจิตรกรรมไม่เพียงแต่ผลงานที่ประกอบไปด้วยเทคนิคการวาดภาพ แต่ยังจำเป็นต้องมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงถึงจิตวิญญาณภายในของความรู้สึกและมีใจความหลัก ในขณะสร้างสรรค์จิตรกรรม โดยรูปร่างและเนื้อหาของภาพจำเป็นต้องสอดคล้องกันเพราะรูปแบบการแสดงออกทางภายนอกคือรูปลักษณ์ของความรู้สึกและความคิดของภาพวาด ซึ่งอันที่จริง ภาษาและเรื่องราวของภาพคือการผสมผสานระหว่างแนวคิด เทคนิคและสุนทรียศาสตร์ลงบนภาพวาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อกันในลักษณะ “คุณมีมัน มันมีคุณ” นั่นเอง (Zheng Quan, 2557, p 125)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมหากาพย์การสร้างโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยชาวลาหู่ผ่านผลงานจิตรกรรม ซึ่งถือเป็นรูปแบบการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถสื่อสารกับบุคคลภายนอกชนกลุ่มน้อยได้โดยตรง ตลอดจนสามารถทำให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมชาติพันธุ์ของชาวลาหู่ได้มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

วิธีการและขั้นตอนการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลจากการอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลในอินเทอร์เน็ต
2. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ “มู่ฝ่ามีฝ่า” แล้วนำมาผนวกเข้ากับตัวอย่างจริง จากนั้นศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปพิจารณาออกมา
3. นำวิธีการและแนวคิดที่สรุปออกมา นำมาผนวกเข้ากับความคิดของตนเอง จากนั้นดำเนินการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลและศึกษาเกี่ยวกับมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า” ตามความต้องการของการศึกษาวิจัย
2. สรุปข้อชี้แนะและผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย
3. วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์จิตรกรรมจากมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝ่ามีฝ่า”
4. การสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังต่อไปนี้
 - 4.1 ผนวกความคิดของตนและนำมาใช้ในการออกแบบภาพร่างและดำเนินการเลือกภาพร่าง
 - 4.2 เตรียมวัสดุอุปกรณ์(แปรงวาดภาพ, สี, กรอบรูปและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็น)
 - 4.3 เริ่มดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจริงและปรับปรุงแก้ไข
5. ดำเนินการประเมินและสรุปผลที่ได้จากงานที่เสร็จสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

จากการพัฒนาขึ้นของสังคม ผู้คนได้ตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ “มู่ฝ่ามีฝ่า” เป็นมหากาพย์ร้อยกรองที่ขับร้องด้วยภาษาลาหู่ใช้รูปแบบการร้องและการเล่าในการขับร้องดำเนินเรื่อง โดยมีเนื้อเรื่องว่าเมื่อนานมาแล้วไม่มีฟ้าดินไม่มีพระอาทิตย์และพระจันทร์เทพเอ้อซาจึงใช้

โคลที่มีมือและเท้ากระดูกมือและเท้ามาสร้างเป็นฟ้าดินและสรรพสิ่งกำเนิดชาวลาหู่รุ่นแรกคือจาตีและนำดีทั้งสองแต่งงานและมีบุตร 18 คน หลังจากนั้นได้ดำเนินชีวิตเป็นรุ่น ๆ ต่อไป

ชาวลาหู่เชื่อว่าเอ้อซาเป็นผู้สร้างสรรพสิ่งและมีภาพลักษณ์เป็นที่ผู้มีอำนาจสูงสุดทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกล้วนถูกสร้างโดยเขา ดังนั้นเอ้อซาจึงได้กลายเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวลาหู่ “มู่ฝ้ามี่ฝ่า” เป็นมหากาพย์การสร้างโลกที่มีเอกลักษณ์มากที่สุดและเป็นประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ลาหู่

การสืบทอดของ “มู่ฝ้ามี่ฝ่า” ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงจากความเป็นดั้งเดิมสู่ความเป็นสมัยใหม่ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นดั้งเดิมและความเป็นสมัยใหม่ เป็นความสัมพันธ์แบบการสืบทอดกับการพัฒนาและเป็นความสัมพันธ์แบบอดีตกับปัจจุบัน ในสังคมปัจจุบันรูปแบบของการสืบทอดแบบดั้งเดิมของ “มู่ฝ้ามี่ฝ่า” ยังคงมีอยู่แต่ขาดผู้สืบทอดรุ่นต่อไปมาสืบทอดปัญหาที่มีของการสืบทอดสามารถใช้รูปแบบวิธีการการสืบทอดแบบสมัยใหม่มาอนุรักษ์มหากาพย์นี้และให้คงอยู่สืบไปรูปแบบการสืบทอดต่าง ๆ ล้วนแล้วเพื่อสืบสานและอนุรักษ์

วิธีการสืบทอดทุกรูปแบบล้วนแล้วแต่มีข้อดีข้อเสียดังนั้นในการดำเนินการเผยแพร่วัฒนธรรมเลี้ยงไม่ได้ที่จะมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นเพราะว่ารูปแบบการสืบทอดแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันและมีข้อจำกัดที่ต่างกันแต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการสืบทอดรูปแบบใดล้วนมีจุดประสงค์เพื่อทำให้ผู้คนรู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นการใช้รูปแบบการสืบทอดอย่างสมเหตุสมผลจะทำให้ปัญหาของการสืบทอดได้รับการแก้ไขบรรเทาและเกิดความยั่งยืนให้แก่ผู้สืบทอดทำให้เกิดปัจจัยที่เป็นผลดีแก่การรวบรวมและเรียบเรียงมหากาพย์ร้อยกรองรวมทั้งเพิ่มและยกระดับคุณค่าของวัฒนธรรมภายในระยะเวลาที่แน่นอนทำให้มรดกทางวัฒนธรรมอันไม่ใช่วัตถุของชาติพันธุ์ลาหู่ได้รับการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิธีการสืบทอดตามรูปแบบดั้งเดิมสู่การสืบทอดด้วยรูปแบบสมัยใหม่

เหตุปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ประการแรก คือ เหตุภายในซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในของสังคม ประการที่สอง คือ เหตุภายนอกซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม เช่น การอพยพการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครอง เป็นต้น ในประวัติศาสตร์ ชาวลาหู่ได้ผ่านการพัฒนาอารยธรรมต่าง ๆ จากสังคมในอดีตสู่สังคมปัจจุบันจากการเก็บของป่าล่าสัตว์สู่การทำเกษตรกรรม จากไม่มีตัวอักษรใช้มาสู่การใช้ตัวอักษรใช้ จากครอบครัวใหญ่เปลี่ยนมาเป็นครอบครัวเล็ก จากระบบผู้หญิงเป็นใหญ่เปลี่ยนเป็นผู้ชายเป็นใหญ่ แต่ในสังคมปัจจุบันถึงแม้ว่าอารยธรรมที่ทันสมัยต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่สำหรับการสืบทอดวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมแล้วกลับยังคงเป็นกำลังและเป็นรูปแบบสำคัญของการสืบทอดวัฒนธรรมของชาติพันธุ์มาโดยตลอด

1. การสืบทอดและการพัฒนา

ถ้าหากออกจากรูปแบบการสืบทอดแบบเดิมที่ใช้นุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมของชาติพันธุ์แล้วคุณค่าของนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ของการสืบทอดสมัยใหม่จะสูญหายไป ในปัจจุบันนี้ ถ้าหากว่าวัฒนธรรมการขับร้องแบบดั้งเดิมไม่หาวิธีการใหม่ ๆ มาดำเนินการอนุรักษ์และสร้างสรรค์จะไม่สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้และปรับตัวเข้ากับการพัฒนาของสังคมปัจจุบันได้ยากและในที่สุดความสำคัญจะค่อย ๆ เลือนหายไปวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการสืบทอดสมัยใหม่เพื่อทำให้วัฒนธรรมกลับมามีชีวิตอีกครั้งเพื่อให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมชาติพันธุ์รวมทั้งป้องกันและสร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2. ลักษณะของภาษา ณ จุดของเวลาใดเวลาหนึ่ง (Synchronic) และลักษณะของภาษาตามการเปลี่ยนแปลงของเวลา (Diachronic)

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจำเป็นต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงภายในของสังคมหากมองจากการพัฒนาการทางประวัติศาสตร์แล้วการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมเริ่มมาตั้งแต่ไม่มีตัวอักษรจนถึงมีตัวอักษรใช้จากภาษาสู่การปฏิบัติจากการอพยพสู่การตั้งรกรากจากความเป็นดั้งเดิมสู่การมีอารยธรรมการผ่านยุคสมัยและการสังสมประสบการณ์ทางอารยธรรมได้มารวมอยู่ในมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟา” การสืบทอดอาศัยความจำของผู้สืบทอดและการบันทึกประวัติศาสตร์จากนั้นค่อย ๆ กลายเป็นวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์เฉพาะของชาติพันธุ์ลาหู่

เหตุผลที่ต้องสืบทอดตามรูปแบบดั้งเดิมควบคู่ไปกับการสืบทอดด้วยรูปแบบสมัยใหม่ ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการสืบทอดมีหลายสาเหตุโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมของมนุษย์ปัจจัยหลักของการพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไม่ใช่อยู่ที่ภายนอกของสภาพแวดล้อมสังคมแต่เป็นภายในของสภาพแวดล้อมทางสังคมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม เช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมปรากฏการณ์ใดจำเป็นต้องหาเหตุของการเกิดปรากฏการณ์นั้นจากภายในของสังคมเอง

ในการพัฒนาและการก่อกำเนิดเป็นเผ่าลาหู่ที่สิ่งที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือเอกลักษณ์ทางความคิดที่มีร่วมกันของชาวลาหู่วัฒนธรรมของชาวลาหู่ได้หล่อหลอมเข้าไปอยู่ในชีวิตประจำวันยอมรับในวัฒนธรรมของชนเผ่าตนเองมีจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์และสืบทอด “มูฟามีฟา” ทุกครั้งเมื่อกล่าวถึงมหากาพย์ของชาวลาหู่พวกเขาจะเล่าประวัติศาสตร์ของพวกเขาให้ฟังอย่างภาคภูมิใจโดยเล่าว่าพวกเขาเป็นชนเผ่าที่เกิดมาจากน้ำเต้าและพวกเขาคิดว่าประวัติศาสตร์ของชนชาติตนเองอยู่ใน “มูฟามีฟา”

การอนุรักษ์และการสืบทอดวัฒนธรรมภายในของเผ่าลาหู่จะแสดงออกมาโดยการปฏิบัติอย่างรู้สำนึกใน 2 ด้านคือด้านตัวบุคคลและด้านกลุ่มชนซึ่งในด้านแรกคือการขับร้องของผู้สืบทอดสำหรับตัวบุคคลแล้วการสืบทอด “มูฟามีฟา” จะแสดงออกมาในรูปแบบการขับร้อง โดยผู้สืบทอดใช้การแสดงออกผ่านทางภาษาของตนในการเผยแพร่วัฒนธรรมให้กับบุคคลอื่นจากการผ่าน

การสั่งสมเวลาทางประวัติศาสตร์ทำให้การสืบทอดโดยการขับร้องเล่าเรื่องได้ค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น เป็นรูปเป็นร่างและดำรงสืบมาจนถึงทุกวันนี้

ในการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลกนี้ ชนกลุ่มน้อยได้ผสมผสานประเพณีต่าง ๆ เทศกาล พิธีกรรม จิตวิญญาณและการปฏิบัติคนเข้าด้วยกันจนทำให้ในชีวิตจริงยังคงสามารถค้นพบ ร่องรอยของความทรงจำเดิมได้ ยกตัวอย่างดังเช่นการตั้งชื่อของชาวลาหู่ โดยมีเรื่องเล่าตอนหนึ่งว่า จาตีกับน้ำดีเลี้ยงดูทารก 1 คู่ ส่วนทารกบุตรของน้ำดีอีก 12 คู่ ได้แบ่งให้สัตว์ทิพย์ 12 ชนิดเป็นผู้เลี้ยงดู ซึ่งทารกของน้ำดีมีนมค่อมและค่อย ๆ เจริญเติบโตขึ้น ส่วนทารกอีก 12 คู่ที่เลี้ยงดูโดยสัตว์ทิพย์ ค่อย ๆ เจริญเติบโตเช่นกัน เมื่อเอื้อหย่าส่งजासिให้ไปเล่นกับเด็ก ๆ ซาหย่าจะส่งน้ำสึให้ไปเล่นกับเด็ก ๆ เช่นกัน และเมื่อตอนที่เอื้อหย่าและซาหย่าอยากที่จะตั้งชื่อให้กับเด็ก ๆ พวกเขาจึงได้ตั้งชื่อไว้ ดังนี้ ทารกที่สุนัขเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาฟิกับน้ำฟิ ทารกที่หมูเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาวากับน้ำว่า ทารกที่หนูเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาฟากับน้ำฟา ทารกที่วัวเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาหนูกับน้ำหนู ทารกที่เสือเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาลากับน้ำลา ทารกที่กระต่ายเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาลัวกับน้ำลัว ทารกที่มังกรเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาลัวกับน้ำลัว ทารกที่งูเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาซื่อกับน้ำซื่อ ทารกที่ม้าเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาหมูกับน้ำหมู ทารกที่แพะเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาเยกับน้ำเย ทารกที่ลิงเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาอิงกับน้ำอิง ทารกที่ไก่เลี้ยงตั้งชื่อว่าจาอากับน้ำอา ส่วนทารกที่จาตีกับน้ำดีเลี้ยงตั้งชื่อว่าจาเลียกับน้ำเลีย

ทารกคู่ที่	สัตว์ที่เลี้ยงดู (ปีนักษัตร)	ชื่อของทารก
1	สุนัข (จอ)	จาฟิกับน้ำฟิ
2	หมู (กุด)	จาวากับน้ำว่า
3	หนู (ซวด)	จาฟากับน้ำฟา
4	วัว (จตุ)	จาหนูกับน้ำหนู
5	เสือ (ขาล)	จาลากับน้ำลา
6	กระต่าย (เถาะ)	จาลัวกับน้ำลัว
7	มังกร (มะโรง)	จาลัวกับน้ำลัว
8	งู (มะเส็ง)	จาซื่อกับน้ำซื่อ
9	ม้า (มะเมีย)	จาหมูกับน้ำหมู
10	แพะ (มะแม)	จาเยกับน้ำเย
11	ลิง (วอก)	จาอิงกับน้ำอิง
12	ไก่ (ระกา)	จาอากับน้ำอา

ตารางที่ 3-1 ชื่อของทารกทั้ง 12 คู่

ทารกทั้งหมดล้วนมีชื่อเรียกแล้วการตั้งชื่อของชาวลาหู่จึงเริ่มนับแต่นั้นเป็นต้นมาชาวลาหู่จะตั้งชื่อตามปีนักษัตร โดยใช้วิธีการตั้งชื่อคือเพศบวกกับปีนักษัตรจนกลายเป็นชื่อตัวอย่างเช่นมีครอบครัวหนึ่งให้กำเนิดบุตรชายในปีฉลูพ่อแม่จะตั้งชื่อให้ว่า “จาหนู่”

หากมองจากมุมมองคนภายนอกการเข้มแข็งจากภายนอกมาตีบทอดวัฒนธรรมจะได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางสังคมประการแรกคือการชี้แนะให้อนุรักษ์จากนโยบายและกฎหมายข้อบังคับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กล่าวไว้ชัดเจนใน “อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” ว่า “การสงวนรักษา” หมายถึงมาตรการเพื่อห้ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ดำรงอยู่รอดต่อไปซึ่งรวมไปถึงการจำแนกการบันทึกหลักฐานการวิจัยปกป้องคุ้มครองส่งเสริมเชิดชูการถ่ายทอด (โดยผ่านการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ) รวมทั้งการฟื้นฟูมรดกดังกล่าวดังนั้นเราสามารถจัดรูปแบบหรือวิธีการที่เป็นไปได้เพื่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้สามารถดำรงอยู่ต่อไปและ “มูฝ่ามีฝ่า” ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้จำเป็นต้องใช้วิธีการหรือรูปแบบที่เป็นไปได้มาดำเนินการอนุรักษ์เพื่อให้สามารถดำรงอยู่และพัฒนาต่อไป

ไม่มีสิ่งใดที่ไม่เปลี่ยนแปลงทุกทุกสิ่งล้วนมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงดังนั้นวัฒนธรรมกำลังมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่เช่นกันการสืบทอดของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา “มูฝ่ามีฝ่า” ที่ใช้รูปแบบการสืบทอดโดยการบอกเล่าจึงแฝงไปด้วยเขาวิญญาและประสบการณ์ของบรรพชนรุ่นก่อนซึ่งเป็นสิ่งที่ล้ำค่าแต่เนื่องจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ปัจจัยในการดำรงอยู่และการพัฒนาของวัฒนธรรมการสืบทอดโดยใช้การบอกเล่าซึ่งเป็นวัฒนธรรมเดิมค่อยค่อยลดเลือนหายไปหรืออาจถึงขั้นสูญหายไป

การพัฒนาของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมทำให้วัฒนธรรมเดิมจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่อยู่เสมอจึงจะสามารถสืบทอดและดำรงอยู่ต่อไปได้ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการหลากหลายรูปแบบในการอนุรักษ์และพัฒนาโดยเหตุปัจจัยหลักคือต้องสามารถดำรงอยู่ในยุคสมัยปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอดังนั้นการใช้วิธีการสืบทอดแบบสมัยใหม่จึงกลายเป็นเครื่องมือที่มีความเป็นไปได้ในการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมเพราะว่าวิธีการสืบทอดทุกรูปแบบล้วนมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือคาดหวังว่าสามารถถ่ายทอดและอนุรักษ์มหากาพย์การสร้างโลก “มูฝ่ามีฝ่า” ไว้ได้

จุดเด่นและจุดด้อยของวิธีการสืบทอดตามรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบสมัยใหม่

1. จุดเด่นและจุดด้อยของวิธีการสืบทอดตามรูปแบบดั้งเดิม

การสืบทอดแบบดั้งเดิมมีประโยชน์ต่อการศึกษาของคนในเผ่ามีประโยชน์ต่อการก่อเกิด ความเชื่อและมีประโยชน์ต่อเอกลักษณ์ของชนเผ่าแต่รูปแบบการสืบทอดดั้งเดิมค่อนข้างเคร่งครัดมี รูปแบบเดียวและค่อนข้างปิดกั้นการสืบทอดรูปแบบเดิมจะกระทำในสถานที่ที่กำหนดแน่นอนและมี ข้อกำหนดในด้านเวลาและสถานที่โดยมักจะเลือกผู้รับการถ่ายทอดจากกลุ่มคนที่กำหนดเฉพาะ

การสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์จะใช้รูปแบบการถ่ายทอดด้วยการบอกเล่าและปฏิบัติมาใช้ จดจำและขับร้องมหากาพย์การสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์จะมีสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมที่กำหนดเฉพาะเป็นตัวตัดสินประการหนึ่งการสืบทอดรูปแบบนี้มีเงื่อนไขค่อนข้างสูงใน ด้านความสามารถในการจดจำของลูกศิษย์และเทคนิคการร้องของลูกศิษย์ระยะเวลาในการเรียน โดยปกติค่อนข้างยาวนานถ้าหากต้องการเรียนให้สำเร็จต้องใช้ระยะเวลานานอีกประการหนึ่งการ สืบทอดแบบศิษย์อาจารย์จะเป็นการขัดขวางการเผยแพร่วัฒนธรรมให้แพร่หลายการสืบทอด รูปแบบนี้จะกระทำในขอบเขตที่จำกัดไม่มีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนในพื้นที่ที่กว้างขึ้นค่อนข้าง ตายตัวทำให้เนื้อหาบางอย่างในมหากาพย์สูญหายไป

กลุ่มเป้าหมายของการสืบทอดแบบครอบครัวจะถูกกำหนดอยู่แค่สมาชิกภายใน ครอบครัวและได้กำหนดพื้นที่ที่เผยแพร่ในอดีตชาวลาหู่จะใช้ชีวิตแบบครอบครัวใหญ่แต่ใน ปัจจุบันครอบครัวใหญ่ได้แยกย่อยออกไปทำให้การสืบทอดรูปแบบนี้มีขอบเขตลดลงในปัจจุบัน วิธีการรับความรู้และข้อมูลข่าวสารของเด็ก ๆ สะดวกมากยิ่งขึ้นและไม่ได้มีเพียงรูปแบบเดียวเด็ก ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียน โรงเรียนได้สอนและให้ความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ ให้กับเด็ก โรงเรียนเป็นระบบการศึกษาหาความรู้ที่ติดของเด็กส่วนการศึกษาโดยผ่านการสืบทอดแบบ ครอบครัวลดบทบาทลง

การสืบทอดโดยพิธีกรรม คือการปฏิบัติทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และเป็นการ เรียนรู้แบบซึมซับวัฒนธรรมและทำให้วัฒนธรรมมีความเข้มแข็งขึ้นประการหนึ่งมีผลดีต่อการสืบ ทอดศาสนาและความเชื่อ โดยเฉพาะความเชื่อที่เกี่ยวกับเอชซาเทพเอชซาที่อยู่ใน “มูฟามีฟ้า” ได้ยัง รากฝังลึกลงในจิตใจของชาวลาหู่ความศรัทธาที่มีต่อเอชซาจะแสดงออกมาทางประเพณีหรือ พิธีกรรมในช่วงเทศกาลปีใหม่หรือเทศกาลสำคัญชาวลาหู่ปรารถนาที่จะได้รับความคุ้มครองจาก เทพเอชซาและขอพรให้ผลผลิตในปีหน้าอุดมสมบูรณ์ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือการแสดงความเคารพต่อเทพ เอชซาผู้เป็นประมุขแห่งสรรพสิ่งชาวลาหู่ใช้พิธีกรรมในการสั่งสอนให้ผู้คนในชนเผ่าจดจำ ประวัติศาสตร์ของชนเผ่าและต้องรู้จักดำเนินบุญคุณ

2. จุดเด่นและจุดด้อยของวิธีการสืบทอดตามรูปแบบสมัยใหม่

การสืบทอดแบบสมัยใหม่มีลักษณะเด่นคือเปิดกว้าง ในการมีส่วนร่วมการฟังและเติมเต็มซึ่งกันและกันในด้าน การสืบทอดวัฒนธรรมจะไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาส่วนในด้านกลุ่มเป้าหมาย ไม่มีการจำกัดขอบเขตเช่นกันแต่การสืบทอดแบบสมัยใหม่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต

วัฒนธรรมและความคิดของมนุษย์ความเฟื่องฟูของสื่อสารมวลชนได้กระทบต่อวัฒนธรรมทำให้ การจดจำมีลักษณะเป็นแบบส่วนย่อย ๆ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้มีความสมบูรณ์

การสืบทอดโดยใช้ลายลักษณ์อักษรได้แก้ปัญหาคความไม่ยั่งยืนของการสืบทอดที่ใช้ปากเปล่าการสืบทอดแบบใช้ลายลักษณ์อักษรเป็นการแสดงความทรงจำออกมาอย่างเป็นรูปธรรมการ สืบทอดรูปแบบนี้ได้ขยายขอบเขตของกลุ่มผู้รับข้อมูลด้านวัฒนธรรมลาหู่และเป็นแนวทางที่มี ประสิทธิภาพในการทำให้ผู้คนเข้าใจวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลทาง วัฒนธรรมให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาเรียนรู้แต่การสืบทอดรูปแบบนี้ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน กับคนไม่มีการพบเจอแลกเปลี่ยนพูดคุยกันระหว่างผู้อ่านและผู้สืบทอดเป็นเพียงแค่การเผยแพร่ วัฒนธรรมโดยผ่านตัวอักษรเท่านั้นขาดการแลกเปลี่ยนความรู้สึกผู้สืบทอดซึ่งมีบทบาทสำคัญใน การสืบทอดจะถูกลดบทบาทลงและทำให้รูปแบบการแสดงผลทางความคิดและการสร้างสรรค์ที่มี อยู่เดิมในการสืบทอดมหากาพย์โดยใช้ปากเปล่าเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป

การสืบทอดโดยการจัดแสดงมีประโยชน์แก่การนำเสนอวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นการแสดง บนเวทีหรือจะเป็นการจัดแสดงในห้องจัดแสดงของชุมชนล้วนแต่ใช้การรับรู้ด้วยการมองเห็น กระบวนการรับรู้ความรู้สึกของคน โดยเฉพาะการแสดงบนเวทีที่ประกอบไปด้วยเสียงภาษาการมอง และใช้เครื่องมือเฉพาะทางศิลปะในการสื่อสารสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนเผ่าลาหู่เนื่องด้วย ความต้องการของการแสดงบนเวทีทำให้สถานที่ในการถ่ายทอดมีการเปลี่ยนแปลงไปสถานที่ใน การถ่ายทอดวัฒนธรรมถูกเปลี่ยนมาอยู่บนเวทีแต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาของการแสดงและ ความต้องการของผู้กำกับต่อการแสดงทำให้ผู้สืบทอดจำเป็นต้องเลือกบางช่วงบางตอนของมหากาพย์มาทำการแสดงหากเป็นเช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของมหากาพย์

การสืบทอดโดยใช้สื่อมัลติมีเดียเป็นผลดีต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมให้แพร่หลายมากขึ้น และได้เพิ่มการติดต่อแลกเปลี่ยนสื่อสารกันระหว่างภายนอกกับภายในชนเผ่าการถ่ายทำวิดีโอ บันทึกขั้นตอนของการถ่ายทอดวัฒนธรรมนั้นสามารถนำมารดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่มาถ่ายทอด ให้กับชนรุ่นหลังทำให้วัฒนธรรมการขับร้องเล่าเรื่องแบบดั้งเดิมของชาวลาหู่สามารถสืบทอดต่อไป ยังรุ่นต่อ ๆ ไปได้ทั้งยังได้แก้ปัญหาคเครื่องระยะทางทำให้ผู้คนไม่ต้องออกจากบ้านสามารถเรียนรู้ และเข้าใจวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยได้แต่รูปแบบการสืบทอดแบบนี้จะขาดการแลกเปลี่ยนพูดคุย โดยตรงกับผู้สืบทอดและชาวลาหู่สถานที่สืบทอดที่เป็นระบบนิเวศที่มีอยู่เดิมได้หายไปผู้คนไม่ได้

เข้าไปสัมผัสด้วยตนเองซึ่งเหมือนกับความรู้สึกที่ต่างกันระหว่างการฟังดนตรีจากโทรทัศน์และฟังดนตรีสดจากสถานที่แสดงจริงการสืบทอดโดยใช้สื่อมัลติมีเดียขาดการเข้าไปสัมผัสและขาดเข้าไปมีความรู้ลึกจริง

ปัญหาของการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ในปัจจุบัน

1. ไม่มีผู้สืบทอด

วัฒนธรรมเป็นกระบวนการกระบวนการหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันภายใต้สภาพแวดล้อมแบบพหุวัฒนธรรมทำให้สภาพแวดล้อมที่มหากาพย์ดำรงอยู่ได้รับผลกระทบการสืบทอดทุกรูปแบบจะต้องพบกับสภาวะยากลำบากตัวอย่างเช่นในปัจจุบันนี้มีผู้ที่สามารถขับร้องได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์เพียงแค่นั่งถึงสองคนและผู้สืบทอดทั้งสองคนนี้มีอายุมากแล้วถ้าหากไม่รีบถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อไปมหากาพย์ที่ใช้ภาษาลาหู่เก่าประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชนชาตินี้จะเหลืออยู่เพียงแคบบางส่วนหรืออาจถึงขั้นหายสาบสูญไปเนื่องจากเวลาผ่านไปและกฎธรรมชาติของชีวิตจะทำให้เกิดปรากฏการณ์คนเสียชีวิตแล้ววิชาความรู้สูญหายไปเพื่อที่จะให้การสืบทอดมหากาพย์อยู่นานต่อไปการสร้างสรรควิธีการสืบทอดใหม่ ๆ มาอนุรักษ์มหากาพย์จึงมีความสำคัญอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบัน

2. ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและการขาดแคลนบุคลากร

การรวบรวมและเรียบเรียงมหากาพย์เป็นเรื่องที่ยากในอำเภอหลานซางมี 20 ตำบล 160 หมู่บ้านที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการมี 1,942 หมู่บ้านที่ไม่เป็นทางการมีประชากรอาศัยอยู่ 500,000 คน อำเภอนี้มีพื้นที่ 8,807 ตารางกิโลเมตรพื้นที่ภูเขาและพื้นที่กึ่งภูเขาคิดเป็น 98.8% หากต้องการสำรวจและเก็บรวบรวมมหากาพย์ในหมู่บ้านที่มีจำนวนมากขนาดนี้ถือว่ามีความยากเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีปัญหาด้านการคมนาคมที่ไม่สะดวกขาดแคลนเครื่องมือด้านการคมนาคมเจ้าหน้าที่สำรวจสำมะโนประชากรมีจำนวนน้อยและปัญหาด้านความยากจนจึงทำให้มีงานที่ต้องทำมีเป็นจำนวนมากและใช้ระยะเวลาที่ยาวนานเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการใช้เทคโนโลยีสื่อภาพถ่ายมัลติมีเดียในปัจจุบันเป็นเครื่องมือในการเก็บรักษามหากาพย์ที่สะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพทำให้การรวบรวมและเรียบเรียงมหากาพย์มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

3. ไม่ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่า

ทัศนคติต่อโลกชีวิตและคุณค่าของแต่ละคนมีความแตกต่างกันความสามารถในการยอมรับสิ่งต่าง ๆ ต่างกันมหากาพย์โบราณอย่าง “มูฟามีฟ้า” ในบริบทสังคมปัจจุบันไม่ได้เป็นวิธีการเผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลข่าวสารวิธีเดียวอีกต่อไปวิธีการต่าง ๆ ในการได้มาซึ่งข้อมูลเช่นการศึกษาในโรงเรียน, หนังสือ, อินเทอร์เน็ต, โทรทัศน์, โทรศัพท์เคลื่อนที่และสื่อสารสนเทศที่หลากหลายในสังคมปัจจุบันทำให้ผู้คนมีทางเลือกมากยิ่งขึ้น

วิธีการสืบทอดวัฒนธรรมของ “มูฟวี่มีฟ้า” มีหลากหลายรูปแบบวิธีการสืบทอดแต่ละรูปแบบล้วนแต่ไม่สมบูรณ์แต่ละรูปแบบมีจุดด้อยเป็นของตนเองแต่สำหรับปัญหาที่มีอยู่ในการสืบทอดมหากาพย์สามารถใช้จุดเด่นของวิธีการสืบทอดต่าง ๆ มาเติมเต็มซึ่งกันและกันซึ่งจะเป็นการรวมกันที่เป็นผลดีทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันระหว่างอดีตกับปัจจุบันและทำให้การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอันจับต้องไม่ได้ของชนเผ่าลาหู่ได้รับความสนใจมากขึ้น

การออกแบบภาพร่าง

หากมองจากมุมมองด้านวัฒนธรรมแล้วจะพบว่า “มูฟวี่มีฟ้า” เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยที่สอดคล้องไปด้วยบริบทที่ลึกซึ้ง ซึ่งเมื่อนำเนื้อหาเรื่องราวนั้นมาประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดศิลปะสมัยใหม่จะก่อให้เกิดเป็นศิลปะร่วมสมัยที่อุดมไปด้วยความมีชีวิตชีวา

เนื้อหาของภาพวาด

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาของภาพวาดออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. เทพเอ้อซาสร้างโลก

ในมหากาพย์ได้อธิบายลักษณะของ “เอ้อซา” ไว้ว่า เป็นเทพที่สามารถเนรมิตได้ทุกอย่างทุกอย่าง เมื่อนานมาแล้ว โลกยังไม่มีฟ้าดิน ไม่มีลม ไม่มีฝน ไม่มีพระอาทิตย์ ไม่มีพระจันทร์ ไม่มีดวงดาวและไม่มีการแบ่งช่วงเวลากลางวันกลางคืน ทำให้ทุกหนทุกแห่งบนโลกล้วนมีแต่หมอกทึบขณะนั้นบนโลกยังไม่มีมนุษย์มีเพียงเทพเอ้อซาจักรวาลมีลักษณะเหมือนกับไข่มุมมูมเทพเอ้อซานั่งอยู่ตรงกลางของราวกับไข่มุม ดังนั้นเพื่อที่จะสร้างฟ้าและดิน เทพเอ้อซาได้ใช้โคลที่มือและเท้ามาสร้างเป็นเสาค้ำฟ้า 4 ต้นและเสาค้ำดิน 4 ต้น เขาวางตาข่ายฟ้าลงบนเสาค้ำฟ้า หลังจากนั้นท้องฟ้าถือกำเนิดขึ้น และเขาได้วางตาข่ายดินลงบนเสาค้ำดินพื้นดินจึงได้ถือกำเนิดขึ้นมา ต่อมาเนื่องจากแผ่นดินไม่มั่นคงเขาจึงดูโคลที่มือที่เท้าทำเป็นก้อนกลม ๆ 77,000 ก้อน มาติดตาข่ายดินไว้ทำให้พื้นดินมีความมั่นคงมากขึ้น ต่อมาเนื่องจากฟ้าดินไม่มีกระดูกฟ้าดินจึงมีลักษณะอ่อนนุ่ม เทพเอ้อซาจึงดึงกระดูกมือของตนมาทำเป็นกระดูกให้ฟ้าและใช้กระดูกเท้ามาทำเป็นกระดูกให้ดิน ฟ้าดินจึงได้ถูกสร้างขึ้นมาอย่างสมบูรณ์

เทพเอ้อซาใช้ตาข่ายสร้างเป็นพระอาทิตย์และใช้ตาข่ายสร้างเป็นพระจันทร์ และเพื่อให้พระอาทิตย์และพระจันทร์เปล่งแสงออกมาเขาจึงนำเปลวไฟใส่เข้าไปในดวงอาทิตย์และนำหิ้งห้อยใส่เข้าไปในพระจันทร์ นอกจากนี้เขายังได้ใช้เข็มทองปักลงไปบนพระอาทิตย์และใช้เข็มเงินปักลงไปบนพระจันทร์ทำให้พระอาทิตย์เปล่งแสงสีทองออกมา ส่วนพระจันทร์เปล่งแสงสีเงิน

2. ตำนานจามูจาเป็ย

ในมหากาพย์เล่าว่า เมื่อนานมาแล้ว พื้นดินได้แตกออกจากกันและปรากฏเป็นมนุษย์ผู้หนึ่ง เขามีชื่อว่า “จามูจาเป็ย” จามูจาเป็ยเป็นผู้ที่มีความอดทนต่อความยากลำบากต่าง ๆ เป็นอย่างมากจนเทพเอ้อซาชื่นชอบในตัวเขาและอยากได้เขามาเป็นบุตรของตนเอง ซึ่งหากจามูจาเป็ยยินยอม เทพเอ้อซาจะสอนวิธีการเพาะปลูกให้ แต่จามูจาเป็ยไม่เพียงไม่ยินยอมเป็นบุตรของเทพเอ้อซาเท่านั้น เขายังใช้วิธีการของเขาเองปลูกพืชขึ้นมาได้อย่างงดงามและรู้จักใช้วัวมาทำคันไถเพื่อเก็บเกี่ยวพืชผล ด้วยเหตุนี้เอง เทพเอ้อซาจึงโกรธแค้นจามูจาเป็ยเป็นอย่างมากและพยายามทุกวิถีทางเพื่อฆ่าจามูจาเป็ยให้ตาย เทพเอ้อซาได้สร้างพระอาทิตย์ขึ้น 7 ดวงเพื่อมาแผดเผาให้จามูจาเป็ยตาย แต่จามูจาเป็ยได้ใช้ธนูยิงพระอาทิตย์ตกไป 6 ดวง แต่ในท้ายที่สุด จามูจาเป็ยถูกเทพเอ้อซาฆ่าตายด้วยเข็มพิษ

3. บรรพบุรุษของชาวลาหู่เกิดมาจากน้ำเต้า

หลังจากที่จามูจาเป็ยตายไป เทพเอ้อซาจึงต้องการที่จะสร้างมนุษย์ขึ้นมาเอง พระองค์จึงได้ปลูกต้นน้ำเต้าขึ้นมาหนึ่งต้น พระองค์ทรงดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีและรดน้ำด้วยเหงื่อของตนเอง จนในที่สุดน้ำเต้าได้แตกต้นอ่อน ออกดอกและออกผล เมื่อผลน้ำเต้าสุกเต็มที่ นกกระยางได้มาจิกกินน้ำเต้าจนผลของน้ำเต้าได้หลุดจากต้นและกลิ้งตกไปในน้ำ เหล่าสัตว์น้ำและสัตว์อื่น ๆ จึงได้ช่วยกันเปิดผลน้ำเต้าออกและปรากฏว่ามีเด็กผู้หญิงกับเด็กผู้ชายเดินออกมาจากน้ำเต้า เด็กผู้ชายชื่อว่า “จาดี้” ส่วนเด็กผู้หญิงชื่อว่า “น้ำตี้” ทั้งสองล้วนเป็นบุตรของน้ำเต้า ดังนั้นชาวลาหู่จึงมีความรู้สึกพิเศษต่อน้ำเต้าและเคารพน้ำเต้า โดยพวกเขาคิดว่าน้ำเต้าเป็นสิ่งมงคลและเป็นของวิเศษ ทั้งนี้ หากมีผู้ใดเคยไปสถานที่ที่มีชาวลาหู่อาศัยอยู่จะรับรู้ได้ว่า ไม่ว่าจะเสื้อผ้าหรือการประดับตกแต่งต่าง ๆ จะมีแต่ภาพของน้ำเต้า

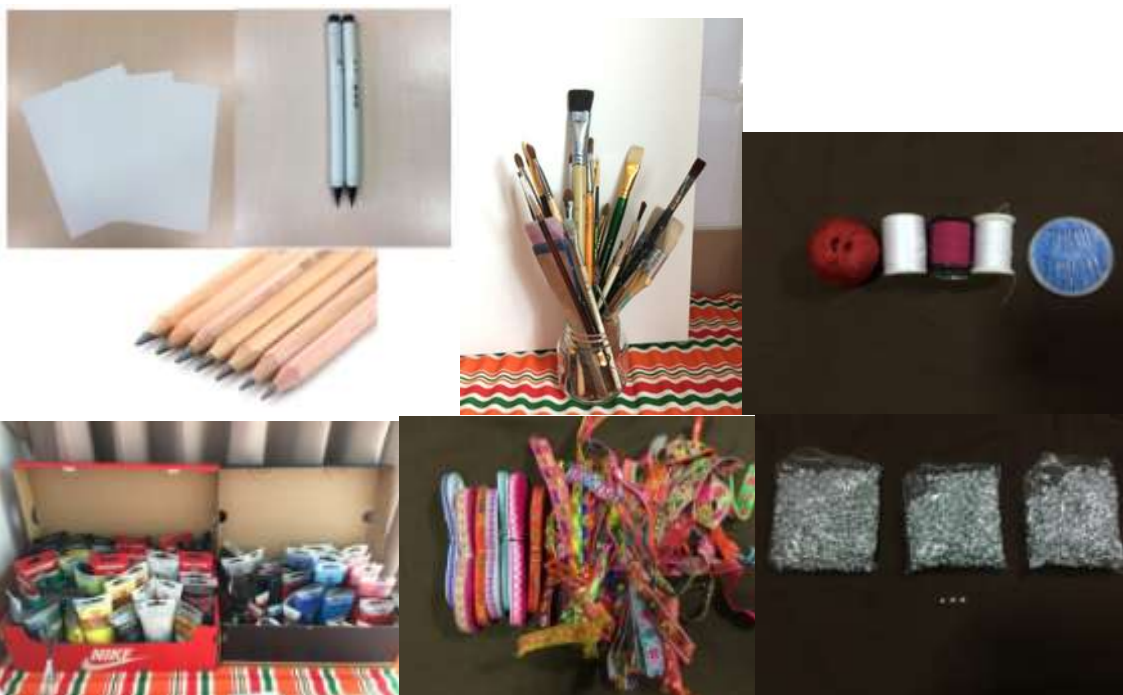
4. วิถีชีวิตของชาวลาหู่ยุคแรก

เอ้อซาได้สร้างบรรพบุรุษของมนุษย์ขึ้นมา 2 คน คือ จาดี้และน้ำตี้ สองคนนี้เป็นพี่น้องกัน ต่อมาเมื่อทั้งสองเติบโตขึ้น เอ้อซาต้องการให้พวกเขาแต่งงานกัน แต่ทั้งสองคิดว่าตนเองเป็นพี่น้องกันจึงไม่ยอมแต่งงาน เอ้อซาจึงใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้พวกเขาแต่งงานกันแต่ไม่สำเร็จ ต่อมาเอ้อซาจึงได้หาวิเศษมาทำให้ทั้งสองรักกัน อยู่ร่วมกันและในที่สุดได้แต่งงานเป็นสามีภรรยากัน หลังจากแต่งงานไปสามปี ทั้งสองยังไม่มีบุตร เอ้อซาจึงใช้เข็มเงินปักไปที่ทั้งสอง ปรากฏว่าจาดี้ผู้เป็นผู้ชายเกิดตั้งครรภ์ เขาตั้งครรภ์อยู่ที่ต้นขา วันหนึ่ง ในขณะที่จาดี้เดินอยู่ เขาไม่ระมัดระวังจึงทำทารกหล่นออกมา น้ำตี้เห็นแล้วรู้สึกสงสารจึงใช้เสื้อห่อทารกขึ้นมา ทันใดนั้น ทารกได้เข้าไปอยู่ในท้องของน้ำตี้ นับแต่นั้นมา ผู้ที่ตั้งครรภ์จึงเป็นผู้หญิง

หลังจากตั้งครรภ์ไป 10 เดือน น้าตีได้คลอดบุตรออกมา 13 คู่ ทั้งสองเลี้ยงบุตรไม่ไหว เอ้อชาจึงให้สัตว์ 12 ชนิดมาช่วยเลี้ยง เมื่อทารกเติบโตขึ้นจึงใช้ชื่อสัตว์ทั้ง 12 ชนิดในการตั้งชื่อ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำผลงาน

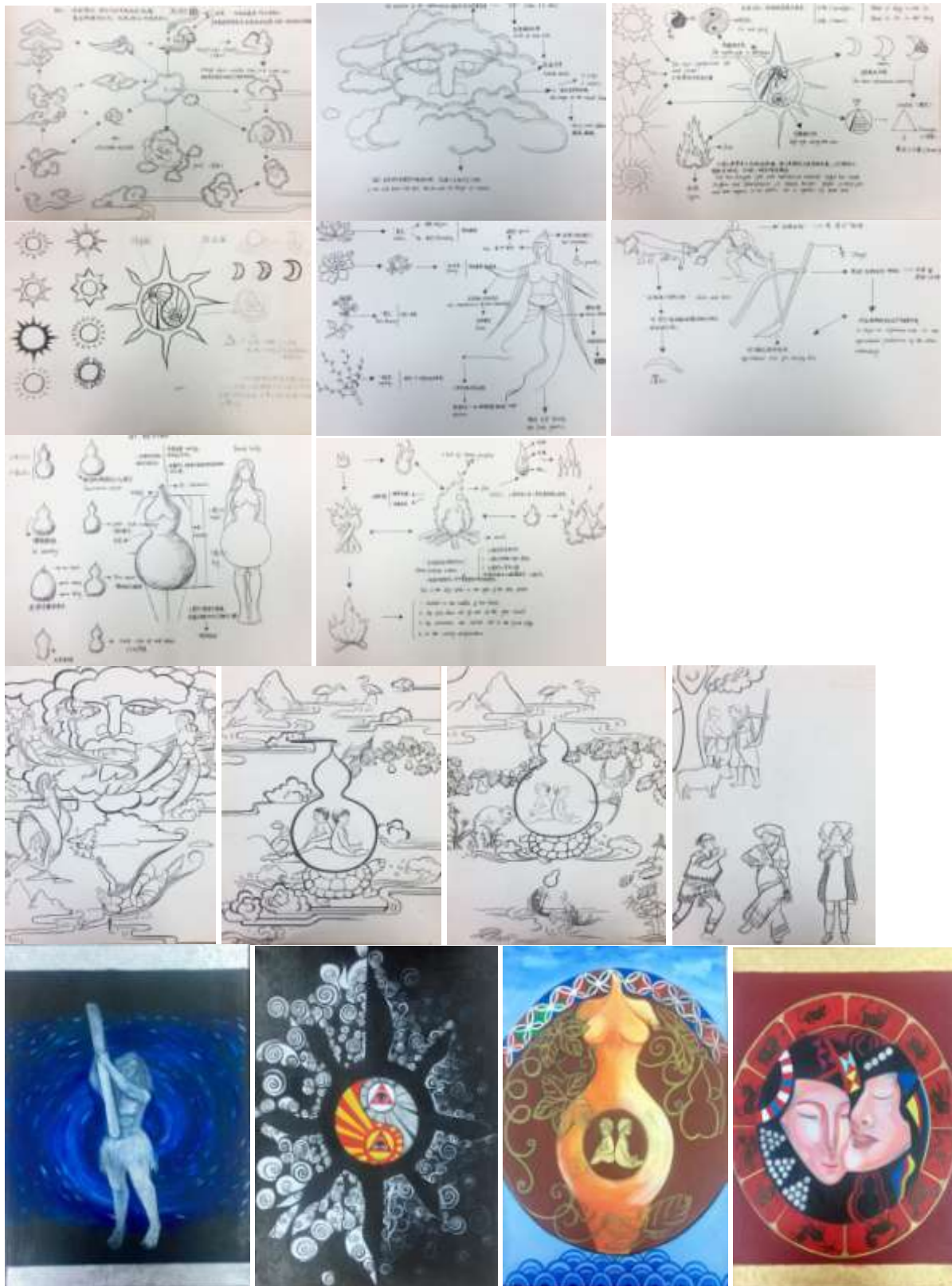
1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดลายเส้น ได้แก่ กระดาษ ดินสอและปากกาฟู้กันเบอร์เล็ก
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการลงสี ได้แก่ สีอะคริลิก ฟู้กันและเฟรมไม้
3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการตกแต่งภาพ ได้แก่ ลูกปัดและตะเข็บชุดของชนกลุ่มน้อย

ภาพที่ 3-1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน (<http://cd.qq.com/a/20140425/015761.htm>)

การออกแบบภาพร่างองค์ประกอบภาพ

จากการศึกษาเนื้อหาบทกลอนในมหากาพย์การสร้างโลกพบว่า ตัวละครหลักส่วนใหญ่ จะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์เรื่องราวและนำ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบทกลอนมาผสมผสานเข้าด้วยกันจนกลายเป็นภาพร่างเบื้องต้น ดังนี้

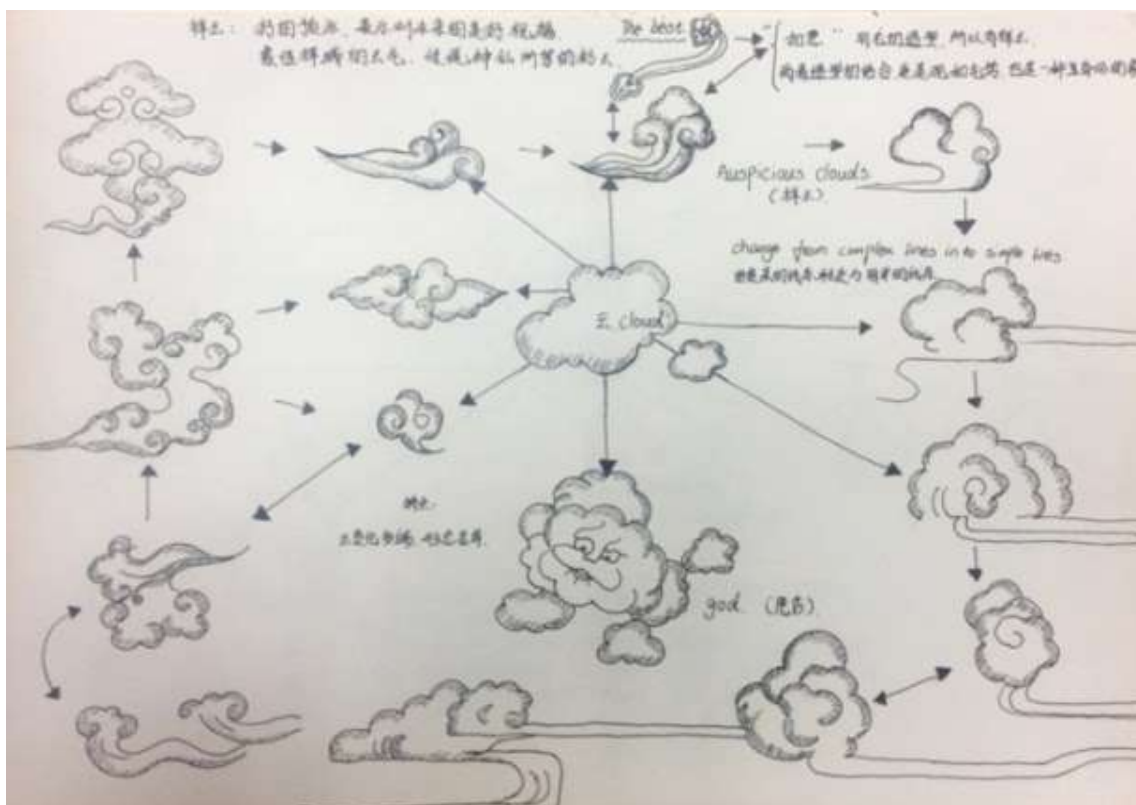

ภาพที่ 3-2 การออกแบบภาพร่างองค์ประกอบภาพ

แรงบันดาลใจในการออกแบบภาพร่าง

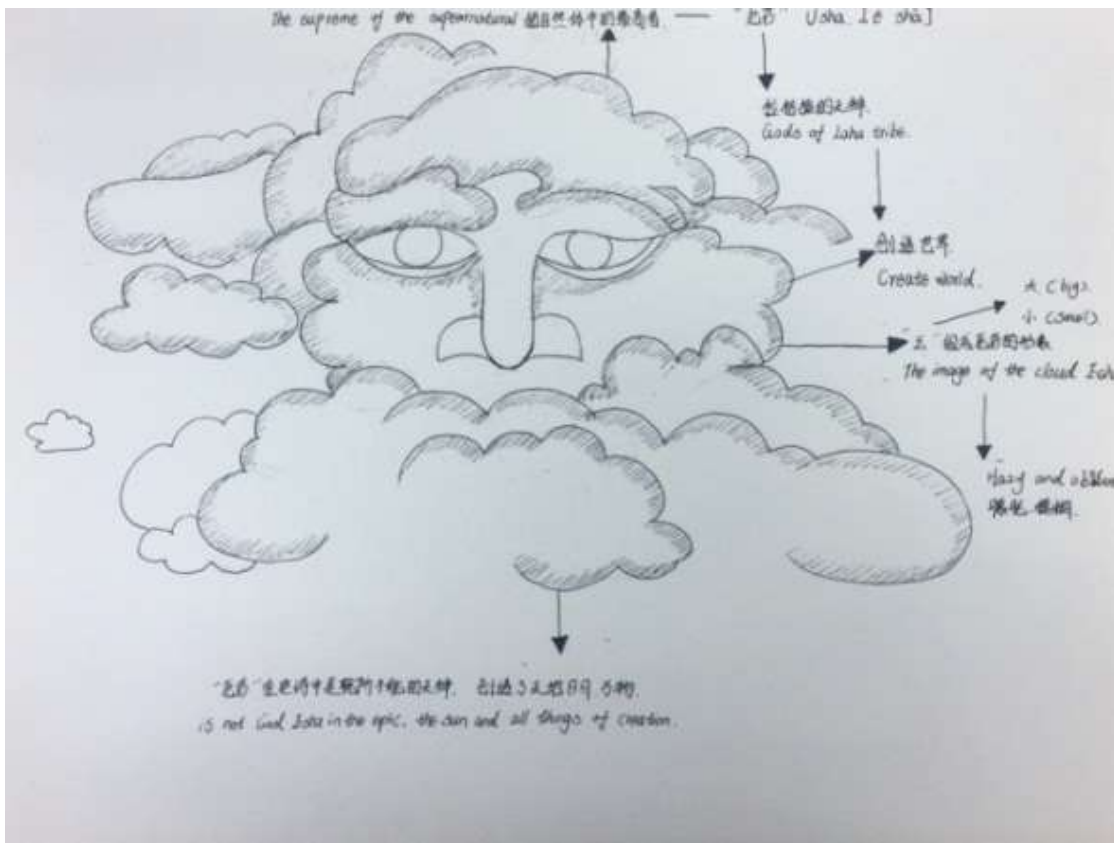

ภาพที่ 3-3 ทิวทัศน์ที่บ้านเกิดของผู้วิจัย

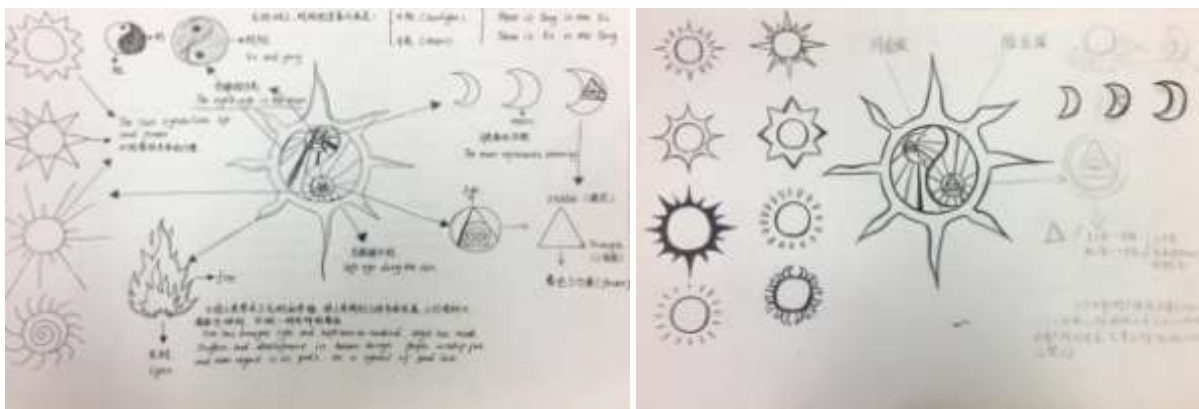
ภาพที่ 3-4 การออกแบบภาพลักษณะของก้อนเมฆ

แรงบันดาลใจในการออกแบบภาพก้อนเมฆมาจากลักษณะของก้อนเมฆที่บ้านเกิดของผู้วิจัยในอำเภอปกครองตนเองหลานซาง เมืองฝูเอ้อ มณฑลยูนนาน ผสมผสานกับองค์ประกอบของ “เมฆมงคล” เพราะเป็นสัญลักษณ์ของความโชคดี

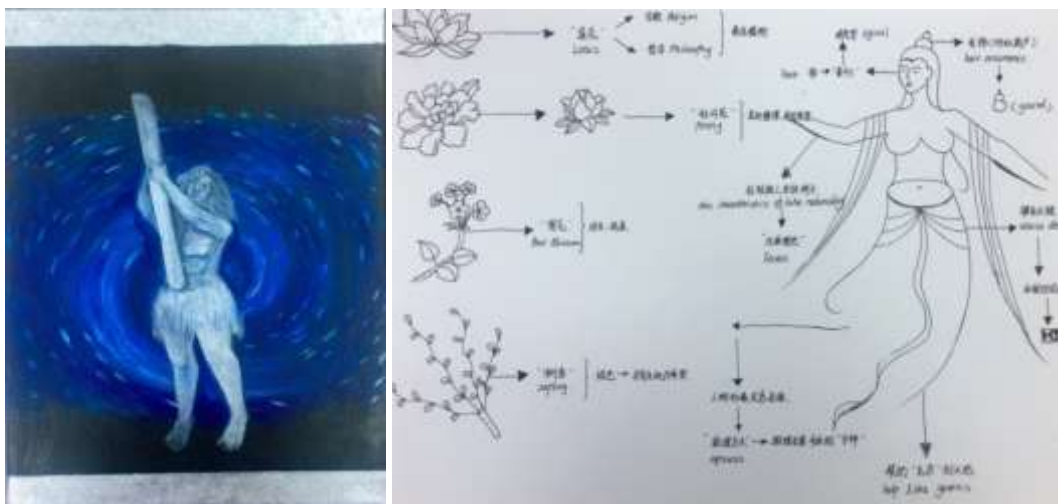
ภาพที่ 3-5 การออกแบบภาพลักษณะของเทพเอ้อชา

เนื่องจากไม่เคยมีผู้ใดเคยเห็น “เทพเอ้อชา” มาก่อนจึงไม่รู้ว่ามีลักษณะหน้าตาของเทพเอ้อชาเป็นอย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้รูปทรงของก้อนเมฆมาแทนลักษณะของเทพเอ้อชา

ภาพที่ 3-6 การออกแบบภาพลักษณะพระอาทิตย์และพระจันทร์

การวิเคราะห์ความแตกต่างกันของรูปแบบและลักษณะของพระอาทิตย์และพระจันทร์ และใช้แนวคิดตามรูปแบบหยินหยางในการแสดงความสัมพันธ์ของภาพ

ภาพที่ 3-7 การออกแบบภาพลักษณะนางฟ้า

ผู้วิจัยได้ใช้รูปลักษณะของนางฟ้ามาแทนความหมายของการช่วยเหลือเทพเจ้าเอ๋อซาสร้างเสาค้ำฟ้า 4 ต้นและเสาค้ำดิน 4 ต้น

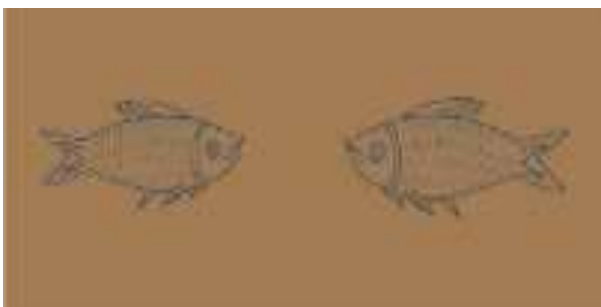

ภาพที่ 3-8 การออกแบบภาพลักษณะการไถนาและคันไถ

แรงบันดาลใจในการออกแบบภาพลักษณะของ “จางู๋จาเปี้ย” มาจากภาพบรรยากาศการไถนาของชาวลานู โดยจางู๋จาเปี้ยได้ใช้ควายเป็นตัวช่วยในการทำนาและการเพาะปลูกจน จวบจนปัจจุบัน การไถนายังถือเป็นอุตสาหกรรมการผลิตของชาวลานูที่สำคัญมาก

ภาพที่ 3-9 ภาพภูเขาและแม่น้ำที่ได้แรงบันดาลใจมาจากภาพทิวทัศน์ของแม่น้ำหลานซาง

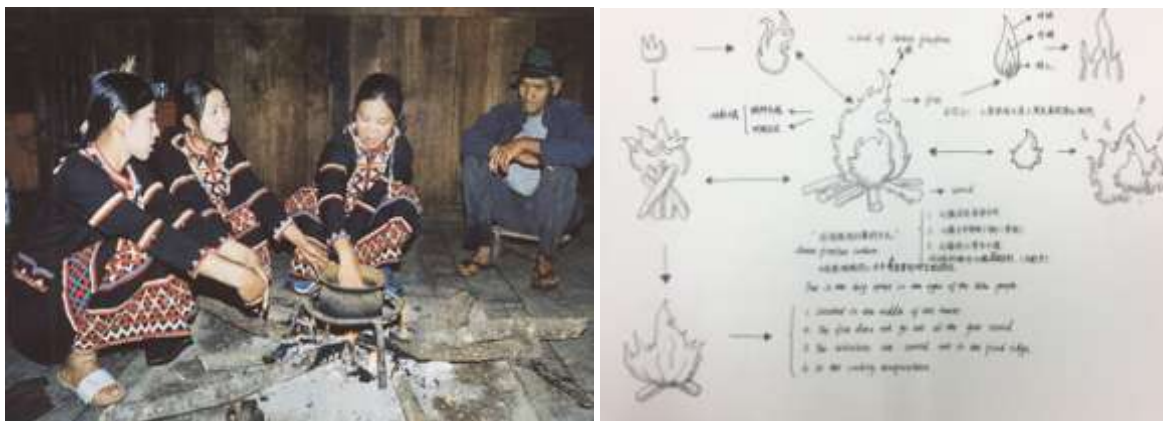

ภาพที่ 3-10 การออกแบบภาพลักษณะปลากำลึงก้นน้ำเต้า

ภาพที่ 3-11 การออกแบบภาพลักษณะน้ำเต้า

แรงบันดาลใจในการออกแบบภาพลักษณะของน้ำเต้ามาจากการวิเคราะห์รูปทรงของน้ำเต้าที่แตกต่างกันในอำเภอหลานซางและสุดท้ายผู้วิจัยได้เลือกภาพน้ำเต้าที่มีลักษณะกลมมนมาใช้ในการออกแบบเพื่อแสดงความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังสามารถแสดงความหมายได้ถึงลักษณะของผู้หญิงที่กำลังตั้งครรภ์และเมื่อคลอดออกมาแล้วจะกลายเป็นบรรพบุรุษของชาวลานู “ชาติและน้ำเต้า”

ภาพที่ 3-12 การออกแบบภาพลักษณะของกองไฟ

แรงบันดาลใจในการออกแบบภาพลักษณะของกองไฟมาจากลักษณะของเตาผิงไฟที่มีอยู่ในบ้านเรือนของชาวลานูซึ่งเตาผิงไฟนี้มักจะถูกวางอยู่กลางบ้านและจุดไฟไว้ตลอดปี

ภาพที่ 3-13 การออกแบบภาพวิถีชีวิตของชาวลานู

แรงบันดาลใจในการออกแบบภาพวิถีชีวิตของชาวลานูมาจากวิถีชีวิตจริงของชาวลานูโดยชาวลานูคือชนกลุ่มน้อยที่ทำงานหนักและมีความสามารถทางการเล่นเต้นรำ

ภาพร่างผลงานจิตรกรรม “มูฝำมีฝำ”

1. ผู้วิจัยได้วาดภาพภาพร่างลงบนกระดาษและสแกนลงบนคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 3-14 ภาพร่างผลงานชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มูซัมมีฟ้า” 4 ตอน

2. ผู้วิจัยลงสีบนภาพร่างด้วยโปรแกรม Photoshop

ภาพที่ 3-15 การลงสีเบื้องต้น

ภาพที่ 3-16 การลงสีด้วยการจัดแสง-เงา

การวิเคราะห์ภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อให้ผลงานภาพร่างชุดนี้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาและสอดคล้องถูกต้องตามเนื้อหาของมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสอบถามผู้เชี่ยวชาญชาวลาหู่ อาจารย์เฉินเฉียง (Chen Qiang) อายุ 58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาจิตรกรรมและประติมากรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปะยูนนาน (Yunnan Arts University) นอกจากนี้ ยังเป็นหนึ่งในสมาชิกสมาคมภาพวาดสีน้ำมันและภาพวาดธรรมชาติด้วย ปัจจุบัน อาจารย์เฉินเฉียงเป็นครูสอนวิชาศิลปะอยู่ที่โรงเรียนมัธยมอำเภอหลานซางและได้ใช้ชีวิตอยู่ในอำเภอหลานซาง เมืองฝู่เอ้อ มณฑลยูนนาน มาเป็นเวลานาน

ภาพที่ 3-17 อาจารย์เฉินเฉียง (Chen Qiang)

อาจารย์เฉินเฉียงกล่าวว่า ผู้วิจัยคือนักเรียนคนหนึ่งของอาจารย์ที่ได้ศึกษาเรียนรู้ด้านการวาดภาพมานานหลายปี ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ผู้วิจัยมีความสนใจในวัฒนธรรมของชาวลาหู่เป็นอย่างมากและเคยพูดคุยปรึกษาเรื่องนี้กับอาจารย์มาหลายครั้ง ตลอดจนได้ทำการลงพื้นที่ศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหัวข้อการวิจัยในครั้งนี้ถือว่าการเลือกหัวข้อที่สามารถใช้เป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมของชนเผ่าตนเองได้ดีที่สุด เมื่ออาจารย์ได้อ่านและดูผลงานภาพร่างของผู้วิจัยอย่างละเอียดแล้ว ในฐานะที่อาจารย์เป็นชาวลาหู่คนหนึ่งและเป็นหนึ่งในบุคคลที่ศึกษาวิจัยศิลปวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยเผ่าลาหู่ อาจารย์มั่นใจว่าผลงานจิตรกรรมมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ของผู้วิจัยในครั้งนี้ มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ถูกต้อง สามารถแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมและความเชื่อของชนกลุ่มน้อยตนเองได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่ายและอุดมไปด้วยความน่าสนใจ ดังนี้

1. อาจารย์เชื่อว่า ผู้วิจัยได้ศึกษามาเป็นเวลานานและตั้งใจเรียนรู้เป็นอย่างมากจนสามารถเข้าใจและจับจุกรายละเอียดของมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟวี่มีฟ้า” แต่ละตอนได้อย่างถูกต้องและใช้จิตรกรรมมาทำให้เรื่องราวประวัติศาสตร์การสร้างโลกนี้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งได้อย่างน่าติดตาม ตั้งแต่การออกแบบภาพลักษณะของตัวละคร องค์ประกอบภาพและการวางตำแหน่งของเรื่องราวในภาพล้วนแสดงว่าผู้วิจัยมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถผสมผสานแนวคิดของชาวลาหู่เข้ากับมหากาพย์การสร้างโลกได้อย่างดีเยี่ยม

2. ภาพภาพร่างทั้ง 4 ภาพ ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า เนื้อหาของภาพนั้นคือนิทานที่คัดเลื้อยมาจากมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟวี่มีฟ้า” ของชนกลุ่มน้อยเผ่าลาหู่ เมื่อเรื่องราวในมหากาพย์ได้ผสมผสานกับเทคนิคการระบายสีจะทำให้ภาพทั้งหมดมีชีวิตชีวาและแสดงรายละเอียดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ภาพทั้งหมดควรมีสีสันสดใสและควรมีองค์ประกอบของสีหลักที่สำคัญของชาวลาหู่ เพื่อให้ภาพมีความสวยงาม น่าสนใจ มีเอกลักษณ์และมีความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่

4. ตามมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ การนำวิธีการทางจิตรกรรมมาสร้างสรรค์เป็นภาพนิทานการสร้างโลกของชาวลาหู่ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อนนี้ จะสามารถทำให้ผู้คนได้รู้จักและเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวลาหู่ได้ดียิ่งขึ้น

5. การนำจิตรกรรมมาเป็นเครื่องมือในการแสดงเรื่องราวการพัฒนาทางประวัติศาสตร์และแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งนั้นคือวิธีการใหม่วิธีหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

ผลงานจิตรกรรมขั้นที่ 1 ชื่อภาพ “ว่างเปล่า”

1. ลงสีพื้นด้วยการใช้สีฟ้าเข้มทาลงบนเฟรมภาพให้ทั่ว

ภาพที่ 3-18 การลงสีพื้น

2. ระบายภาพพื้นหลังให้เป็นภาพท้องฟ้าด้วยการใช้สีฟ้าเข้มและสีฟ้าอ่อนระบายไล่ระดับสีลงไปแต่เนื่องจากสีอะคริลิกมีเนื้อบางและสีอ่อนจึงทำให้จำเป็นต้องระบายซ้ำลงหลาย ๆ ครั้ง

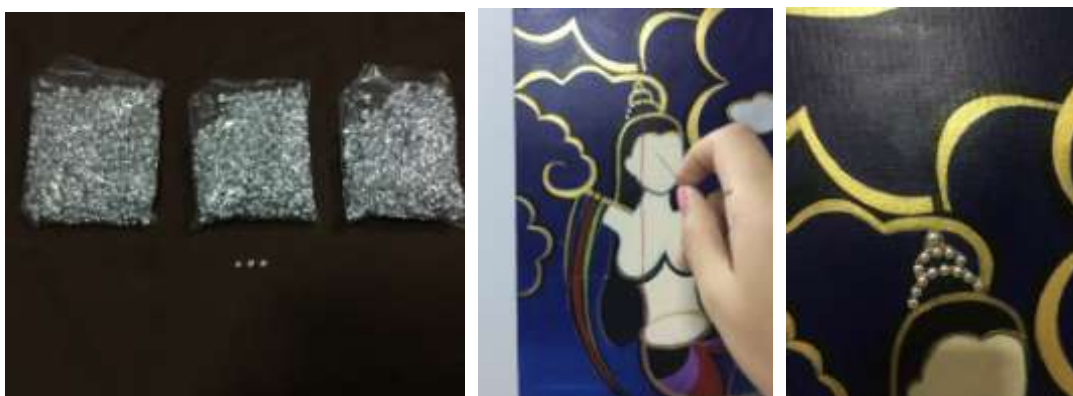
3. วาดโครงสร้างภาพด้วยสีทอง

4. ระบายสีภาพ (เนื่องจากสีพื้นหลังค่อนข้างเข้มทำให้จำเป็นต้องใช้สีอ่อนระบายลงไปก่อน 1 ชั้นก่อนจะลงสีจริงทับลงไป)

ภาพที่ 3-19 การระบายพื้นหลัง วาดโครงสร้างภาพและระบายสี

5. เมื่อระบายสีภาพวาดเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ใช้ลูกปิดสีเงินที่มักใช้ประดับตกแต่งบนเครื่องแต่งกายของชาวลานูมาปักลงไปบนภาพ

ภาพที่ 3-20 การตกแต่งภาพด้วยลูกปิด

6. ผู้วิจัยได้ใช้ตะเข็บผ้าบนเครื่องแต่งกายของชาวลาหู่มาปักลงไปบนกระโปรงและลักษณะการโบยบินของนางฟ้า

ภาพที่ 3-21 การตกแต่งภาพด้วยผ้า

ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “อิสระ”

1. ลงสีพื้นด้วยสีฟ้า สีเหลือง สีส้มและสีแดงตามลำดับไล่ระดับสีลงไปให้มีลักษณะคล้ายกับท้องฟ้า แต่เนื่องจากสีอะคริลิกมีเนื้อบางและสีอ่อนจึงทำให้จำเป็นต้องระบายซ้ำลง 4-5 ครั้ง

ภาพที่ 3-22 การลงสีพื้น

2. วาดโครงสร้างภาพด้วยสีทองและระบายสีภาพ (เนื่องจากสีพื้นหลังค่อนข้างเข้มทำให้จำเป็นต้องระบายซ้ำหลายรอบ)

ภาพที่ 3-23 การระบายพื้นหลัง วาดโครงสร้างภาพและระบายสี

3. ผู้วิจัยได้ใช้ลูกบิดสีเงินปักลงไปบนภาพใบไม้

ภาพที่ 3-24 การตกแต่งภาพด้วยลูกบิด

ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 3 ชื่อภาพ “สร้าง”

1. ระบายภาพพื้นหลังให้เป็นภาพท้องฟ้าด้วยการใช้สีฟ้าเข้มและสีฟ้าอ่อนระบายไล่ระดับสีลงไป แต่เนื่องจากสีอะคริลิกมีเนื้อบางและสีอ่อนจึงทำให้จำเป็นต้องระบายซ้ำลงหลาย ๆ ครั้ง จากนั้นวาดโครงสร้างภาพด้วยสีทอง

2. ระบายสีภาพ (เนื่องจากสีพื้นหลังค่อนข้างเข้มทำให้จำเป็นต้องใช้สีอ่อนระบายลงไปก่อน 1 ชั้นก่อนจะลงสีจริงทับลงไป)

ภาพที่ 3-25 การระบายพื้นหลัง วาดโครงสร้างภาพและระบายสี

3. ผู้วิจัยได้ใช้ลูกปัดสีเงินลูกเล็กปักลงไปรอบ ๆ ภาพน้ำเต้าลูกเล็ก และใช้ลูกปัดสีเงินลูกใหญ่ปักลงไปรอบ ๆ ภาพน้ำเต้าลูกใหญ่

ภาพที่ 3-26 การตกแต่งภาพด้วยลูกปัด

ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 4 ชื่อภาพ “สี่บทอด”

1. ระบายภาพพื้นหลังให้เป็นภาพท้องฟ้าด้วยการใช้สีฟ้าเข้มและสีฟ้าอ่อนระบายได้ระดับสีลงไป แต่เนื่องจากสีอะคริลิกมีเนื้อบางและสีอ่อนจึงทำให้จำเป็นต้องระบายซ้ำ 4-5 ครั้ง

ภาพที่ 3-27 การระบายพื้นหลัง

2. วาดโครงสร้างภาพด้วยสีทองและระบายสี

ภาพที่ 3-28 วาดโครงสร้างภาพและระบายสี

3. ผู้วิจัยได้ใช้ลูกบิดสีเงินปักลงไปรอบ ๆ ภาพน้ำเต้า

ภาพที่ 3-29 การตกแต่งภาพด้วยลูกบิด

ผลงานจิตรกรรมที่ทำเสร็จแล้ว

ภาพที่ 3-30 ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 1 ชื่อภาพ “ว่างเปล่า”

ภาพที่ 3-31 ผลงานจิตรกรรมจีนที่ 2 ชื่อภาพ “อิสระ”

ภาพที่ 3-32 ผลงานจิตรกรรมจีนที่ 3 ชื่อภาพ “สร้าง”

ภาพที่ 3-33 ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 4 ชื่อภาพ “สืบทอด”

ภาพที่ 3-34 ผลงานชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” 4 ตอน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลงาน

บทกลอนมหากาพย์การสร้างโลกของชนกลุ่มน้อย “ชนเผ่าลาหู่” คือข้อมูลสำคัญที่ใช้สำหรับการออกแบบผลงานจิตรกรรมชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีผ้า” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทั้งจากเอกสาร วรรณกรรมและการลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับเนื้อหาในมหากาพย์ “มู่ฝามีผ้า” มุมมองทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวลาหู่ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ออกแบบวิธีการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยและนำเสนอความคิดที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยในครั้งนี้ด้วย

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบทกลอนมหากาพย์การสร้างโลก พบว่า เป็นบทกลอนที่มีเนื้อหายาวมากซึ่งต้องใช้เวลาในการเล่าเรื่องยาวนานกว่า 3 วัน 3 คืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเนื้อหาของบทกลอนเฉพาะตอนที่เป็นเอกลักษณ์และถือเป็นตัวแทนสำคัญของชนเผ่าลาหู่ไว้ 4 ตอน คือ การสร้างฟ้าดิน การสร้าง สรรพสิ่ง การสร้างมนุษย์และวิถีชีวิตของชาวลาหู่ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย โดยสามารถวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์ได้ดังนี้

เทคนิควิธีการ

ผลงานภาพวาดทั้ง 4 ชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวาดภาพสีอะคริลิกลงบนเฟรมผ้าและมีการใช้เครื่องประดับจากเครื่องแต่งกายของชาวลาหู่ลงไป ได้แก่ ลูกปัดและตะเข็บผ้า เพื่อตกแต่งภาพด้วย โดยในขั้นตอนการตกแต่งนี้ต้องระวังเรื่องขนาดของลูกปัดและสีสันของตะเข็บผ้าที่เหมาะสมกับภาพถึงจะทำให้ภาพทั้งหมดดูกลมกลืนกัน

การประดับตกแต่งภาพ

ผลงานภาพวาดทั้ง 4 ชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้มีการนำเครื่องประดับและตะเข็บผ้าที่ประดับอยู่บนเครื่องแต่งกายของชาวลาหู่มาใช้ในการตกแต่งภาพเพื่อสร้างมิติภาพให้เป็นแบบ 3 มิติ เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกได้ว่า ภาพวาดนี้ไม่ใช่เพียงแค่ภาพวาดสีอะคริลิกเท่านั้น แต่ยังมีองค์ประกอบของชนกลุ่มน้อยปรากฏอยู่ด้วยทำให้ภาพนี้ยังมีเอกลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยเผ่าลาหู่

ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 1 ชื่อภาพ “ว่างเปล่า”

ภาพที่ 4-1 ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 1 ชื่อภาพ “ว่างเปล่า”

ภาพวาดสีอะคริลิกบนเฟรมผ้าใบ ขนาด 1.5 X 1 เมตร ปี 2017-2018

แรงบันดาลใจ

ตามตำนานโบราณ “เมฆมงคล” คือพาหนะของเทพเจ้าและเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำลักษณะของก้อนเมฆที่บ้านเกิดของตนเองมาทำการวิเคราะห์ลักษณะรูปร่างรูปแบบต่าง ๆ จากนั้นได้นำภาพดังกล่าวมาผสมผสานเข้ากับองค์ประกอบของลักษณะภาพ “เมฆมงคล” และประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

แนวคิดและเรื่องราวของภาพ

“เอ้อชา” เป็นเทพที่สามารถเนรมิตได้ทุกอย่าง เมื่อนานมาแล้ว โลกยังไม่มีฟ้า/ดิน และไม่มีพระอาทิตย์/พระจันทร์ ดังนั้น เพื่อที่จะสร้างฟ้าและดิน เทพเอ้อชาจึงได้ใช้โคลที่มีมือและเท้ามาสร้างเป็นเสาฟ้า 4 ต้นและเสาดิน 4 ต้น จากนั้นวางตาข่ายลงบนเสาฟ้าจนเกิดขึ้นเป็นท้องฟ้าและวางตาข่ายค้ำดินลงบนเสาดินจนเกิดเป็นพื้นดินขึ้นมา ต่อมาเทพเอ้อชาได้ใช้ตาข่ายช่วยสร้างพระอาทิตย์และใช้ตาข่ายขวสร้างพระจันทร์

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพ

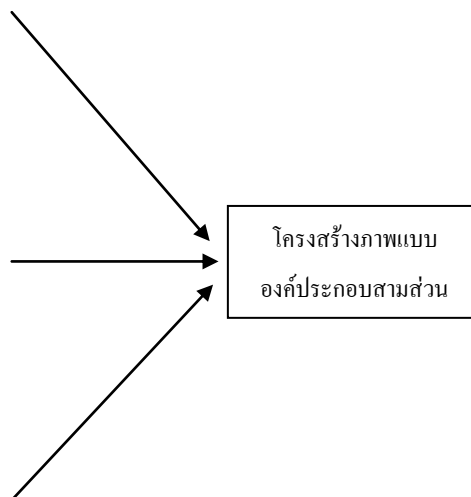
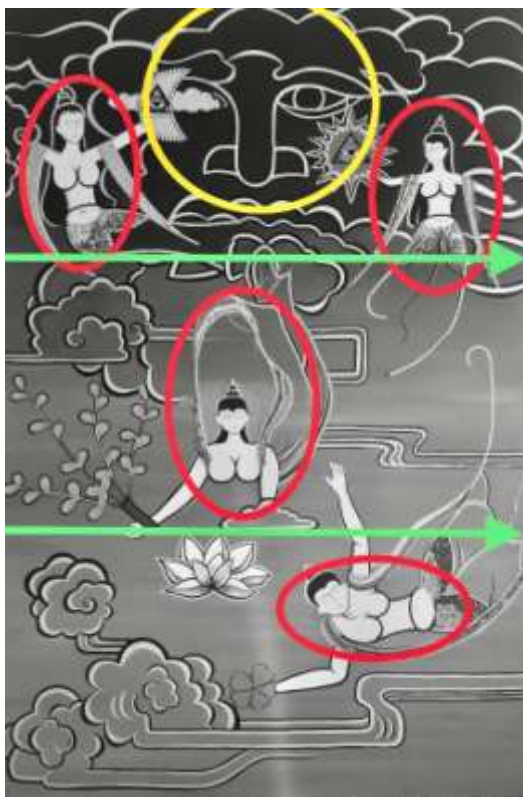
1. “เอ้อชา” คือเทพเจ้าที่สร้างทุกสรรพสิ่งบนโลก แต่ลักษณะของเทพเจ้าเอ้อชาที่แท้จริงนั้นยังไม่มีใครเคยเห็น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้ก้อนเมฆมาเป็นตัวแทนภาพลักษณะของเทพเอ้อชาซึ่งทำให้ผู้ที่พบเห็นรู้สึกได้ถึงความลึกลับ
2. “นางฟ้า” มีจำนวนทั้งสิ้น 4 องค์ ผู้วิจัยได้ใช้ลักษณะท่าทางของนางฟ้ามาแทนความหมายของเสาฟ้า 4 ต้น และเสาดิน 4 ต้น นอกจากนี้ บนศีรษะของนางฟ้าจะมีเครื่องประดับคล้ายกับลักษณะของ “น้ำเต้า” เพื่อแสดงความหมายเกี่ยวกับการก่อกำเนิดชาวลาหู่จากน้ำเต้า
3. “พระอาทิตย์และพระจันทร์” ผู้วิจัยได้วาดพระอาทิตย์และพระจันทร์ให้มีความหมายที่แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ “หยินหยาง” โดยภายในพระอาทิตย์และพระจันทร์จะมีรูปสามเหลี่ยมปรากฏอยู่ซึ่งแสดงความหมายว่า นี่คือดวงตาของเทพเอ้อชา และลักษณะที่ตั้งตรงของรูปสามเหลี่ยมนี้ยังแสดงนัยยะสำคัญถึงพลัง หรือหมายถึงเทพเอ้อชาได้ใช้พลังของตนเองในการสร้างพระอาทิตย์และพระจันทร์ขึ้นมา
4. “ต้นไม้และดอกไม้” เป็นตัวแทนที่แสดงความหมายถึงความคาดหวังและเป็นสัญลักษณ์ของการเกิดและความมีชีวิตชีวา

การวิเคราะห์ด้านสีสัน

ลำดับ	สี	ภาพประกอบ	คำอธิบาย
1	สีน้ำเงิน		ผู้วิจัยได้ใช้สีน้ำเงินมาบรรยายเป็นท้องฟ้าและบรรยายเป็นภาพท้องฟ้าที่ต่อเนื่องกับภาพอื่น ๆ อีก 3 ภาพด้วย ผู้วิจัยได้ใช้สีน้ำเงินเป็น โทนสีหลักของภาพเพราะเป็นสีที่บริสุทธิ์มาก สามารถทำให้ผู้พบเห็นนึกถึงทะเล ท้องฟ้า น้ำ และจักรวาลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้สีน้ำเงินมาสร้างเป็นบรรยากาศของภาพที่ดูลึกซึ้ง ส่วนสีฟ้าคือสัญลักษณ์ของความเป็นนิรันดร์
2	สีทอง		เป็นสีที่ใช้แสดงความหมายของหยินและหยาง (สีทอง คือตัวแทนของพระอาทิตย์และสีเงิน คือตัวแทนของพระจันทร์)
3	สีเงิน		เป็นสีที่แสดงความหมายถึงพระจันทร์ เพราะเพื่อให้พระจันทร์เปล่งแสงออกมา เทพเอ้อซาจึงได้นำหิ้งห้อยไปใส่ไว้ในพระจันทร์ ดังนั้น พระอาทิตย์จึงเปล่งแสงแวววาวออกมา
4	สีแดง		เป็นสีที่แสดงความหมายถึงพระอาทิตย์ เพราะเพื่อให้พระอาทิตย์เปล่งแสงออกมา เทพเอ้อซาจึงได้นำเปลวไฟไปใส่ไว้ในพระอาทิตย์ ดังนั้น พระอาทิตย์จึงเปล่งแสงสว่างออกมา

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ด้านสีสันภาพ “ว่างเปล่า”

การวิเคราะห์ด้านโครงสร้างภาพ

ภาพที่ 4-2 โครงสร้างภาพของผลงาน “ว่างเปล่า”

โครงสร้างภาพเป็นแบบองค์ประกอบสามส่วน กล่าวคือ ภาพนี้ได้ถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยนำภาพ “เอื้อชา” วางไว้ในตำแหน่งหลักส่วนที่ 1 เพื่อแสดงถึงความสูงส่งและความศักดิ์สิทธิ์ โครงสร้างภาพโดยรวมเป็นแบบเรียบง่าย สมดุล

“นางฟ้า” ทั้ง 4 องค์ ถูกวางโครงสร้างภาพแบบองค์ประกอบแนวทแยงมุมเพื่อทำให้ “เอื้อชา” ดูโดดเด่นขึ้น และจากการวาดภาพนางฟ้าด้วยอิริยาบถที่ต่างกันอย่างมีลายเส้นที่พลิ้วไหวทำให้ผู้ชมรู้สึกได้ถึงความชัดเจน ดึงดูดสายตาและทำให้ภาพรวมของผลงานนี้ดูสมดุลและสบายตา

ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 2 ชื่อภาพ “อิสระ”

ภาพที่ 4-3 ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 2 ชื่อภาพ “อิสระ”

ภาพวาดสีอะคริลิกบนเฟรมผ้าใบ ขนาด 1.5 X 1 เมตร ปี 2017-2018

แรงบันดาลใจ

1. “ไถนา” คือกิจกรรมทางการเกษตรที่มีบทบาทสำคัญต่อชาวลานูเป็นอย่างสูง
2. “จามูจาเป็ย” ลักษณะท่าทางของจามูจาเป็ยได้รับแรงบันดาลใจมาจากภาพบรรยากาศการเลี้ยงวัวของชาวลานู

แนวคิดและเรื่องราวของภาพ

จามูจาเป็ย ได้ทำการเพาะปลูกพืชพันธุ์นานาชนิดขึ้นด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเองจนเทพเอ้อซาเห็นในความขยันและอยากได้เขามาเป็นบุตร แต่จามูจาเป็ยปฏิเสธจึงสร้างความโกรธแค้นให้กับเทพเอ้อซาเป็นอย่างมาก เทพเอ้อซาจึงได้สร้างพระอาทิตย์ขึ้น 7 ดวงเพื่อมาเผาเผาให้จามูจาเป็ยตาย แต่จามูจาเป็ยได้ใช้ธนูยิงดวงอาทิตย์ตกไปได้ 6 ดวง แต่ในท้ายที่สุดจามูจาเป็ยถูกเทพเอ้อซาฆ่าตายด้วยเข็มีพิษ

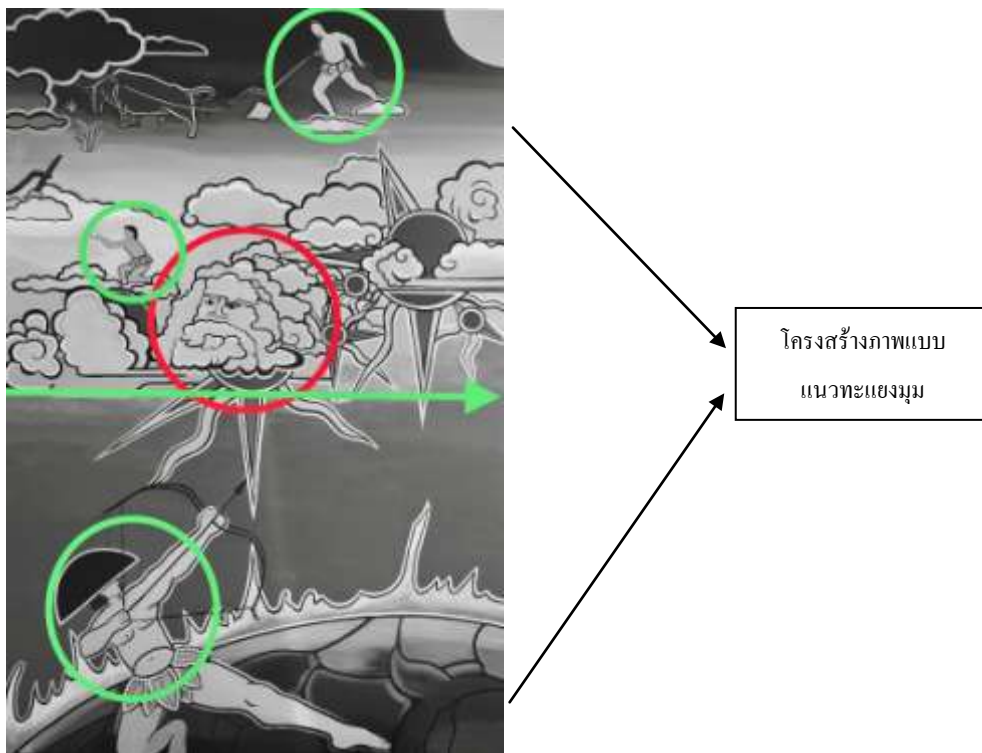
การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพ

1. “จามูจาเป็ย” ภาพลักษณะของจามูจาเป็ยเกิดขึ้นมาจากการผสมผสานกับลักษณะทางกายภาพของชาวลาหู่ในปัจจุบัน มีแขนขาท่วงท่าที่แข็งแรงและผิวสีเข้ม โดยลักษณะเช่นนี้มีความสอดคล้องกับมโนภาพภายในใจของผู้วิจัยที่ต้องการแสดงความหมายถึงความขยันหมั่นเพียรและความกล้าหาญของมนุษย์
2. “เอ้อซา” ได้วาดให้มีลักษณะเป็นชั้นของก้อนเมฆทับกันหลายชั้นจนปรากฏเป็นลักษณะคล้ายใบหน้ามนุษย์ โดยก้อนเมฆนี้มีลักษณะการเคลื่อนไหวไปตามสายลมและสอดคล้องกับกฎธรรมชาติ แม้ว่า “จามูจาเป็ย” จะมีท่าทีขัดขืนเอ้อซา แต่สุดท้ายแล้วก็ไม่มีทางสู้ได้ ดังนั้น ในภาพนี้จึงปรากฏเป็นรูปก้อนเมฆจำนวนมาก

การวิเคราะห์ด้านสี

ลำดับ	สี	ภาพประกอบ	คำอธิบาย
1	สีน้ำเงิน		ผู้วิจัยระบายสีท้องฟ้าด้วยสีน้ำเงินเพื่อแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของเรื่องราวและสีนี้ โดยรวมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปจากภาพแรก นอกจากนี้ ยังมีการใช้โทนสีตัดกันระหว่างโทนสีเย็นและโทนสีอุ่น เพื่อเน้นให้เห็นความแตกต่างของเรื่องราวที่เกิดขึ้น
2	สีแดง สีเหลือง	 	โทนสีอุ่น (สีแดงและสีเหลือง) โดยรวมของภาพนี้ ส่วนใหญ่จะใช้โทนสีอุ่นเป็นหลักเพื่อแสดงความหมายถึงการโดนพระอาทิตย์ 7 ดวงเผาเผา เนื่องจากสีแดง หมายถึง ความแข็งแกร่ง แรงกระตุ้นและพลัง ผู้วิจัยจึงได้ใช้สีนี้มาแทนความกระตือรือร้น การเผาทำลาย ความมุ่งมั่นที่จะพิชิตจามูจาเป็ยและชัยชนะของเทพเอ้อซา

ตารางที่ 4-2 การวิเคราะห์ด้านสีสีนภาพ “อิสระ”การวิเคราะห์ด้านโครงสร้างภาพ

ภาพที่ 4-4 โครงสร้างภาพของผลงาน “อิสระ”

ผู้วิจัยได้วาดตัวละครหลักของภาพตามโครงสร้างภาพแบบองค์ประกอบแนวทะแยงมุม ซึ่งสามารถทำให้เกิดความรู้สึกถึงความแข็งแกร่ง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่ได้ต้องการเน้นถึงบุคลิกที่เข้มแข็งของตัวละคร เพียงแต่ต้องการสร้างบรรยากาศโดยรวมให้ดูเคร่งขรึม นอกจากนี้ ภาพวาดนี้ ยังประกอบไปด้วยลายเส้นโค้งที่แสดงถึงการเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มความรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมของตัวละครอื่น ๆ

ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 3 ชื่อภาพ “สร้าง”

ภาพที่ 4-5 ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 3 ชื่อภาพ “สร้าง”

ภาพวาดสีอะคริลิกบนเฟรมผ้าใบ ขนาด 1.5 X 1 เมตร ปี 2017-2018

แรงบันดาลใจ

ลักษณะของน้ำเต้าได้รับแรงบันดาลใจมาจากผลน้ำเต้าที่บ้านเกิดของผู้วิจัยที่อำเภอหลานช้าง จากการวิเคราะห์ลักษณะภายนอกที่แตกต่างกันของน้ำเต้า ผู้วิจัยจึงได้เลือกวาดเป็นภาพน้ำเต้าที่มีลักษณะค่อนข้างกลมมนเพื่อแสดงความหมายถึงร่างกายของผู้หญิงและการตั้งครรภ์จนให้กำเนิดเป็นบรรพบุรุษชาวลานหู่ “จาดีและน้ำดี”

แนวคิดและเรื่องราวของภาพ

นกกระยางขาวได้ไปจิกกินน้ำเต้า จนทำให้เกิดเป็นต้นน้ำเต้าที่งอกงาม ออกดอกและออกผล เมื่อผลน้ำเต้าสุก ผลของน้ำเต้าได้หลุดจากต้นและกลิ้งตกไปในน้ำ เหล่าฝูงปลา เต่า อุฐู นกและหนูจึงได้ช่วยกันเปิดผลน้ำเต้าจนเกิดเป็นบรรพบุรุษรุ่นแรกของชาวลาหู่ชื่อจาตีและน่าตีเดินออกมาจากผลน้ำเต้า โดยพวกเขาทั้งสองคือผู้สืบเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติจนทำให้เกิดเป็นชาวลาหู่ นับตั้งแต่นั้นมา

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพ

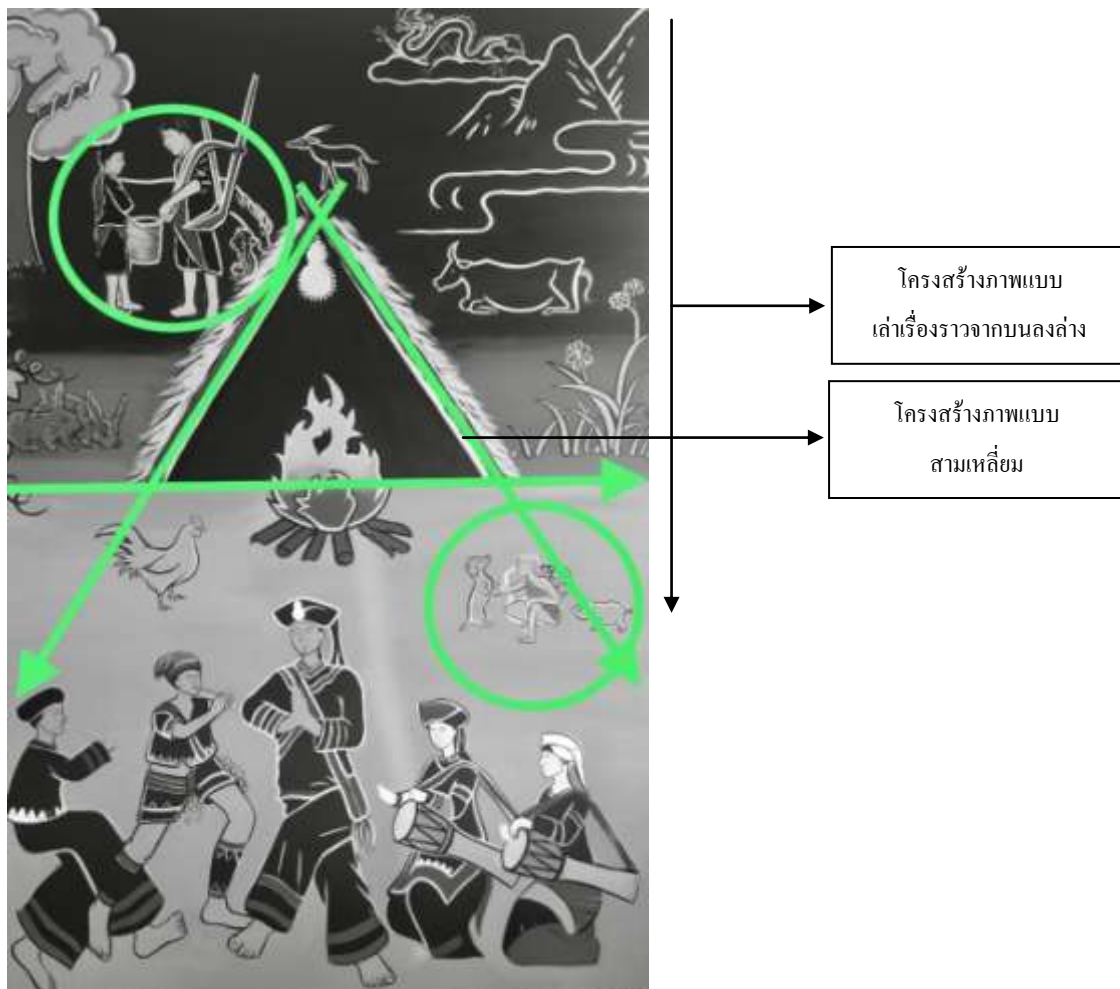
1. “นกกระยางขาว” คือสัตว์ที่นำความหวังมาให้แก่ชาวลาหู่ เมื่อผลน้ำเต้าตกลงไปในน้ำ ปลา เต่า หนูและนกได้ช่วยกันเปิดผลน้ำเต้าออก
2. “น้ำเต้า” มีลักษณะภายนอกที่สัมพันธ์กับร่างกายของผู้หญิง โดยมีความคล้ายคลึงกับผู้หญิงกำลังตั้งครรภ์ เต้านมของผู้หญิงและมดลูก
3. “ใบไม้และผลน้ำเต้า” ใบไม้และผลน้ำเต้าจำนวนมาก หมายถึง ลูกหลานชาวลาหู่ที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก
4. “นก” ชาวลาหู่ นับถือว่านกคือสิ่งศักดิ์อย่างหนึ่งเพราะเป็นสัตว์ที่ขยัน คล่องแคล่วและมีอิสระ

การวิเคราะห์ด้านสี

ลำดับ	สี	ภาพประกอบ	คำอธิบาย
1	สีเขียว		เป็นสีของการฟื้นตัวของทุกสรรพสิ่ง ในตอนที่จาตีและน่าตีออกมาจากผลน้ำเต้า สีเขียวแสดงถึงชีวิตที่เต็มไปด้วยพลังและเป็นสัญลักษณ์แห่งความสุข
2	สีฟ้า		แสดงความหมายว่าชีวิตที่ล้อมรอบไปด้วยท้องฟ้าที่เงียบสงบทำให้น้ำเต้าและสัตว์ชนิดอื่น ๆ เป็นเหมือนภาพแห่งความฝัน
3	สีอื่น ๆ		สีบนหลังของเต่า ผู้วิจัยได้เลือกใช้สีที่เหมือนกับสีดอกน้ำเต้า และสีสันศไลเพื่อแสดงความหมายถึงความคาดหวังที่ดี

ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์ด้านสีในภาพ “สร้าง”

การวิเคราะห์ด้านโครงสร้างภาพ

ภาพที่ 4-6 โครงสร้างภาพของผลงาน “สร้าง”

โครงสร้างภาพนี้ ใช้วิธีการเล่าเรื่องราวจากบนลงล่าง ผู้วิจัยได้วาดภาพหน้าเต้าซึ่งเป็นตัวเอกหลักของภาพไว้ด้านหน้า ทั้งนี้ จากการที่ผู้วิจัยวาดทัศนียภาพโดยรอบของภาพมุ่งไปที่กึ่งกลางภาพจะสามารถทำให้ผู้ชมมองเห็นจุดกึ่งกลางภาพได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

จากลักษณะโครงสร้างของภาพที่เป็นรูปสามเหลี่ยมสามารถทำให้ภาพดูมีความแข็งแรงโดดเด่นเป็นอย่างมากในด้านความสงบ เสถียรภาพและสมดุล

ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 4 ชื่อภาพ “สืบทอด”

ภาพที่ 4-7 ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 4 ชื่อภาพ “สืบทอด”

ภาพวาดสีอะคริลิกบนเฟรมผ้าใบ ขนาด 1.5 X 1 เมตร ปี 2017-2018

แรงบันดาลใจ

ภาพ “สืบทอด” ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจมาจากวิถีชีวิตจริงของชาวลานู รวมถึงกิจกรรมการทำงานอย่างหนักและความสามารถทางการร้องรำของชาวลานู

แนวคิดและเรื่องราวของภาพ

เมื่อชาติและน้ำตื้นเคิบโตขึ้น ทั้งสองได้แต่งงานเป็นสามีภรรยา กัน ต่อมาน้ำตื้นตั้งครรภ์ได้ 10 เดือนก็ให้กำเนิดบุตรชายหญิงขึ้นทั้งหมด 13 คู่ แต่ชาติและน้ำตื้นเลี้ยงดูบุตรอีก 12 คู่ไม่ไหว เทพเอ้อซา จึงได้ให้สุนัข (จอ) หมู (กุล) หนู (ชวด) วัว (ฉลุ) เสือ (ขาล) กระจ่าง (เกาะ) มังกร (มะโรง) งู (มะเส็ง) ม้า (มะเมีย) แพะ (มะแม) ลิง (วอก) และไก่ (ระกา) รวม 12 ชนิดมาช่วยชาติและน้ำตื้นเลี้ยงดูบุตร

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาพ

1. “กระท่อม” เป็นรูปสามเหลี่ยมคล้ายกับลักษณะของ “กองฟาง” หมายถึง คำอธิบายฐานของชาวลาหู่ที่ขอให้มีผลเก็บเกี่ยวที่ดี

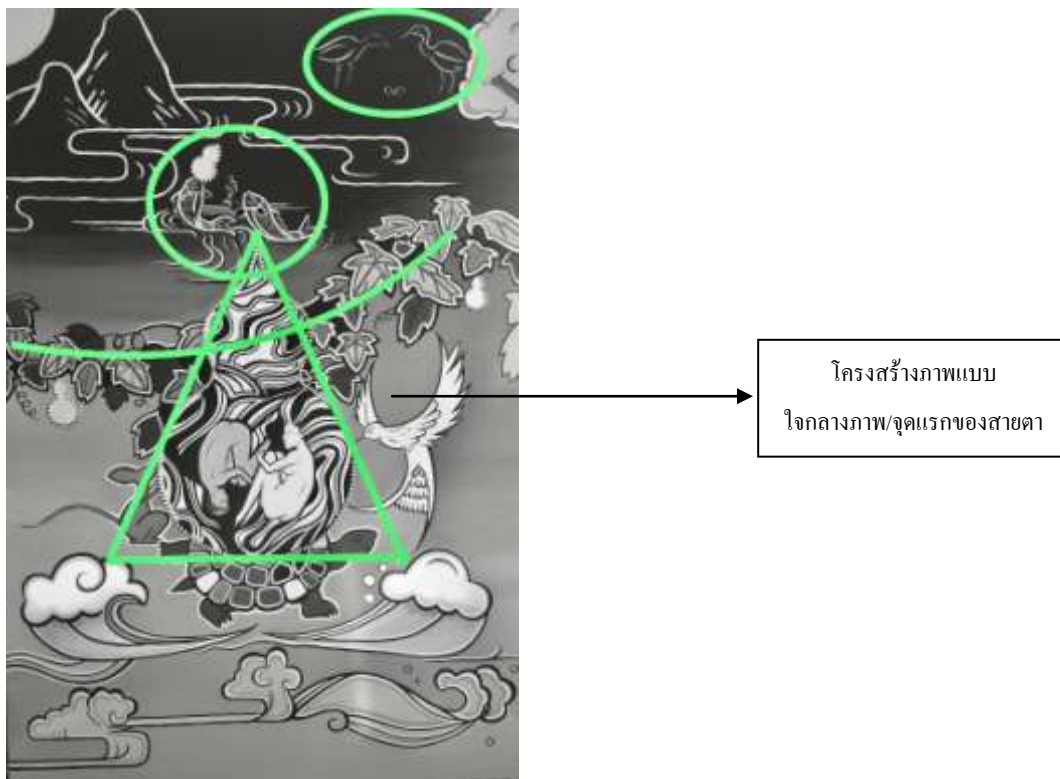
2. “เตาผิง” ในสายตาของชาวลาหู่ไฟคือสิ่งที่สำคัญและศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมากเพราะเปรียบเสมือนกับจิตวิญญาณของตนและชาวลาหู่จะจุดไฟนี้ไว้ตลอดปี ดังนั้น เตาผิง จึงถูกวาดขึ้นตรงใจกลางภาพเพื่อบ่งชี้ให้เห็นวัฒนธรรมการผิงไฟของชาวลาหู่

การวิเคราะห์ด้านสี

ลำดับ	สี	ภาพประกอบ	คำอธิบาย
1	สีทอง		เป็นสีที่สามารถดึงดูดสายตาผู้พบเห็นได้ดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำสีทองมาใช้เพื่อทำให้วัตถุหลักในภาพดูโดดเด่นขึ้น และเพราะสีทองเป็นสีที่แสดงถึงความรุ่งเรืองจึงทำให้ภาพนี้มีความหมายว่าวัฒนธรรมของชาวลาหู่จะยังคงรุ่งเรืองขึ้นเรื่อย ๆ
2	สีเงิน		เป็นสีที่แสดงความหมายถึงพระจันทร์ เทพเอ้อซาจึงได้นำหิ้งห้อยไปใส่ไว้ในพระจันทร์ ดังนั้น พระอาทิตย์จึงเปล่งแสงแวววาวออกมา
3	สีแดง		เป็นสัญลักษณ์ของเปลวไฟ ซึ่งเปลวไฟก็เป็นสัญลักษณ์แห่งความอบอุ่น ความหวัง ความกระปรี้กระเปร่าและความเจริญรุ่งเรือง ดังนั้น สีแดงในภาพนี้จึงแสดงความหมายถึงความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ ลวดลายแถบสามเส้นสีแดงที่อยู่บนเครื่องแต่งกาย คือตัวแทนที่แสดงความหมายว่าชาวลาหู่มีการโยกย้ายถิ่นฐาน 3 ครั้งเพราะสงคราม
4	สีขาว		ลายพื้นเสื้อสีขาวที่อยู่บนเครื่องแต่งกาย แสดงความหมายนามธรรมของพื้นสุนัขและชี้ให้เห็นว่าชาวลาหู่คือชนเผ่าที่ชื่นชอบสุนัข

ตารางที่ 4-4 การวิเคราะห์ด้านสีสีนภาพ “สี่บทอด”

การวิเคราะห์ด้านโครงสร้างภาพ

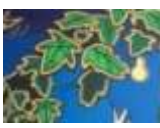

ภาพที่ 4-8 โครงสร้างภาพของผลงาน “สี่บทอด”

โครงสร้างภาพนี้ได้แบ่งภาพออกเป็น 2 ส่วน บริเวณใจกลางภาพคือจุดแรกของสายตา ผู้วิจัยจึงได้วาดเตาผิงไว้ตรงนี้เพื่อเน้นให้เห็นว่าวัฒนธรรมของชนเผ่าลาหู่เกี่ยวข้องกับไฟ จากนั้นผู้วิจัยได้วาดภาพประกอบอื่นๆ กระจายออกไปด้านข้างเพื่อชี้นำผู้ชมและยังแสดงให้เห็นถึงการเปิดกว้าง ความสบายและความแข็งแกร่ง

สรุปผลการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม

ภาพที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาภาพวาด	สีส้น
1	ว่างเปล่า (space)	 เทพเจ้าเอ้อชา นางฟ้า พระอาทิตย์ พระจันทร์ ต้นไม้ เมฆ ดอกบัว โป๊ต้น	โทนสีเย็นเป็นหลัก (สีน้ำเงิน)
2	อิสระ (independent)	 เทพเจ้าเอ้อชา จามูจาเปี้ย พระอาทิตย์ เมฆ วัว ไถนา คันธนู งอบ	โทนสีเย็นเป็นหลัก (สีเหลืองและสีแดง)

ภาพที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาภาพวาด	สีสັນ
3	สร้าง (create)	 น้ำเต้า ปลา เต้า นกกระยาง นก หนู ถ่าน้ำเต้า เมฆ ภูเขา คลิ้น	<p>โทนสีเขียวเป็นหลัก (สีน้ำเงินและสีเขียว)</p>
4	สืบทอด (inherit)	 จาดี่ น้ำเต้า ถึง ต้นไทร หญ้า มังกร ไก่ กระต่าย วัว แพะ เตาผิง งู ม้า	<p>โทนสีเขียวเป็นหลัก (สีน้ำเงิน)</p>

ภาพที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาภาพวาด	สีสັນ
		 5 คน สุนัข เสือ หมู หนู และเด็ก	

ตารางที่ 4-5 สรุปผลการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม

ศิลปะร่วมสมัย คือ ศิลปะที่ประกอบไปด้วยรูปแบบที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับลักษณะทางชาติพันธุ์ของชนกลุ่มน้อยทุกชนชาติที่ล้วนแล้วแต่มีรูปแบบศิลปะเป็นของตนเอง ปัจจุบัน การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยจะให้ความสำคัญกับการแสดงออกทางความคิด โดยความคิดนั้น หมายถึง ความคิดที่อุดมไปด้วยลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล และมีความแปลกใหม่อยู่เสมอ ดังนั้น ในการเผชิญหน้ากับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในปัจจุบันนี้ เราจึงจำเป็นต้องปรับปรุงแนวคิดของเราอย่างต่อเนื่องและเปิดกว้าง

การสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ เป็นผลงานภาพวาดรูปแบบดั้งเดิมที่สอดแทรกไปด้วยองค์ประกอบของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าลาหู่ สะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์เฉพาะของชนกลุ่มน้อย ลักษณะเด่นทางภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา ประเพณีและสัญลักษณ์ที่ใช้ในชีวิต เป็นต้น ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเผยแพร่วัฒนธรรมให้ได้รับการสืบทอดและอนุรักษ์ไปได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การปลูกฝังค่านิยมและการสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมยังจำเป็นต้องประกอบไปด้วยจิตวิญญาณของการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ การประยุกต์ใช้สีสັນทางวัฒนธรรมอย่างเข้มข้นและรูปแบบศิลปะที่มีเอกลักษณ์อย่างชัดเจนมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชนเผ่าลาหู่

ชนเผ่าลาหู่ เป็นหนึ่งใน 26 ชนกลุ่มน้อยที่พบเฉพาะในมณฑลยูนนานและได้ร่วมสร้าง
คุณูปการอันยิ่งใหญ่ด้วยการบุกเบิกและป้องกันรักษาดินแดนทางด้านชายแดนตะวันตกเฉียงใต้ของ
ประเทศจีน โดยเขตปกครองตนเองชาวลาหู่ อำเภอหลานซาง เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยหลักของชนเผ่าลาหู่
และเป็นอำเภอปกครองตนเองแห่งเดียวของประเทศจีนที่มีเพียงชนเผ่าลาหู่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า
ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรทั้งหมดและมีภาษาเป็นของตนเอง ในอดีตชาวลาหู่ไม่มีตัวอักษรใช้
ต่อมาในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 มิชชันนารีชาวตะวันตกได้ประดิษฐ์อักษรโดยใช้ตัวอักษร
ลาตินเขียนสะกดให้ภาษาลาหู่ แต่เนื่องจากยุคนั้นยังขาดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ทำให้ไม่สามารถ
เผยแพร่ตัวอักษรนี้ได้และภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงได้มีการสร้างระบบสัท
อักษรชุดใหม่ขึ้น

2. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ่า”

“มู่ฝามีฝ่า” มีความหมายว่า ก่อฟ้าสร้างดิน เป็นมหากาพย์การสร้างโลกประเภทร้อยกรอง
ฉบับยาวที่แพร่หลายมากที่สุดของชนเผ่าลาหู่ ประกอบไปด้วยเนื้อหาหลัก 4 ส่วน ได้แก่ การก่อพื้น
ฟ้าสร้างแผ่นดิน การสร้างสรรพสิ่ง การสร้างมนุษย์และวิถีชีวิตของชาวลาหู่ หากต้องการขับร้องให้
จบสมบูรณ์สักกรอบจำเป็นต้องใช้เวลาถึง 3 วัน 3 คืน ในการขับร้องและหากต้องการเพิ่มรายละเอียด
มหากาพย์ให้ลึกลงไปก็จำเป็นต้องใช้เวลามากกว่านั้น ในขณะที่ทำการขับร้องมหากาพย์จำเป็นต้อง
ใช้ภาษาลาหู่ในการขับร้องและเนื้อหาที่ใช้ขับร้องอาศัยเพียงแต่ความจำของผู้ขับร้องเป็นหลัก
เท่านั้น ดังนั้น การศึกษามหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ่า” จึงถือว่าเป็นเรื่องยากลำบากมากและใน
หมู่บ้านชนเผ่าลาหู่จะมีคนที่สามารถเล่ามหากาพย์นี้ได้สมบูรณ์ครบถ้วนจึงมีเพียงไม่กี่คนเท่านั้น
เพราะมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ่า” นี้มีการสืบทอดด้วยวิธีบอกเล่าแบบปากต่อปากและใช้
วิธีการจดจำประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของชนชาติลาหู่จากรุ่นสู่รุ่นซึ่งต้องอาศัยความจำที่ดีมาก
ปัจจุบัน แม้ว่าวิธีการสืบทอดวัฒนธรรมมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ่า” จะมีหลากหลายรูปแบบ
แต่ปัญหาสำคัญในการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ่า” คือ การขาดผู้สืบทอด

3. การศึกษารูปแบบการสืบทอด “มูฟ้ามี่ผ้า” ในอดีต พบว่ามี 3 รูปแบบคือ

3.1 การสืบทอดแบบศิษย์อาจารย์ โดยอาจารย์จะเป็นผู้ถ่ายทอด (หลักการ) ที่ดีที่สุด ส่วนลูกศิษย์ก็คือผู้สืบทอด สถานที่ในการถ่ายทอดของการสืบทอดรูปแบบนี้คือ การใช้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ในป่าเขา ขณะหาของป่า และขณะล่าสัตว์ เป็นต้น ทำให้ผู้สืบทอดสามารถจดจำเนื้อเรื่องได้จากการเรียนรู้ในสถานที่จริง ได้ใกล้ชิดธรรมชาติ ได้รู้จักสัตว์และพืชพันธุ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติอันจะทำให้ลูกศิษย์เกิดความประทับใจและสามารถจดจำได้แม่นยำมากขึ้น

3.2 การสืบทอดแบบครอบครัว โดยหลักจะเป็นบริเวณที่ครอบครัวอาศัยอยู่ เช่น รอบกองไฟ เป็นต้น จุดเด่นของการสืบทอดรูปแบบนี้คือแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นต่อรุ่นค่อนข้างชัดเจน มีการสืบทอดที่เข้มแข็งและมีกลิ่นไอของครอบครัว แต่การสืบทอดแบบนี้ค่อนข้างปิดและการสืบทอดจะดีหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนคนในครอบครัวเพราะหากสมาชิกในครอบครัวมีน้อยหรือไร้ทายาท การสืบทอดแบบนี้ก็จะลดลงแล้วหายสาบสูญไปในที่สุด

3.3 การสืบทอดผ่านพิธีกรรม หมายถึง การนำ “มูฟ้ามี่ผ้า” ไปขับร้องในเทศกาลสำคัญหรือพิธีแต่งงานของชาวลานู ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในพิธีกรรมของเทศกาลทำให้ชาวลานูที่เข้าร่วมพิธีกรรมรู้สึกถึงคุณค่าของมหากาพย์และถูกสืบสานสืบทอดไป

4. การศึกษารูปแบบรูปแบบการสืบทอด “มูฟ้ามี่ผ้า” ในสมัยใหม่ พบว่ามี 4 รูปแบบคือ

4.1 การสืบทอดเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหา รูปแบบลักษณะและโครงสร้างจังหวะลีลาของมหากาพย์ร้อยกรองที่จะใช้ขับร้องได้ดีมากขึ้น อีกทั้งเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรยังสามารถทำให้ผู้อ่านมองเห็นถึงโครงสร้างของประโยคและคำ มีผลดีต่อการเก็บรักษาผลงานวรรณกรรมปากเปล่าให้ยั่งยืนและสามารถถ่ายทอดเนื้อหาทางวัฒนธรรมได้ค่อนข้างครบถ้วนสมบูรณ์ แต่เนื่องด้วยภูมิหลังทางวัฒนธรรมของตัวผู้เขียนหนังสือมีความแตกต่างกันอาจทำให้เนื้อหาในหนังสือมีความแตกต่างจากต้นฉบับได้

4.2 การสืบทอดโดยการจัดแสดง หมายถึง การนำมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟ้ามี่ผ้า” มาจัดแสดงเป็นผลงานการขับร้องบนเวทีเพื่อถ่ายทอดให้กับผู้คนภายนอกได้อย่างมีชีวิตชีวาและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

4.3 การสืบทอดด้วยการจัดอบรม การสืบทอดแบบนี้โดยหลักแล้วจะมีภาครัฐเป็นผู้จัดหาสถานที่และลงทุนลงแรงให้ มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของชนเผ่าในชุมชนและสร้างเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เพื่อสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมขึ้น

4.4 การสืบทอดโดยการใช้สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) ได้แก่ การเก็บบันทึกข้อมูล การแสดง การขับร้องและรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ไว้ในรูปแบบภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวและวิดีโอ รวมไปถึงภาพยนตร์โทรทัศน์ CD-ROM, VCD, DVD, คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

5.1 ข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบ คือ บทกลอนในมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ เทพเอชาสร้างโลก ดำเนินงานจากปู่ย่า บรรพบุรุษของชาวลาหู่ เกิดมาจากน้ำเต้าและวิถีชีวิตของชาวลาหู่ยุคแรก

5.2 วิธีการออกแบบ ได้แก่ การสรุปวิธีการและนำแนวความคิดที่ได้จากการศึกษา เนื้อหาในมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” มาใช้เป็นข้อมูลและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์จิตรกรรม โดยผลงานจิตรกรรมชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ได้มีการผสมผสานมุมมองส่วนบุคคลของผู้วิจัยเข้ากับมุมมองทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวลาหู่ ตลอดจนมีการนำวิธีการออกแบบศิลปะร่วมสมัยมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการนำเครื่องประดับของชาวลาหู่มาเย็บติดลงบนภาพจนเกิดเป็นผลงานร่วมสมัยที่มีพลังและมีชีวิตชีวา

อภิปรายผล

ในบริบทของวัฒนธรรมร่วมสมัย การสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ควรได้รับการเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมไปสู่รูปแบบในยุคสมัยใหม่ โดยความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมกับรูปแบบในยุคสมัยใหม่นี้ถือเป็นการสืบทอดและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของภาษา ณ จุดของเวลาใดเวลาหนึ่ง (Synchronic) และลักษณะของภาษาตามการเปลี่ยนแปลงของเวลา (Diachronic) ปัจจุบัน การสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มู่ฝามีฝ้า” ด้วยรูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมถือว่ายังคงประสบกับปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะการไร้ผู้สืบทอด ทำให้จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบทอดสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือและ กลยุทธ์สำคัญในการช่วยอนุรักษ์ ปกป้องและสืบทอด “มู่ฝามีฝ้า” ให้ยั่งยืน

วิธีการสืบทอดสมัยใหม่ คือการสืบทอดและการพัฒนาวัฒนธรรมภายใต้พื้นฐานของวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ซึ่งหากวิธีการสืบทอดแบบดั้งเดิมไม่สาบสูญไป วิธีการสืบทอดสมัยใหม่ก็จะมีวันหยุดพัฒนาเช่นกัน ทั้งนี้ เป็นเพราะวิธีการสืบทอดแบบสมัยใหม่ไม่ได้เป็นปฏิปักษ์กับ

รูปแบบดั้งเดิม แต่เป็นวัฒนธรรมร่วมสมัยหรือวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมในอนาคตนั่นเอง วัฒนธรรมร่วมสมัยคือระบบและแนวคิดแบบดั้งเดิมที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมยุคใหม่ โดยความเป็นจริงและค่านิยมของวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมก็คือการสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับวัฒนธรรมชาติพันธุ์ในยุคสมัยใหม่ ดังนั้น การอนุรักษ์และการสืบทอดวัฒนธรรมที่ห่างไกลจากวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมจะทำให้วิธีการสืบทอดสมัยใหม่สูญเสียความสำคัญขึ้นพื้นฐานของวัฒนธรรมนั้น ๆ ไป

วัฒนธรรมชาติพันธุ์ คือวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ความอยู่รอดและความต่อเนื่องของวัฒนธรรมชาติพันธุ์จึงหนีไม่พ้นข้อกำหนดของยุคสมัย ขณะเดียวกัน ก็ยังไม่สามารถขัดต่อภูมิหลังของวัฒนธรรมร่วมสมัยได้ ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมในปัจจุบัน การสืบทอดวัฒนธรรมด้วยการบอกเล่าแบบปากต่อปาก หากไม่มีมาตรการใด ๆ ในการปกป้องและพัฒนา ก็จะทำให้วัฒนธรรมนั้นไม่น่าสนใจ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการพัฒนาของสังคมร่วมสมัยและก็จะจางหายไปในที่สุด ดังนั้น เป้าหมายในการพัฒนาวิธีการสืบทอดให้มีความร่วมสมัย คือ การทำให้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมกลับมามีชีวิตอีกครั้ง ค้นพบค่านิยมทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ รักษาและสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อดึงดูดให้คนส่วนใหญ่สนใจในวัฒนธรรมชาติพันธุ์

กระบวนการปกป้องวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ต้องเกิดขึ้นมาจากการดำรงชีวิตประจำวัน ภายใต้สภาพแวดล้อมที่พิเศษของคนในชาติ ซึ่งเพียงแค่นคนในชาติตระหนักถึงการปกป้องรักษาด้วยตนเองเท่านั้นถึงจะสามารถเป็นแรงผลักดันหลักในการสร้างความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ วิธีการสืบทอดเป็นเพียงแค่เครื่องมือที่ใช้ในการแสดงออกทางวัฒนธรรมเท่านั้น ส่วนการใช้วิธีการสืบทอดที่หลากหลายคือการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมและเป็นการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม การสืบทอดวัฒนธรรมคือวิธีที่มีประสิทธิภาพที่กระตุ้นให้เกิดการรับรู้ทางวัฒนธรรมและเพียงแค่นคนในชาติมีสติก็จะสามารถรักษาอายุขัยของวัฒนธรรมแห่งชาติได้

การสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” แบบดั้งเดิมมีประโยชน์ต่อการศึกษาวิถีชีวิตของคนในชนเผ่า ได้รับความเชื่อและเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ แต่เนื่องจากรูปแบบการสืบทอดแบบดั้งเดิมค่อนข้างมีความเคร่งครัด มีรูปแบบเดียว ค่อนข้างปิดกั้น มีข้อกำหนดในด้านเวลาและสถานที่ ตลอดจนมักจะเลือกผู้สืบทอดจากกลุ่มคนที่กำหนดโดยเฉพาะ และมักจะใช้วิธีการบอกเล่าแบบปากต่อปากทำให้เสี่ยงต่อการสาบสูญได้ง่าย ซึ่งแตกต่างจากการสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ด้วยรูปแบบสมัยใหม่ที่มีลักษณะเด่นคือ เปิดกว้าง เดิม

เต็มซึ่งกันและกันในด้านการสืบทอดวัฒนธรรม ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนสามารถเผยแพร่เพื่อการสืบสานและอนุรักษ์ไปได้ในวงกว้าง แต่เนื่องจากความก้าวหน้าของรูปแบบวิถีชีวิตและความคิดของมนุษย์ที่เฟื่องฟูอาจส่งผลให้ไม่สามารถถ่ายทอดรูปแบบมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า” ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนตามต้นฉบับ

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าเราจะมี การสืบทอดวัฒนธรรมด้วยวิธีใด เป้าหมายหลักในการสืบทอดก็คือการสร้างการยอมรับและกระตุ้นให้ผู้คนใส่ใจกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง ด้านหนึ่งคือเพื่อเผยแผ่วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์ออกสู่โลกภายนอกเพราะหวังว่าจะได้รับความเคารพและการสนับสนุนจากโลกภายนอก ส่วนอีกด้านหนึ่งคือเพื่อสร้างความมั่นใจและปลูกฝังวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองให้กับชาติพันธุ์ของตนเพราะหวังจะปลูกกระแสเรื่องของการรักชาติและวัฒนธรรม และสุดท้ายคือหวังว่าประชาชนของคนจะปกป้องและรักษาวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของชนชาติไว้ได้อย่างมีสติ

วิธีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายสามารถรักษาและสืบทอดมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า” ให้ยังคงมีสืบไป โดยผู้วิจัยคิดว่า การสืบทอดด้วยจิตรกรรมคือวิธีการหนึ่งที่สามารถสืบทอดและปกป้องวัฒนธรรมของชาวลาหู่ไว้ได้ การสืบทอดด้วยจิตรกรรม คือกระบวนการที่เกิดขึ้นมาจากการพัฒนาของยุคสมัยภายใต้พื้นฐานของการสืบทอดวัฒนธรรมตามรูปแบบดั้งเดิม ในขณะที่เรากำลังรักษามหากาพย์การสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า” ไว้ให้คงอยู่นั้น การนำเทคนิคการวาดภาพจิตรกรรมร่วมสมัยและการใช้สีสันทันทีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเนื้อหาในมหากาพย์จะสามารถดึงดูดใจของผู้ชมได้หลายกลุ่มและทำให้ผู้ชมตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชาติพันธุ์ได้ และจากการที่ผู้วิจัยได้สืบสาน อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมของชาวลาหู่ในรูปแบบใหม่ด้วยการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมพบว่า 1) จิตรกรรมมีทั้งข้อดีและข้อเสียในตัวเอง ซึ่งเป็นปัญหาที่หลีกเลี่ยงได้ยากในกระบวนการเผยแพร่วัฒนธรรม แต่ก็สามารถทำให้ผู้คนภายนอกได้รับรู้และเข้าใจวัฒนธรรมชนชาติที่แฝงอยู่ในภาพวาดได้ง่ายและเป็นรูปธรรมมากกว่าการบอกเล่า 2) การสืบทอดด้วยการใช้จิตรกรรมอย่างสมเหตุสมผลสามารถบรรเทาปัญหาการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อีกทั้งยังสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล เพิ่มคุณค่าให้กับวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยและทำให้มหากาพย์การสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า” ได้รับการสืบทอด อนุรักษ์และพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน 3) การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้วยการใช้จิตรกรรมสามารถทำให้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมมีกระบวนการการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุคสมัย

ศิลปะการวาดภาพ คือภาษาที่พิเศษอย่างหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวในบทกลอนมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟ้ามี่ฟ้า” ได้ดี ทั้งยังสามารถทำให้ “มูฟ้ามี่ฟ้า” ค่อย ๆ แทรกซึมใกล้ชิดกับวิถี

ชีวิตของมนุษย์ได้มากขึ้น โดยผลงานจิตรกรรมชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” นี้ ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงให้เห็นถึงเทคนิคการวาดภาพที่ดีเท่านั้น แต่ยังสามารถถ่ายทอดเนื้อหาแฝงที่มีอยู่ในภาพได้เป็นอย่างดี เข้าใจง่ายและสามารถเปิดประสบการณ์ใหม่ให้แก่ผู้ชมได้ อันจะส่งผลให้มีผู้คนสนใจในการเรียนรู้และจะส่งผลดีต่อการสืบทอดต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. เพื่อดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้สนใจ ตระหนักถึงความสำคัญในด้านการปกป้อง การอนุรักษ์ และการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ตลอดจนเพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม การเผยแพร่ มหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ให้แพร่หลายและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมรุ่นต่อไป ผู้วิจัยคิดว่าควรนำผลงานชุดนี้ไปนำเสนอและจัดนิทรรศการศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติในพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. นอกจากการนำมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” มาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมแล้ว ยังสามารถนำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานอื่น ๆ ได้อีกจำนวนมาก เช่น การแสดง บทเพลง การเล่านิทานและการจัดอบรม เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจและคุ้นเคยกับวัฒนธรรมของชาวลานูและมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ได้ดียิ่งขึ้น

3. จัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการวาดภาพเกี่ยวกับมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า”

4. ควรนำบทกลอนในมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ตอนอื่น ๆ มาทดลองสร้างสรรค์เป็นภาพชุดอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายและเป็นภาพชุดมหากาพย์การสร้างโลก “มูฟามีฟ้า” ที่จับต่อนจนสมบูรณ์

5. เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และสืบทอดอย่างยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชาวลานู ตลอดจนหน่วยงานรัฐบาลควรดำเนินการส่งเสริมด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยให้แพร่หลาย

บรรณานุกรม

- Bai Gengsheng. (2549). *On the Inheritance of Folk Culture*. Henan: Journal of Henan University.
- Dou Zi. (2547). *A Study on the Art of Lahu Totem*. Kunming: Art Institute of Kunming University of Science and Technology.
- He Nina. (2558). *On the Artistic Language of Contemporary Painting*. Shanxi: Journal of Xi'an University of Finance and Economics. Vol.4. p 1.
- Huang Shuping and Gong Peihua. (2547). *A Study on the Method of Cultural Anthropology*. Guangzhou: Guangdong Higher Education Press.
- Huang Xue. (2556). *Back to Vision: A Study of the Theory of Concrete Expression Painting-Taking Giacometti as an Example*. Shanxi: Journal of Xi'an University of Finance and Economics.
- Lei Qinglan. (2543). *The Process of Globalization and the Diversity of National Culture*. Guangzhou: Journal of Guangdong Institute of Socialism.
- Li Changyu. (2548). *Cultural Practice of Art Anthropology Fieldwork*. Kunming: Journal of Yunnan Nationalities Institute.
- Li Dongye and Wang Hongyi. (2552). *Art anthropology*. Guilin: Guangxi Normal University Press.
- Li Kunsheng. (2532). *Lahu folk poetry integration*. Kunming: Yunnan Ethnic Publishing House.
- Li Qinyue. (2554). *A New Idea of Campus Culture Construction-Artistic Interpretation*. Beijing: Art education magazine. Vol.11. p 4-5.
- Luo Zhengfu. (2532). *Reflections on the Protection of Intangible Cultural Intangible Cultural Heritage from the Perspective of Cultural Inheritance*. Guiyang: Guizhou Social Sciences Magazine.
- Morillo. (2529). *World Art and Aesthetics*. Translated by Tong Jinghan. Beijing: Culture and Arts Press.
- Pian Gangshu. (2552). *Christianity and cross border peoples*. Kyoto: Kyoto University Press.
- Puli Chun. (2553). *On the Inheritance Model of Intangible Cultural Heritage of Yunnan Minority Nationalities*. Kunming: Yunnan Nationalities University.
- Tan Lili. (2558). *The Consciousness and Unconsciousness of the Inheritance of Lahu Epic (Mupa Mipa)*. Kunming: Yunnan Nationalities University.

- Xie Guoxian. (2548). *The Preservation and Reconstruction of Cultural Self-esteem of Yunnan Minority Nationalities*. Kunming: Journal of Yunnan Nationalities University.
- Xu Wendong. (2555). *A Summary of the Research on the Inheritance of National Culture*. Beijing: Huazhang Book.
- Ye Shuxian and Peng Zhaorong. (2553). *Naribilige-Anthropology keywords*. Guilin: Guangxi Normal University Press.
- Yin Hubin. (2552). *The Connotation and Characteristics of Oral Traditional Epic*. Henan: Journal of Henan Institute of Education.
- Zhang Haizhen. (2556) *An Overview of Pu'er's National Culture*. Kunming: Yunnan University Press.
- Zhang Jinfu and Wang Xingyi. (2550). *A Summary of the Studies on the Lahu People-A Study of the Lahu People's History and Culture from the Perspective of Ethnology (Anthropology)*. Kunming: Journal of Simao Teache's College. Vol.23. p 4-90.
- Zhang Song.(2532). *A Study on the Sacrificial Dance of the Lahu People's*. Kunming: Yunnan Art Institute.
- Zhang Xiaosong and Li Gen. (2552). *The Cultural Characteristics of the Lahu Myth Epic "MupaMiPa"*. Kunming: Journal of Yunnan Nationalities Institute.
- Zhao Jiawen. (2544). *National Development and Social Change*. Beijing: Publishing House of Minority Nationalities.
- Zheng Quan. (2547). *Formal Aesthetics and Contemporary Art*. Beijing: Art Observation magazine.
- Zhou Xiaohong. (2545). *Culture: Sociology Vision*. Beijing: Commercial Press.